

Jilid IV
Bil. 2

Hari Rabu
12hb Mac, 1986

MALAYSIA

PENYATA RASMI PARLIMEN

PARLIAMENTARY DEBATES

DEWAN RAKYAT
HOUSE OF REPRESENTATIVES

PARLIMEN KEENAM
Sixth Parliament

PENGGAL KEEMPAT
Fourth Session

KANDUNGANNYA

JAWAPAN-JAWAPAN MULUT BAGI PERTANYAAN-PERTANYAAN
[Ruangan 197]

RANG UNDANG-UNDANG DIBAWA KE DALAM MESYUARAT [Ruangan 257]

USUL:

Ucapan Terima Kasih kepada D.Y.M.M. Seri Paduka Baginda Yang di-Pertuan Agong [Ruangan 258]

MALAYSIA

DEWAN RAKYAT YANG KEENAM

Penyata Rasmi Parlimen

PENGGAL YANG KEEMPAT

AHLI-AHLI DEWAN RAKYAT

Yang Berhormat Tuan Yang di-Pertua, **TAN SRI DATO' MOHAMED ZAHIR BIN HAJI ISMAIL**, P.M.N., S.P.M.K., D.S.D.K., J.M.N.

Yang Amat Berhormat Perdana Menteri dan Menteri Pertahanan, **DATO' SERI DR MAHATHIR BIN MOHAMAD**, S.S.D.K., S.S.A.P., S.P.M.S., S.P.M.J., D.P., D.U.P.N., S.P.N.S., S.P.D.K., S.P.C.M., S.S.M.T., D.U.N.M. (Kubang Pasu).

„ Timbalan Perdana Menteri dan Menteri Dalam Negeri, **DATO MUSA HITAM**, S.P.M.J., S.S.I.J., S.P.M.S., D.U.N.M., S.P.N.S. (Panti).

Yang Berhormat Menteri Kerjaraya, **DATO' S. SAMY VELLU**, S.P.M.J., D.P.M.S., P.C.M., A.M.N. (Sungei Siput).

„ Menteri Luar Negeri, **Y.B.M. TENGKU DATO' AHMAD RITHAUDEEN AL-HAJ BIN TENGKU ISMAIL**, S.P.M.P., S.S.A.P., P.M.K. (Kota Bharu).

„ Menteri Perdagangan dan Perindustrian, **Y.B.M. TENGKU TAN SRI RAZALEIGH HAMZAH**, D.K., P.S.M., S.P.M.K., S.S.A.P., S.P.M.S. (Ulu Kelantan).

„ Menteri Perusahaan Utama, **DATO' PAUL LEONG KHEE SEONG**, D.P.C.M. (Taiping).

„ Menteri Tenaga, Telekom dan Pos, **DATUK LEO MOGGIE ANAK IROK**, P.N.B.S. (Kanowit).

„ Menteri Perusahaan Awam, **DATIN PADUKA RAFIDAH AZIZ**, D.P.M.S., A.M.N. (Kuala Kangsar).

„ Menteri Kebudayaan, Belia dan Sukan, **DATUK DR SULAIMAN BIN HAJI DAUD**, P.N.B.S., J.B.S. (Santubong).

„ Menteri Pembangunan Negara dan Luar Bandar, **DATUK SERI SANUSI BIN JUNID**, D.S.D.K., D.G.S.M., S.M.K. (Jerlun-Langkawi).

„ Menteri Pelajaran, **DATUK ABDULLAH BIN HAJI AHMAD BADAWI**, D.M.P.N., D.J.N., K.M.N. (Kepala Batas).

„ Menteri Penerangan, **DATO' RAIS YATIM**, D.S.N.S. (Jelebu).

„ Menteri Kesihatan, **DATO' MAK HON KAM**, D.P.M.P., J.M.N. (Tanjong Malim).

„ Menteri Kemajuan Tanah dan Kemajuan Wilayah, **DATUK SERI MOHD. ADIB BIN HAJI MOHD. ADAM**, D.G.S.M. (Alor Gajah).

Yang Berhormat Menteri Sains, Teknologi dan Alam Sekitar, DATUK AMAR STEPHEN YONG KUET TZE, D.A., P.N.B.S. (Padawan).

„ Menteri Wilayah Persekutuan, DATO SHAHRIR BIN ABDUL SAMAD, D.P.M.J., P.I.S. (Johor Bahru).

„ Menteri Pertanian, TUAN ANWAR BIN HAJI IBRAHIM, (Permatang Pauh).

„ Menteri Kehakiman dan Menteri di Jabatan Perdana Menteri, DATUK DR JAMES P. ONGKILI, S.P.D.K., D.I.M.P. (Tuaran).

„ Menteri Kebajikan Masyarakat, DATO' ABU HASSAN BIN HAJI OMAR, D.P.M.S., S.M.T., P.I.S. (Kuala Selangor).

„ Menteri di Jabatan Perdana Menteri, DATUK MOHAMED KHALIL BIN YAAKOB, D.S.A.P., J.S.M. (Maran).

„ Menteri Kewangan, TUAN DAIM ZAINUDDIN (Kuala Muda).

„ Menteri Pengangkutan, DATO DR LING LIONG SIK, D.P.M.P. (Mata Kuching).

„ Menteri Perumahan dan Kerajaan Tempatan, DATO' CHAN SIANG SUN, D.I.M.P., J.S.M., A.M.N., P.J.K., J.P. (Bentong).

„ Menteri Buruh, DATO LEE KIM SAI, D.P.M.S., P.P.N. (Ulu Selangor).

„ Timbalan Menteri Pertanian, DR GOH CHENG TEIK (Nibong Tebal).

„ Timbalan Menteri Kesihatan, DATO' K. PATHMANABAN, D.S.N.S., K.M.N. (Telok Kemang).

„ Timbalan Menteri Buruh, DATO' HAJI ZAKARIA BIN HAJI ABDUL RAHMAN, D.P.M.T., K.M.N., P.J.K. (Besut).

„ Timbalan Menteri Buruh, DATUK WILLIAM LYE CHEE HIEN, P.G.D.K. (Gaya).

„ Timbalan Menteri Pelajaran, TUAN BUJANG BIN HAJI ULIS (Simunjan).

„ Timbalan Menteri Pertahanan, DATUK ABANG ABU BAKAR BIN DATU BANDAR ABANG HAJI MUSTAPHA, D.S.A.P., J.M.N. (Paloh).

„ Timbalan Menteri Pertanian, TUAN LUHAT WAN (Baram).

„ Timbalan Menteri Penerangan, TUAN MOHD. KASSIM BIN AHMED (Machang).

„ Timbalan Menteri Kebudayaan, Belia dan Sukan, DATIN PADUKA CHOW POH KHENG *alias* ROSEMARY CHONG, D.P.M.S. (Ulu Langat).

„ Timbalan Menteri di Jabatan Perdana Menteri, PUAN SHARIFFAH DORAH BINTI DATO' SYED MOHAMED, S.M.J., A.M.N., P.I.S., B.S.I. (Semerah).

Yang Berhormat Timbalan Menteri Perdagangan dan Perindustrian, TUAN MUHYIDDIN BIN HAJI MOHD. YASSIN, S.M.J., P.I.S., B.S.I. (Pagoh).

„ Timbalan Menteri Perumahan dan Kerajaan Tempatan, DATO S. SUBRAMANIAM, D.S.N.S., S.M.J. (Segamat).

„ Timbalan Menteri di Jabatan Perdana Menteri, DATO DR TAN TIONG HONG, D.S.A.P. (Raub).

„ Timbalan Menteri Pengangkutan, PUAN HAJJAH RAHMAH BINTI OTHMAN, J.S.M., S.M.S., A.M.N., P.J.K. (Selangor).

„ Timbalan Menteri Kewangan, DATO SABBARUDDIN CHIK, D.S.A.P., S.M.S. (Temerloh).

„ Timbalan Menteri Perumahan dan Kerajaan Tempatan, PUAN NAPSIAH BINTI OMAR (Kuala Pilah).

„ Timbalan Menteri Luar Negeri, DATO ABDUL KADIR BIN HAJI SHEIKH FADZIR, A.M.K. (Kulim-Bandar Baru).

„ Timbalan Menteri Dalam Negeri, TUAN RADZI BIN SHEIKH AHMAD (Kangar).

„ Timbalan Menteri Kewangan, DATO' OO GIN SUN, D.S.D.K., S.D.K., A.M.K., J.P. (Alor Setar).

„ Timbalan Menteri Wilayah Persekutuan, TUAN AHMAD SHAH BIN DATUK HUSSEIN TAMBAKAU, B.S.K. (Keningau).

„ Timbalan Menteri Kerjaraya, DATO ZAINAL ABIDIN BIN ZIN, D.P.M.P., P.M.P. (Bagan Serai).

„ Timbalan Menteri Perusahaan Utama, TUAN MEGAT JUNID BIN MEGAT AYOB, A.M.P., A.M.K. (Hilir Perak).

„ Timbalan Menteri Tenaga, Telekom dan Pos, TUAN HAJI ABDUL RAHIM BIN ABU BAKAR, S.M.P., A.M.N. (Kuantan).

„ Timbalan Menteri Perusahaan Awam, TUAN HAJI DAUD BIN DATO' HAJI TAHA (Batu Pahat).

„ Timbalan Menteri Pembangunan Negara dan Luar Bandar, TUAN ABDILLAH BIN HAJI ABDUL HAMID (Silam).

„ Timbalan Menteri Penerangan, TUAN NG CHENG KUAI (Lumut).

„ Timbalan Yang di-Pertua, DR ABDUL HAMID BIN PAWANTEH (Arau).

„ Setiausaha Parlimen Kementerian Sains, Teknologi dan Alam Sekitar, TUAN LAW HIENG DING, P.B.S. (Sarikei).

„ Setiausaha Parlimen Kementerian Kebajikan Masyarakat, TUAN JAWAN ANAK EMPALING, K.M.N. (Rajang).

„ Setiausaha Parlimen Kementerian Perusahaan Awam, TUAN HUSSEIN BIN MAHMUD (Tanah Merah).

Yang Berhormat Setiausaha Parlimen Kementerian Tenaga, Telekom dan Pos,
TUAN AU HOW CHEONG, K.M.N., A.M.P. (Telok Anson).

„ Setiausaha Parlimen Kementerian Pembangunan Negara dan
Luar Bandar, TUAN MOHD. TAJOL ROSLI BIN MOHD. GHAZALI,
A.M.P. (Gerik).

„ Setiausaha Parlimen Kementerian Kebudayaan, Belia dan
Sukan, TUAN AWANG BIN JABAR, A.M.N., P.J.K. (Dungun).

„ Setiausaha Parlimen Jabatan Perdana Menteri, TUAN
MUSTAFA BIN MOHAMMAD, S.M.J., K.M.N., P.I.S., B.S.I. (Sri
Gading).

„ Setiausaha Parlimen Kementerian Kemajuan Tanah dan
Kemajuan Wilayah, DATO HAJI DUSUKI BIN HAJI AHMAD
(Tumpat).

„ Setiausaha Parlimen Kementerian Kesihatan, TUAN BAN HON
KEONG (Batu Gajah).

„ TUAN ABDUL GHAFAR BIN BABA (Jasin).

„ TUAN ABDUL GHANI BIN MISBAH, P.P.N., B.S.K., A.S.D.K.
(Kinabatangan).

„ DATO ABDUL MANAN BIN OTHMAN, D.P.M.T., P.P.T. (Kuala
Terengganu).

„ TUAN ABDUL RAHMAN BIN SULAIMAN (Parit Buntar).

„ DATUK PATINGGI HAJI ABDUL TAIB BIN MAHMUD, D.P., D.A.,
S.P.M.J., P.G.D.K. (Samarahan).

„ DATUK HAJI ABU BAKAR BIN UMAR, D.S.K.D., S.D.K. (Kota
Setar).

„ TUAN HAJI AFFANDY BIN TUN HAJI MOHD. FUAD STEPHENS
(Marudu).

„ TUAN AHMED HAMBAL BIN YEOP MAJLIS, P.P.T. (Parit).

„ TAN SRI DATIN PADUKA HAJAH AISHAH BINTI HAJI ABDUL
GHANI, P.M.N., D.P.M.S., J.M.N. (Kuala Langat).

„ DATUK ALFRED JABU ANAK NUMPANG, P.N.B.S., K.M.N.
(Betong).

„ TUAN ALIAS BIN MD. ALI, P.J.K. (Ulu Terengganu).

„ TUAN ANDREW JANGGI MUYANG (Lubok Antu).

„ TUAN HAJI AZHARUL ABIDIN BIN HAJI ABDUL RAHIM, A.M.P.
(Batang Padang).

„ TUAN BAHARI BIN HARON (Labis).

„ TUAN BAHAROM BIN HAJI BAKAR (Padang Terap).

„ DR GEORGE CHAN HONG NAM (Lambir).

„ TUAN CHAN KOK KIT (Sungai Besi).

Yang Berhormat DR CHEN MAN HIN (Seremban).

- „ DATO MICHAEL CHEN WING SUM, D.P.M.S. (Beruas).
- „ DATO CHIN HON NGIAN, D.S.I.J., S.M.J. (Renggam).
- „ TUAN PETER CHIN GAN OON, P.M.P. (Ipoh).
- „ TAN SRI CHONG HON NYAN, P.S.M., D.G.S.M., J.M.N. (Batu Berendam).
- „ DATUK CLARENCE E. MANSUL, P.G.D.K. (Penampang).
- „ TUAN EDMUND LANGGU ANAK SAGA, P.N.B.S., P.B.S. (Saratok).
- „ DATUK EDWIN ANAK TANGKUN, P.N.B.S., P.B.S., A.B.S. (Batang Lupar).
- „ TUAN FUNG KET WING (Sandakan).
- „ TUAN NEWMAN GABAN (Bandau).
- „ TUAN GOOI HOCK SENG (Bukit Bendera).
- „ TUAN V. GOVINDARAJ, A.M.N., P.J.K. (Pelabuhan Kelang).
- „ DATUK HARRIS BIN MOHD. SALLEH, S.P.D.K., S.P.M.J. (Ulu Padas).
- „ TUAN HASSAN BIN HAJI MOHAMED, K.M.N., A.M.N. (Rantau Panjang).
- „ TUAN HASSAN ALBAN BIN HAJI SANDUKONG, J.P. (Labuk Sugut).
- „ DATO DR HEE TIEN LAI, D.S.I.J., A.M.N., P.I.S., B.S.I., J.P. (Ayer Hitam).
- „ TUAN IBRAHIM AZMI BIN HASSAN (Kuala Nerus).
- „ TUAN ISMAIL BIN ARSHAD, A.M.K. (Jerai).
- „ TUAN ISMAIL *alias* MANSOR BIN SAID, A.M.N. (Kemaman).
- „ DATO JAMALUDDIN BIN HAJI SUHAIMI, D.P.M.S., A.M.N., P.J.K. (Sabak Bernam).
- „ TUAN JUSTINE ANAK TEMENGGONG JINGGUT (Ulu Rajang).
- „ TUAN KADOH BIN AGUNDONG (Ulu Padas).
- „ DATO' SRI HAJI KAMARUDDIN BIN HAJI MOHD. ISA, S.P.M.P., K.M.N., J.P. (Larut).
- „ TUAN KAN YAU FA, A.S.D.K. (Tawau).
- „ TUAN KARPAL SINGH (Jelutong).
- „ TUAN KHADRI BIN SABRAN (Tenggaroh).
- „ TUAN MARK KODING (Kinabalu).
- „ DR KOH TSU KOON (Tanjong).
- „ DATO LEE BOON PENG, D.S.N.S., A.M.N., P.J.K., J.P. (Mantin).
- „ TUAN LEE LAM THYE (Kuala Lumpur Bandar).

Yang Berhormat DR LEO MICHAEL TOYAD (Mukah).

- „ DATUK LEONARD LINGGI ANAK JUGAH, P.N.B.S, P.B.S. (Kapit).
- „ DATO LEW SIP HON, D.P.M.S., J.M.N. (Shah Alam).
- „ TUAN LIM KIT SIANG (Kota Melaka).
- „ TUAN LIM LIANG SENG, P.P.T. (Kinta).
- „ TUAN LING SIE MING (Sibu).
- „ TUAN MAMAT GHAZALEE BIN ABDUL RAHMAN, S.M.T., P.J.K. (Ulu Nerus).
- „ DATO' HAJI MOHAMED BIN HAJI ALI, D.J.M.K., K.M.N., A.M.N., P.B. (Nilam Puri).
- „ TUAN MOHAMED AMIN BIN HAJI DAUD, A.M.N. (Pekan).
- „ DATO' MOHAMED BIN RAHMAT, S.P.M.J., S.S.I.J., P.N.B.S., K.M.N. (Pulai).
- „ TUAN MOHAMED RAZLAN BIN HAJI ABDUL HAMID, P.P.N., P.P.T. (Matang).
- „ DATO HAJI MOHAMED SUHAIMI BIN DATO HAJI KAMARUDDIN, D.P.M.S., A.M.N. (Sepang).
- „ DATO' HAJI MOHAMMAD ABU BAKAR BIN RAUTIN IBRAHIM, D.S.D.K., K.M.N. (Kuala Kedah).
- „ TUAN MOHAMMAD IDRIS BIN MOHAMMAD BASRI (Setapak).
- „ DATO MOHAMMAD YAHYA BIN LAMPONG, A.S.D.K. (Kota Belud).
- „ TUAN MOHAMMED YUSSOF BIN HAJI YAKOB (Hilir Padas).
- „ TUAN HAJI MOHD. ZAIN BIN ABDULLAH, S.M.K. (Bachok).
- „ TUAN MOKHTARAM BIN RABIDIN, A.M.N., P.P.N., P.I.S. (Pontian).
- „ TAN SRI HAJI MUHAMMAD GHAZALI BIN SHAFIE, P.M.N., S.S.A.P., S.I.M.P., S.P.D.K. (Lipis).
- „ TUAN MUTANG TAGAL (Bukit Mas).
- „ DATO DR NEO YEE PAN, S.P.M.J., B.S.I. (Muar).
- „ DATO' HAJI NGAH BIN HAJI ABDUL RAHMAN, S.P.M.J., S.S.I.J., P.I.S., B.S.I., A.M.N., J.P. (Ledang).
- „ TUAN HAJI NIK ABDUL AZIZ BIN NIK MAT, K.M.N., J.P. (Pengkalan Chepa).
- „ DATO' DR NIK HUSSAIN BIN ABDUL RAHMAN, D.P.M.K., K.M.N. (Kuala Krai).
- „ TUAN OMAR BIN ABDULLAH (Tampin).
- „ TUAN OTHMAN BIN ABDUL (Ulu Muda).
- „ DATUK PENGIRAN OTHMAN BIN HAJI PENGIRAN RAUF, P.G.D.K., A.D.K. (Kimanis).

Yang Berhormat TUAN PATRICK ANEK UREN (Mas Gading).

- „ TUAN QUAH WEE LIAM, P.I.S., B.S.I. (Kluang).
- „ TUAN RICHARD DAMPENG ANAK LAKI (Serian).
- „ DATO' HAJI SAIDIN BIN HAJI MAT PIAH, D.P.M.P., P.M.P., A.M.N., P.J.K. (Padang Rengas).
- „ TUAN SEOW HUN KHIM (Bukit Mertajam).
- „ TUAN HAJI SEROJI BIN HAJI HARON, A.M.N., P.P.N., B.K.M. (Baling).
- „ TUAN SHAMSURI BIN MD. SALEH, A.M.N., P.K.T., J.P. (Balik Pulau).
- „ TUAN SIM KWANG YANG (Bandar Kuching).
- „ TUAN TAN KOON SWAN, A.M.P., J.P. (Damansara).
- „ TUAN TAN KOK HOOI (Padang Serai).
- „ DR TAN SENG GIAW (Kepong).
- „ TUAN THOMAS SALANG SIDEN (Julau).
- „ TUAN TING LING KIEW (BINTULU).
- „ WAN ABU BAKAR BIN WAN MOHAMAD (Jerantut).
- „ WAN IBRAHIM BIN WAN ABDULLAH (Pasir Mas).
- „ TUAN HAJI WAN MOHD. NAJIB BIN WAN MOHAMAD (Pasir Puteh).
- „ WAN ZAINAB BINTI M. A. BAKAR, A.M.N., P.J.K. (Sungai Petani).
- „ TUAN YAHYA BIN HAJI ZAKARIA, P.P.T. (Bagan Datok).
- „ TUAN YEOH POH SAN (Petaling).
- „ TUAN YEW FOO WENG (Menglembu).
- „ DATIN PADUKA HAJAH ZALEHA BINTI ISMAIL, D.P.M.S., S.M.S., K.M.N. (Tanjong Karang).

DEWAN RAKYAT

PEGAWAI-PEGAWAI KANAN

Setiausaha Dewan Rakyat: Datuk Azizul Rahman bin Abdul Aziz.

Ketua Penolong Setiausaha: Haji Mohd. Salleh bin Abu Bakar.

Penolong Setiausaha: Ghazali bin Haji Abdul Hamid.

Penolong Setiausaha: Abdullah bin Abdul Wahab.

BAHAGIAN PENYATA RASMI PARLIMEN

Ketua Penyunting: Yahya Manap.

Penyunting Kanan: P. B. Menon.

Penyunting Kanan: Haji Osman bin Sidik.

Penolong Penyunting: N. Ramaswamy.

Penolong Penyunting: Amran bin Ahmad.

Pemberita-pemberita:

Haji Abdul Rahman bin Haji Abu Samah.

Suhor bin Husin.

Mohd. Saleh bin Mohd. Yusof.

Juliah binti Awam.

Supiah binti Dewak.

Ismail bin Hassan.

Shamsiah binti Mohd. Yusof.

Hajjah Kalsom binti Ghazali.

Mohamed bin Osman.

Norishah binti Mohd. Thani.

Zaharah binti Naim.

BENTARA MESYUARAT

Mejar (B) Mohd. Kassim bin Hashim.

MALAYSIA DEWAN RAKYAT

Rabu, 12hb Mac, 1986

Mesyuarat dimulakan pada pukul 2.30 petang

DOA

(Tuan Yang di-Pertua *mem-*
pengerusikan Mesyuarat)

JAWAPAN-JAWAPAN MULUT BAGI PERTANYAAN- PERTANYAAN

PATA—TEMA LAGU

1. Tuan Mohamed Amin bin Haji Daud minta Menteri Perdagangan dan Perindustrian menyatakan:

- (a) apakah tema lagu PATA;
- (b) bagaimanakah cara-cara pemilihan penggubah lagu ini dibuat dan berapa banyakkah pembayaran dibuat oleh pihak TDC; dan
- (c) siapakah penyanyi lagu ini.

26. Datuk Jamaluddin bin Haji Suhaimi minta Menteri Perdagangan dan Perindustrian menyatakan adakah beliau sedar bahawa lagu tema Sidang PATA adalah ciptaan oleh bukan rakyat Malaysia, nampaknya sangat menyinggung perasaan pencipta-pencipta lagu di tanahair bahkan mungkin oleh sebahagian rakyat, jika sedar mengapa terjadi demikian.

Timbalan Menteri Perdagangan dan Perindustrian (Tuan Muhyiddin bin Haji Mohd. Yassin): Tuan Yang di-Pertua, ada dua soalan yang hampir sama maksudnya mengenai perkara ini yang¹ disenaraikan untuk jawapan

mulut pada hari ini. Soalan-soalan itu adalah soalan Nombor 1 dan 26, masing-masing daripada Ahli Yang Berhormat dari Pekan dan Ahli Yang Berhormat dari Sabak Bernam dan saya mohon izin untuk menjawab kedua-duanya sekali.

Tuan Yang di-Pertua: Baiklah.

Tuan Muhyiddin bin Haji Mohd. Yassin: Tema lagu PATA yang dipilih untuk penggalakan Malaysia sebagai satu destinasi pelancongan dalam Persidangan PATA 1986 ialah "Kenali Malaysia dan Cintai Malaysia" atau, dengan izin, dalam Bahasa Inggeris, "To Know Malaysia Is To Love Malaysia".

Lagu ini adalah hasil gubahan seorang penggubah lagu yang terkenal di Amerika Syarikat iaitu Cik Carol Connors yang pernah memenangi beberapa anugerah terkemuka termasuk Academy Awards dan Grammy Awards. Cik Connors telah melawat Malaysia dalam tahun 1984. Beliau begitu tertarik dengan keindahan negara ini dan sifat ramah mesra serta budi pekerti rakyat Malaysia ini yang sempat ditemuinya semasa di sini. Bagi merakamkan pengalaman manis itu beliau sendiri telah menggubah sebuah lagu khusus yang diberi nama, dengan izin, "To Know Malaysia Is To Love Malaysia".

Lagu ini telah diperdengarkan kepada pihak Perbadanan Pelancongan Malaysia yang kemudian berpendapat bahawa adalah berfaedah digunakan lagu ini sebagai lagu latar

belakang untuk filem-filem dan bahan-bahan penggalakan untuk pasaran pelancongan di luar negeri, terutama di pasaran Amerika Syarikat. Secara kebetulan pula pada tahun ini negara kita menjadi tuan rumah kepada Persidangan PATA, maka difikirkan lagu berkenaan boleh digunakan untuk Persidangan PATA itu.

Sukalah saya menjelaskan kepada Ahli-ahli Yang Berhormat, bahawa pada mula-mulanya kita tidak ada cadangan untuk mengadakan lagu tema bagi persidangan ini, oleh itu kita tidak meminta pencipta lagu tempatan mengubah lagu tema untuk Persidangan tersebut tetapi oleh kerana sebab-sebab yang dijelaskan sekejap tadi, maka dipersetujui lagu ini digunakan untuk Persidangan PATA.

Sebanyak \$30,000 telah dibayar oleh pihak TDC kepada Cik Carol Connors bagi lagu ini termasuk hakciptaannya sekali. Dua orang penyanyi tempatan iaitu Encik Sudirman Haji Arshad dan Francisca Peters telah dipilih untuk menyanyikan lagu-lagu ini masing-masing dalam Bahasa Malaysia dan Inggeris untuk digunakan di Malaysia dan di seberang laut.

Tuan Lee Lam Thye: Tuan Yang di-Pertua, soalan tambahan. Selain daripada mengadakan lagu untuk Persidangan PATA ini, bolehkah Yang Berhormat Timbalan Menteri memberitahu Dewan ini tentang kemajuan persiapan untuk menyambut Persidangan PATA ini dan juga agaknya berapa yang akan dibelanjakan untuk menyambut sidang antarabangsa ini.

Tuan Yang di-Pertua: Yang Berhormat, saya rasa soalan ini soalan lain, perkataannya pun dia berkata selain daripada, maknanya soalan lain.

Tuan Haji Wan Mohd. Najib bin Wan Mohamad: Tuan Yang di-Pertua, saya ingin bertanya Yang Berhormat

Timbalan Menteri Perdagangan dan Perindustrian, yang menjadi masalah kepada penggubah-penggubah tempatan ialah bayaran yang diberi kepada lagu yang diciptakan ini terlampau tinggi jika dibandingkan dengan bayaran yang selalu diterima oleh penggubah-penggubah tempatan.

Apakah tidak pihak TDC ini mengadakan satu pertandingan ataupun meminta pencipta-pencipta seluruh dunia, kalau tidak tempatan sahaja, mencipta lagu untuk kegunaan di negara kita ini, terutama dalam Persidangan PATA ini dan mungkin ini juga tidak menjadikan harga begitu tinggi oleh sebab dua lagu sahaja dan kebetulan seorang sahaja yang mencipta lagu itu. Jadi mungkin nilai itu terlampau tinggi dibayar kepada pencipta ini.

Tuan Muhyiddin bin Haji Mohd. Yassin: Tuan Yang di-Pertua, sebagaimana yang saya telah menyebutkan tadi bahawa pada peringkat awalnya lagu ini tidaklah dipilih daripada sesuatu pertandingan penggubah lagu yang dianjurkan oleh pihak TDC. Cuma secara kebetulan pihak TDC telah pun ditawarkan oleh seorang penggubah lagu yang terkenal dan lagu ini telah pun digunakan oleh pihak TDC dalam filem-filem latarnya dan sebab kebetulan, saya sebutkan tadi, kita telah pun menganjurkan PATA, pihak pengurusan TDC dan pihak Jawatankuasa PATA bersetuju supaya lagu ini dipilih ataupun di adopt sebagai lagu rasmi, ini bermakna perbincangan atau pembayaran telah pun dibuat lebih awal lagi daripada itu. Saya tidak dapat memastikan bahawa anggaran itu terlalu tinggi, tetapi sudah pasti kalau sekiranya kita hendak menganjurkan suatu pertandingan, memanglah kita akan membukakan peluang-peluang ini, bukan sahaja kepada penggubah di peringkat antarabangsa tetapi juga penggubah kita sendiri.

Jadi, oleh sebab apa yang telah pun saya terangkan tadi, perkara ini telah pun diterima secara kebetulan, jadi kita tidak perlu menganjurkan pertandingan yang lain dan mungkin dengan cara itu juga dapat menyelamatkan perbelanjaan yang mungkin tidak perlu.

Tuan Mohamed Amin bin Haji Daud: Tuan Yang di-Pertua, dengan izin, lagu "To Know Malaysia" ini dihebahkan ke seluruh dunia, negara-negara Barat dan sebagainya. Nampaknya kita tidak mengetahui Malaysia kita sendiri oleh kerana kita secara ad-hoc telah melantik Carol Connors untuk mencipta lagu, diterima bahawa beliau ini adalah pencipta terkemuka dunia, tetapi kita mesti ingat juga bahawa Negeri Jepun adalah sebuah negeri yang kita mengharapkan ramai pelancong-pelancong datang ke mari. "Proton Saga" kita buat ada pertandingan-pertandingan, ini nampaknya kita tidak memberi peluang kepada pencipta-pencipta kita sendiri untuk mengambil bahagian, sekurang-kurangnya secara usaha sama. Apakah pandangan Kementerian tentang perkara ini oleh kerana pelancongan (tourism) ini satu pendapatan yang agak lumayan dalam keadaan ekonomi dunia meleset ini?

Tuan Muhyiddin bin Haji Mohd. Yassin: Tuan Yang di-Pertua, saya bersetuju dengan Ahli Yang Berhormat yang mengatakan bahawa kita tidak hanya menumpukan pasaran pelancongan kita ke Amerika Syarikat dan negara-negara yang menggunakan Bahasa Inggeris. Jepun memang salah satu daripada destinasi pelancongan ataupun negara di mana kita perlu menarik perhatian pelancong datang ke negara kita. Tetapi sebagaimana yang saya terangkan tadi, kerana lagu yang telah pun dipilih tadi tidak dibuat secara anjuran ataupun pertandingan penggubahan, maka secara kebetulan

lagu ini telah pun dipilih untuk dijadikan tema oleh pihak Jawatankuasa PATA, tetapi pada masa-masa ke hadapan saya pasti percaya bahawa kalau sekiranya dianggap perlu, maka pihak PATA sendiri ataupun pihak TDC kita sendiri boleh menganjurkan pertandingan-pertandingan seperti itu dan memberikan kesempatan kepada sesiapa sahaja yang ingin menyertainya. Inilah jaminan yang boleh kita berikan untuk masa-masa ke hadapan.

Tuan Yang di-Pertua: Yang Berhormat Dr Chen Man Hin.

Dr Chen Man Hin: Tuan Speaker, soalan No. 2 ada sedikit kesalahan. Saya harap boleh ditukar "telah dicapai" kepada "boleh dicapai".

Tuan Yang di-Pertua: Ya, "boleh dicapai".

KADAR PERTUMBUHAN GNP

2. Dr Chen Man Hin minta Menteri Kewangan menyatakan sama ada kadar pertumbuhan GNP yang dianggarkan sebanyak 6% bagi tahun 1986 boleh dicapai memandangkan harga komoditi telah terus jatuh, sama ada pengeluaran minyak akan dipertingkatkan dan apakah langkah-langkah yang sedang diambil untuk memerangi kesan kemelesetan yang kian bertambah buruk.

Timbalan Menteri Kewangan (Dato' Oo Gin Sun): Tuan Yang di-Pertua, untuk makluman Ahli-ahli Yang Berhormat kadar pertumbuhan ekonomi negara bagi 1986 sebanyak 6% yang diramalkan ini telah dibuat pada bulan Oktober, 1985 dengan mengambil kira anggaran prestasi ekonomi dunia yang telah dibuat oleh Kumpulanwang Antarabangsa, dengan izin, IMF dan OECD pada bulan September, tahun lepas serta juga ramalan pertumbuhan ekonomi yang dijangka bagi tahun 1985.

Berikutan dengan perkembangan-perkembangan terbaru dalam ekonomi antarabangsa, pertumbuhan ekonomi negara bagi 1985 kini dijangka hanya mencapai 2.8%, manakala pertumbuhan bagi 1986 dijangka akan mencapai 3% sahaja. Saya telah menghuraikan perkara ini melalui kenyataan akhbar pada 6hb Mac, 1986.

Syor sama ada pengeluaran minyak akan dipertingkatkan adalah bergantung kepada beberapa faktor, terutamanya paras harga dan juga permintaan pasaran. Kerajaan sentiasa mengikuti perkembangan-perkembangan di dalam pasaran antarabangsa supaya tindakan-tindakan penyesuaian dasar boleh diambil bagi memperkukuhkan ketahanan ekonomi negara.

Antara langkah-langkah yang diambil untuk mengatasi kemelesetan ialah penubuhan satu Jawatankuasa peringkat Kabinet mengenai kemelesetan ekonomi negara bagi mengenalpasti langkah-langkah yang perlu diambil bagi menghadapi kemelesetan ekonomi. Sebanyak 48 cadangan telah pun diterima dan diperakukan oleh Jawatankuasa ini, antaranya ialah:

- (1) Pelaksanaan rancangan pembinaan rumah kos rendah secara besar-besaran;
 - (2) pelaksanaan pembinaan jalanraya dan projek-projek kecil yang boleh meningkatkan peluang-peluang pekerjaan;
 - (3) mempertingkatkan pertumbuhan sektor pertanian melalui penggunaan tanah terbiar dan kawasan lombong yang sudah tidak diusahakan;
 - (4) mengkaji semula pelaksanaan projek-projek yang memakan belanja yang besar dan membiayai kandungan import yang tinggi; dan
 - (5) mempergiatkan usaha yang boleh meningkatkan keyakinan orang ramai terhadap pengurusan ekonomi Malaysia.
- Selain dari itu, Kerajaan juga telah mengambil langkah-langkah bagi membantu sektor swasta mempertingkatkan aktiviti-aktiviti mereka. Antara langkah-langkah yang diambil ialah:
- (1) mengadakan satu tabung pelaburan baru dengan peruntukan sejumlah \$1 billion untuk membiayai projek-projek di bidang perkilangan, pertanian dan pelancongan;
 - (2) meminda syarat-syarat ekuiti pelaburan asing;
 - (3) meminda syarat-syarat Akta Penyelarasan Perindustrian; dan
 - (4) mengumumkan Pelan Induk Perindustrian.
- Adalah diharap langkah-langkah utama ini dapat meningkatkan pelaburan sektor swasta pada tahun ini dan mempergiatkan pertumbuhan ekonomi negara khususnya.

ORANG-ORANG CACAT— JUMLAH DIDAFTAR

3. Tuan Baharom bin Haji Bakar minta Menteri Kebajikan Masyarakat menyatakan:

- (a) sehingga kini berapakah jumlah orang-orang cacat atau orang-orang yang digolongkan sebagai cacat yang berdaftar dengan Kementerian ini di Semenanjung termasuk Sabah dan Sarawak; dan
- (b) berapakah jumlah perbelanjaan purata tahunan yang dikeluarkan bagi tujuan penyeliaan dan pengawasan di pelbagai aspek yang

bersangkutan ke atas orang-orang cacat ini.

Menteri Kebajikan Masyarakat (Dato' Abu Hassan bin Haji Omar): Tuan Yang di-Pertua, bagi menjawab soalan—

- (a) setakat bulan Februari, 1986 jumlah orang-orang cacat yang telah didaftarkan bagi seluruh negara ialah seramai 31,100 orang.
- (b) berdasarkan kepada kedudukan bagi tempoh 3 tahun yang sudah, iaitu dari tahun 1983 hingga tahun 1985 jumlah perbelanjaan purata tahunan bagi perkhidmatan untuk orang-orang cacat ialah sebanyak \$5.4 juta. Angka ini adalah dibahagikan seperti berikut:
 - (1) elaun pekerja cacat sebanyak \$1,251,492;
 - (2) bantuan alat-alat tiruan sebanyak \$108,953;
 - (3) bantuan pelancaran sebanyak \$123,579;
 - (4) penyelenggaraan institusi-institusi pemulihan orang-orang cacat yang ditadbirkan oleh Kementerian Kebajikan Masyarakat sebanyak \$3,022,534; dan
 - (5) bantuan kepada pertubuhan-pertubuhan sukarela yang mengendalikan institusi-institusi orang cacat sebanyak \$887,801 iaitu berjumlah lebih kurang \$5.4 juta.

Tuan Khadri bin Sabran: Tuan Yang di-Pertua, dalam jawapan Yang Berhormat Menteri tadi mengatakan bahawa jumlah kesemua orang cacat

dalam negara ini 31,000 orang. Jadi, saya ingin tahu sama ada jumlah tersebut kesemua mereka menerima bantuan kebajikan masyarakat secara bulanan ataupun tidak.

Soalan kedua, setakat manakah kejayaan program berdikari bagi orang-orang cacat ini telah dapat dilaksanakan agar mereka yang menerima latihan berdikari ini dapat meneruskan penghidupan mereka tanpa bantuan daripada Jabatan Kebajikan Masyarakat.

Yang ketiganya, berapakah bilangan mereka yang cacat di dalam negara kita ini yang masih ditempatkan di pusat-pusat pemulihan orang-orang cacat dalam negara kita.

Dato' Abu Hassan bin Haji Omar: Tuan Yang di-Pertua, mengenai soalan pertama, tidak semua orang-orang cacat yang berdaftar seramai 31,100 orang itu menerima bantuan daripada Kementerian Kebajikan Masyarakat.

Soalan yang kedua, dari segi kejayaan atas usaha Kerajaan untuk mereka berdikari ataupun berdiri di atas kaki sendiri, suka saya menyatakan bahawa memang ada orang-orang cacat yang berkenaan yang memegang jawatan yang agak tinggi sama ada di dalam Kerajaan ataupun dalam peringkat swasta. Dan begitu juga dari segi angka-angka yang kita perolehi yang mana mereka cuba menjalankan perniagaan sendiri yang mana Kerajaan memberikan bantuan pelancaran yang saya sebutkan tadi.

Pada tahun 1985 sahaja, Kerajaan telah memberi sebanyak 138 orang yang cacat anggota. Orang yang buta sebanyak 69, orang yang pekak sebanyak 6 orang dan juga cacat akal sebanyak seorang iaitu untuk menjalankan perniagaan kecil-kecil yang mana bantuan pelancaran tidak lebih daripada \$1,000 diberikan kepada orang cacat yang berkenaan.

Bolehlah dikatakan bahawa mereka cuba berdiri di atas kaki mereka sendiri setelah mendapat geran pelancaran yang berkenaan tanpa apa-apa bantuan daripada Kerajaan.

Dari segi institusi-institusi orang cacat yang ada dalam negara ini yang ditadbirkan oleh Kementerian Kebajikan Masyarakat adalah sebanyak 7 institusi kesemuanya dan mengandungi seramai 955 orang ataupun kapasitinya sebanyak 955 orang. Akan tetapi, sebanyak 30 pertubuhan-pertubuhan sukarela juga mengendalikan khidmat bagi orang-orang cacat yang mana Kerajaan memberi bantuan sedikit-sebanyak dan sebagaimana yang saya katakan tadi kita memberi subsidi tahunan sebanyak \$848,000 kepada 30 buah badan-badan sukarela.

KRISIS TIMAH ANTARA-BANGSA— PERANAN MALAYSIA

4. Tuan Haji Ahmad Hambal bin Yeop Majlis minta Menteri Perusahaan Utama menyatakan, apakah peranan Malaysia sebagai Negara Pengeluar Utama bijih timah, bagi mengatasi krisis timah Antarabangsa di dalam Persidangannya di akhir tahun 1985. Apakah keputusan-keputusan yang dibuat yang boleh menyakinkan semula kestabilan pasaran bijih timah.

Timbalan Menteri Perusahaan Utama (Tuan Megat Junid bin Megat Ayob): Tuan Yang di-Pertua, Malaysia telah memberikan sokongan yang positif di peringkat perundingan di Majlis Timah Antarabangsa (ITC) untuk mengatasi krisis timah antarabangsa sehingga bersetuju menerima rancangan penyelamat yang dikemukakan oleh pihak piutang melalui ITC. Akan tetapi kata sepakat telah tidak dapat dicapai di peringkat ITC untuk membolehkan rancangan

penyelamat tersebut dilaksanakan. Malaysia telah menyokong rancangan penyelamat tersebut dengan beberapa syarat terutamanya mendapat sokongan sebulat suara oleh semua pihak yang terlibat, bertujuan untuk menyelamat perusahaan timah kita daripada mengalami kejatuhan yang begitu teruk dan pada masa yang sama dapat mengurangkan penutupan lombong-lombong serta pemberhatian para pekerja lombong. Rancangan penyelamat yang dikemukakan itu adalah bertujuan mengambilalih kesemua harta dan tanggungan ITC dan sumbangan bagi maksud ini akan dibuat oleh negara-negara anggota ITC, pihak bank dan broker. Melalui rancangan penyelamat ini, stok timah akan dilepaskan secara teratur supaya kesan yang minima ke atas kejatuhan harga dapat dicapai dan dikawal. Yang pentingnya, perusahaan timah di negara ini tidak akan terjejas dengan sebegitu teruk.

Tuan Mohamed Razlan bin Haji Abdul Hamid: Tuan Yang di-Pertua, soalan tambahan. Saya ingin tahu daripada Yang Berhormat Timbalan Menteri Perusahaan Utama, daripada Persidangan Timah Antarabangsa yang telah diadakan pada tahun 1985 yang sudah, berapa peratuskah kuota Timah Antarabangsa yang diberikan kepada pengeluaran timah yang diberi kepada Malaysia.

Tuan Megat Junid bin Megat Ayob: Tuan Yang di-Pertua, peratusan yang telah pun ditetapkan untuk negara kita ialah 39% atau lebih kurang 34,000 tan setahun.

Dr Koh Tsu Koon: Tuan Yang di-Pertua, soalan tambahan. Saya ingin bertanya kepada Yang Berhormat Timbalan Menteri yang berkenaan apakah sebab-sebab tidak dapat mencapai kata sepakat dalam rancangan penyelamat di antara negara-negara pengeluar? Adakah ini kerana ongkos pengeluaran bagi

negara-negara lain adalah rendah dan mereka tidak mahu memenuhi perjanjian ini?

Tuan Megat Junid bin Megat Ayob:

Tuan Yang di-Pertua, ada kemungkinan bahawa setengah daripada ahli-ahli ITC merasakan bahawa sepatutnya kesemua negara-negara pengeluar harus menjadi ahli kepada ITC. Kalau sekiranya setengah daripada negara pengeluar tidak menjadi ahli ITC, bermakna hanya ahli-ahli ITC sahaja yang terpaksa membayar buffer stock, tetapi negara-negara lain yang tidak menjadi ahli dan tidak membayar apa-apa kepada penubuhan ini akan mendapat keuntungan daripada harga yang tinggi. Jadi, dengan keadaan inilah maka ada setengah-setengah negara ahli ITC tidak menerima hakikat ini kerana mereka merasakan kerugian akan dihadapi oleh mereka walhal bagi negara-negara pengeluar yang tidak menjadi ahli ITC akan mendapat keuntungan yang besar.

PENDATANG HARAM— KEMASUKAN

5. Tuan Lee Lam Thye minta Menteri Dalam Negeri menyatakan:

- (a) jumlah bilangan pendatang haram, menurut taraf kerakyatan mereka, yang telah ditangkap dan dihantar balik sejak pengumuman beliau untuk mengadakan satu tindakan seluruh negara pada September tahun lalu yang melibatkan Pasukan Petugas VII, Polis, Tentera Laut dan Rela untuk memeriksa kemasukan pendatang haram ke negara ini; dan
- (b) bagaimana berkesannya Pasukan Petugas VII dalam mengawasi kemasukan pendatang haram dan adakah telah dikenal-pasti kawasan di

mana pendatang haram kerap mendarat supaya rondaan di kawasan-kawasan ini boleh dipertingkatkan.

14-3-86

1. Dr Koh Tsu Koon minta Menteri Dalam Negeri menerangkan bidangkuasa-bidangkuasa baru bagi Pasukan Petugas VII untuk mencegah kemasukan pendatang-pendatang haram Indonesia ke Pantai Barat Semenanjung Malaysia. Adakah petugas ini telah diperbesarkan dari segi tenaga manusia dan peruntukan-peruntukan lain. Apakah strategi baru pasukan petugas untuk memberhentikan dengan berkesannya pendatang-pendatang haram Indonesia.

5. Tuan Chan Kok Kit minta Menteri Dalam Negeri menyatakan apakah formula Pasukan Petugas VII mempunyai untuk mencegah kebanjiran pendatang-pendatang haram Indonesia dan pelarian-pelarian Filipina ke negara ini; apakah tindakan Pasukan Petugas tersebut akan ambil untuk mengusir balik pendatang-pendatang haram Indonesia dan pelarian-pelarian Filipina yang sedia ada di negara ini.

12. Dr Chen Man Hin minta Menteri Dalam Negeri melaporkan tentang kemajuan, jika ada, yang dicapai oleh Pasukan Petugas Khas mencegah pendatang-pendatang haram daripada memasuki negara ini khususnya di sepanjang pantai Johor, Melaka, Negeri Sembilan dan Selangor dan sama ada terdapat kapal-kapal tentera laut yang cukup untuk meronda Selat Melaka yang telah menjadi lebuh raya utama pada waktu malam bagi bot-bot yang mengangkut pendatang-pendatang haram.

18-3-86

25. Tuan Gooi Hock Seng minta Menteri Dalam Negeri menggariskan

strategi yang akan diambil oleh Pasukan Khas VII untuk menentang kemasukan pendatang haram Indonesia ke negara ini.

Timbalan Menteri Dalam Negeri (Dato Radzi bin Sheikh Ahmad): Tuan Yang di-Pertua, saya mohon hendak menjawab soalan ini bersekali dengan soalan-soalan Yang Berhormat dari Tanjong, Seremban, Sungai Besi dan Bukit Bendera pada 14hb dan 18hb Mac, 1986 kerana ia mempunyai maksud yang hampir sama.

Tuan Yang di-Pertua: Baiklah.

Dato Radzi bin Sheikh Ahmad: Tuan Yang di-Pertua, pada masa ini Kementerian Dalam Negeri sedang meningkatkan kawalan di pintu-pintu masuk rasmi ke Malaysia serta memesatkan lagi rondaan di kawasan perairan dan sempadan daratan untuk mencegah kemasukan pendatang haram ke negara ini. Tugas ini dilaksanakan bersama oleh Jabatan Imigresen dan Polis Di Raja Malaysia, khususnya Polis Marin. Sungguhpun pada dasarnya Kerajaan bersetuju untuk memperluaskan tanggungjawab Pasukan Petugas VII bagi mencegah kemasukan pendatang-pendatang haram ke Malaysia, selain daripada pendatang Vietnam, pihak Kementerian Dalam Negeri sedang mengenalpasti dan mengatur cara-cara dan langkah-langkah yang sesuai untuk dilaksanakan bagi benar-benar meningkatkan keberkesanan usaha mencegah kemasukan pendatang haram ke negara ini.

Untuk makluman Dewan yang mulia ini, seramai 22,142 orang pendatang haram telah ditangkap dan seramai 20,127 di antaranya telah pun diusir ke negara asal mereka dalam tahun 1985.

Tuan Ibrahim Azmi bin Hassan: Tuan Yang di-Pertua, soalan tambahan. Yang Berhormat Timbalan Menteri Dalam Negeri, ingin saya

mendapat tahu, pendatang-pendatang haram yang biasa disebut-sebutkan iaitu daripada Vietnam dan Indonesia, adakah didapati di antara yang ditangkap dan dihantar balik terdiri daripada pendatang-pendatang haram dari negara lain selain daripada Indonesia dan Vietnam. Adakah didapati dari India, dari negeri China, dari Hong Kong dan sebagainya, satu.

Yang kedua, apakah tindakan Kerajaan tentang pendatang haram secara terhormat iaitu datangnya secara halal, ada pasport dan diberi visa, kemudian sampai ke Malaysia mereka duduk secara tidak mendapat kebenaran iaitu datang dengan pasport tetapi dia tinggal buat secara sardin, buat tidak tahu, hingga sampai beberapa masa yang tertentu. Adakah dalam siasatan Kementerian Dalam Negeri terdapat seperti itu? Apabila terdapat, apakah tindakan Kerajaan terhadap mereka ini? Adakah dihantar pulang ataupun diberi kerakyatan atau dibenar mereka bekerja dalam negara kita? Terima kasih.

Dato Radzi bin Sheikh Ahmad: Tuan Yang di-Pertua, untuk makluman Ahli Yang Berhormat sekalian, barang siapa yang memasuki negara ini tidak melalui pintu rasmi dan menggunakan dokumen-dokumen perjalanan yang sah dianggap sebagai pendatang haram.

Untuk makluman Ahli Yang Berhormat juga selain daripada warganegara asing yang datang daripada Vietnam dan juga daripada Indonesia terdapat juga warganegara asing yang datang daripada beberapa negara seperti Thailand, Bangladesh, Burma, Pakistan, Singapura, India, Filipina, Taiwan dan lain-lain lagi.

Jadi sesiapa yang memasuki negara ini tidak melalui pintu yang sah atau tidak mempunyai surat perjalanan atau dokumen perjalanan yang sah dianggap sebagai pendatang haram.

Untuk menjawab soalan yang kedua adakah mereka yang memasuki secara sah tetapi telah duduk lebih daripada tempoh yang dibenarkan, jawabnya ada. Inilah yang menjadi masalah kepada Jabatan Imigresen kami, kerana susah bagi kami untuk hendak "track", dengan izin, mereka yang masuk dan duduk melebihi had yang telah dibenarkan. Walau bagaimanapun, pihak Imigresen akan berusaha memperkemas "tracking system", dengan izin, yang ada sekarang supaya boleh mengusir mereka yang duduk, begitu lama selepas daripada had yang dibenarkan.

Dr Koh Tsu Koon: Tuan Yang di-Pertua, saya ingin meminta Timbalan Menteri yang berkenaan untuk memberi penjelasan yang lebih terperinci mengenai bentuk struktur serta bidang kuasa Pasukan Petugas VII termasuk cara bergeraknya. Itu yang pertama.

Yang kedua, seperti yang kita sedia maklum pada asalnya pasukan ini ditubuhkan untuk mencegah kemasukan pendatang haram dari Vietnam. Sekarang nampaknya pasukan ini juga dipertugaskan untuk mengawal kemasukan pendatang haram dari negara-negara lain termasuk Indonesia, adakah ini bermaksud bahawa pasukan ini telah diperbesarkan dari segi tenaga manusia dan peruntukan-peruntukan kemudahan yang lain?

Dato Radzi bin Sheikh Ahmad: Tuan Yang di-Pertua, memanglah benar Pasukan Petugas VII yang ditubuhkan pada tahun 1978, khususnya untuk menguruskan kawalan kepada kemasukan pendatang haram daripada Vietnam sebab itulah dipanggil sebagai Pasukan Petugas VII, dengan izin, (Roman lettering VII) i.e. Vietnamese Illegal Immigrants. Walau bagaimanapun, selepas itu bidang tugasnya diperluaskan kerana didapati ada juga pendatang-pendatang haram

yang memasuki negara ini daripada negara Kampuchea dan juga daripada Burma dan sekarang ini seperti mana yang telah saya maklumkan kepada Dewan yang mulia ini bahawa Kerajaan telah bersetuju dengan dasarnya untuk memperluaskan tanggungjawab Pasukan Petugas VII ini untuk meliputi perairan di Pantai Barat untuk mencegah kemasukan pendatang haram daripada Indonesia.

Saya mohon izin untuk mendapat notis menjawab berapakah bilangan anggota yang terdapat dalam Pasukan Petugas VII. Walau bagaimanapun, inginlah saya menjelaskan di sini bahawa Pasukan Petugas VII yang ada sekarang ini yang mengawal di sebelah Pantai Timur mempunyai pasukan-pasukan yang terdiri daripada mereka yang dikerah masuk dalam Pasukan Sukarela kita, dan jika kita memperluaskan bidang tugas mereka ke Pantai Barat, saya percayalah bilangan mereka akan meningkat.

Tuan Mamat Ghazalee bin Abdul Rahman: Tuan Yang di-Pertua, soalan tambahan. Berkenaan dengan penghantaran balik pendatang haram ke negara asal mereka, saya dapat tahu bahawa Yang Berhormat Timbalan Menteri baru-baru ini ada melawat ke Pulau Bidong. Saya hendak bertanya kepada beliau adakah tidak beliau mendapati bahawa terdapat pendatang haram Vietnam di Pulau Bidong yang hendak balik ke negara asal mereka dan sekiranya terdapat keadaan ini, apakah langkah-langkah yang telah diambil oleh pihak Kerajaan/Kementerian untuk merundingkan dengan Kerajaan Vietnam supaya pendatang-pendatang haram Vietnam di Pulau Bidong itu dapat dihantar balik ke Vietnam?

Dato Radzi bin Sheikh Ahmad: Sudah hampir 10 tahun kita menerima pendatang haram daripada Vietnam. Untuk makluman Ahli Yang

Berhormat, pendaratan yang pertama yang berlaku di negara kita ialah ke Pulau Perhentian pada 3hb Mei, 1975 dan sekarang ini saki-bakinya kita ada lebih daripada 8,000 yang masih berada di Pulau Bidong dan juga di Sungai Besi.

Untuk makluman Ahli Yang Berhormat, memang ada di antara mereka yang telah pun "change their mind" dengan izin, untuk balik semula ke negara asal mereka dan kita telah berusaha untuk menghubungi Kerajaan Vietnam supaya membenarkan mereka balik ke negara asalnya. Tetapi malangnya sehingga sekarang ini hanya seorang sahaja yang diterima balik oleh Kerajaan Vietnam.

Selain daripada itu, kita berbincang dengan Kerajaan Vietnam supaya membenarkan warganegara mereka, iaitu warganegara Vietnam keluar terus ke negara ketiga tanpa mereka melarikan diri melalui laut dan singgah di Malaysia.

Dr Chen Man Hin: Tuan Yang di-Pertua, Selat Melaka adalah menjadi satu "highway", dengan izin, untuk pendatang haram dan tiap-tiap malam ada beberapa pendatang haram mendarat di Pantai Barat daripada Kukup sampai ke Morib dan ke atas. Di sini saya mahu tahu daripada beliau adakah Polis Diraja dan pihak Imigresen apabila meronda Selat Melaka ada mendapat apa-apa kejayaan atau kesan sampai sekarang?

Dato' Radzi bin Sheikh Ahmad: Tuan Yang di-Pertua, seperti mana yang kita telah sedia maklum bahawa Kerajaan telah bersetuju pada dasarnya untuk memperluaskan bidang tugas Pasukan VII meliputi Pantai Barat. Walau bagaimanapun, perkara ini belum dilaksanakan dengan sepenuhnya. Sekarang ini dijalankan rondaan oleh Pasukan Polis Merin sahaja, tetapi jika kita

bersabar, insya Allah saya berasa yakin jika dilaksanakan tugas yang saya sebutkan tadi, kita akan dapat mengawal lebih baik lagi ataupun menghalang agar mereka tidak dapat mendarat di pantai negara kita dengan sewenang-wenangnya.

Saya umpamakan masalah pendatang haram daripada negara Indonesia seperti sebuah sampan yang bocor di mana kita sekarang ini hanya menimba air keluar sahaja. Jadi kita akan berusaha mencari punca bocor itu, dan kalau kita menyekat punca bocor, saya percayalah kita boleh menimba saki-baki air yang ada dalam sampan itu.

Tuan Lee Lam Thye: Tuan Yang di-Pertua, selain daripada menubuhkan Pasukan Petugas VII untuk mengatasi masalah pendatang haram itu, saya suka bertanya Yang Berhormat Timbalan Menteri yang berkenaan sama ada pihak Kerajaan bercadang untuk menimbang cara yang lain untuk mengatasi masalah ini termasuk memperkenalkan undang-undang yang menjadikan satu kesalahan kepada sesiapa dalam Malaysia yang membantu ataupun menggalakkan pendatang haram memasuki negara kita dan sekiranya Kerajaan tidak bercadang berbuat demikian, suka saya mendapat tahu apakah sebabnya. Dan adakah Yang Berhormat Timbalan Menteri juga sedar bahawa masalah pendatang haram ini telah menjadi begitu buruk, yang telah mengancam keselamatan negara. Tentang jawapan yang tadi telah diberikan oleh Timbalan Menteri mengenai angka ataupun bilangan yang ditangkap dan dihantar balik boleh dikatakan sangat kecil apabila diperbandingkan dengan bilangan pendatang haram yang ada di negara kita.

Dato Radzi bin Sheikh Ahmad: Tuan Yang di-Pertua, selepas kita memperbaiki kebocoran sampan yang

saya maksudkan tadi, saya percaya kita boleh memperkembangkan sampan itu apabila sampai masanya kelak.

PENDIDIKAN PENGGUNA KEPADA PELAJAR

6. Tuan Mohammad Idris bin Mohammad Basri minta Menteri Pelajaran menyatakan adakah beliau bercadang menjadikan pendidikan pengguna (consumer education) sebagai sebahagian penting kurikulum asas dalam sistem pendidikan kita, memandangkan peniaga-peniaga pada masa ini menggunakan beberapa helah untuk menarik pengguna supaya membeli barang-barang yang mereka jual dan anak-anak apabila dewasa kelak tidaklah tertipu kerana sudah mempunyai pendidikan pengguna.

Menteri Pelajaran (Datuk Abdullah bin Haji Ahmad Badawi): Tuan Yang di-Pertua, Kementerian Pelajaran menyedari sepenuhnya tentang pentingnya pendidikan pengguna dan beberapa langkah telah dan sedang juga diambil dalam hal ini.

Dalam KBSR, kebanyakan unsur-unsur pendidikan pengguna dimasukkan dalam matapelajaran Amalan Perdagangan yang merupakan sebahagian daripada matapelajaran Matematik. Pendidikan pengguna juga sedang dirancang untuk dimasukkan dalam satu matapelajaran baru iaitu "Kemahiran Hidup" bagi Kurikulum Baru Sekolah Menengah (KBSM). Aspek-aspek pengguna yang akan ditegaskan nanti termasuklah prinsip membeli belah, pengiklanan, pengurusan kewangan, perlindungan dan hak-hak pengguna, juga di sekolah-sekolah murid-murid adalah diberi galakan untuk menubuhkan kelab-kelab pengguna.

Tuan Mohammad Idris bin Mohammad Basri: Tuan Yang di-Pertua, soalan tambahan. Saya ingin

tahu dari Yang Berhormat Menteri Pelajaran oleh kerana Kementerian telah mengkaji dengan mendalam matapelajaran ini, apakah tidak boleh kita adakan matapelajaran ini khas untuk pelajaran consumer education ini dengan tidak mencampuradukkan dengan matapelajaran sepertimana Yang Berhormat Menteri menjelaskan tadi.

Datuk Abdullah bin Haji Ahmad Badawi: Tuan Yang di-Pertua, dengan sekatan masa yang diperuntukkan untuk murid-murid dan banyak lagi mata-matapelajaran yang lain yang patut diberi perhatian, maka tidaklah dapat kita mengadakan satu matapelajaran yang khusus yang berkaitan dengan consumer ini.

PEKERJA LOMBONG YANG DIBUANG KERJA

7. Tuan Haji Azharul Abidin bin Haji Abdul Rahim minta Menteri Buruh menyatakan apakah bantuan yang Kementerian telah beri untuk membantu pekerja-pekerja lombong bijih yang telah dibuang kerja kerana kemerosotan harga bijih timah dan penutupan beberapa buah lombong.

Timbalan Menteri Buruh (Dato' Haji Zakaria bin Haji Abdul Rahman): Tuan Yang di-Pertua, untuk makluman Ahli Yang Berhormat, di antara bantuan-bantuan yang dapat diberi oleh Kementerian saya kepada pekerja-pekerja lombong bijih timah yang telah dibuang kerja adalah seperti berikut:

- (i) menentukan semua faedah-faedah rentikerja seperti yang ditetapkan di bawah Undang-undang Buruh atau perjanjian bersama di antara Kesatuan Pekerja-pekerja dan majikan-majikan mereka dibayar sewajarnya.

- (ii) menentukan gaji ganti notis jika wajar dan gaji ganti cuti tahunan dibayar.
- (iii) berusaha mendapatkan pekerjaan-pekerjaan alternatif berdasarkan kemahiran, kelayakan, pengalaman dan minat mereka; dan
- (iv) melatih semula pekerja-pekerja ini mengikut program-program latihan yang disediakan oleh Kementerian Buruh atau Jawatankuasa Petugas yang ditubuhkan di negeri-negeri.

Tuan Haji Azharul Abidin bin Haji Abdul Rahim: Tuan Yang di-Pertua, soalan tambahan. Sebagaimana yang dinyatakan oleh Yang Berhormat Timbalan Menteri Buruh tadi mengenai Jawatankuasa Petugas, adakah benar Kerajaan telah menubuhkan Jawatankuasa Penyelaras Kebangsaan dan Badan-badan Petugas Negeri bagi mengatasi masalah pembuangan kerja di lombong-lombong dan lain-lain sektor pekerjaan dan jika benar bagaimanakah bidang tugas dan keahlian Jawatankuasa tersebut.

Yang keduanya, seperti yang dinyatakan oleh Yang Berhormat Timbalan Menteri tadi ditentukan oleh Jabatan Buruh, apakah tindakan Kementerian ini terhadap pekerja-pekerja lombong, lombong palung atau lombong kelikir yang diberhentikan oleh majikan dengan tidak membayar gaji akhir dan pampasannya. Terima kasih.

Dato' Haji Zakaria bin Haji Abdul Rahman: Tuan Yang di-Pertua, memang benar Kementerian Buruh telah menubuhkan sebuah Jawatankuasa Penyelaras Kebangsaan mengenai pemberhentian kerja dan mengesyorkan penubuhan Badan-badan Petugas di negeri-negeri yang terlibat. Saya sendiri telah ditugaskan mengurus Jawatankuasa

Penyelaras Kebangsaan dan ahli-ahlinya terdiri daripada Jabatan-jabatan yang mewakili Kementerian-kementerian yang berkaitan, wakil-wakil pekerja dan wakil-wakil majikan berasaskan kepada konsep "tripartism". Antara tugas-tugas Jawatankuasa Penyelaras Kebangsaan dan Badan Petugas Negeri-negeri adalah seperti berikut:

- (i) mengawasi dan meneliti kesan-kesan kemelesetan ekonomi terhadap syarikat-syarikat yang mempunyai ramai pekerja dan berusaha membantu syarikat-syarikat tersebut mengurangkan beban kewangan bagi mengelakkan tindakan memberhentikan pekerja-pekerja.
- (ii) mengawasi proses pemberhentian kerja jika ianya tidak dapat dielakkan lagi supaya dijalankan mengikut tatacara dan undang-undang termasuk pembayaran segala faedah dan imbuhan secara adil kepada pekerja-pekerja yang diberhentikan.
- (iii) berusaha membantu pekerja-pekerja yang diberhentikan itu bagi meringankan beban mereka dengan cara menolong mencari kerja-kerja baru dan memberi bimbingan kerjaya.
- (iv) mengadakan program-program latihan jangka pendek dan jangka panjang untuk pekerja-pekerja yang diberhentikan kerja itu; dan
- (v) berusaha menggalakkan kemasukan pekerja-pekerja tempatan termasuk mereka yang diberhentikan kerja itu ke sektor perladangan melalui kempen-kempen secara berkesan, usaha-usaha

memperelokkan lagi kemudahan-kemudahan asas di ladang-ladang seperti Skim Memiliki Rumah Sendiri untuk pekerja ladang, pembinaan projek-projek rumah awam kos rendah di sekitar ladang, kemudahan persekolahan, perubatan, bekalan air dan api elektrik, kemudahan kebajikan dan sosial; dan

- (vi) menubuhkan brigade kerja khusus bertujuan mengumpulkan tenaga kerja muda dilatih dan dikelolakan mengikut cara tentera untuk dihantar bekerja di ladang-ladang.

Tuan Yang di-Pertua, jika usaha ini berjaya ianya adalah merupakan serampang tiga mata iaitu memperbaiki taraf hidup pekerja-pekerja ladang, mengurangkan pengangguran dalam negara dan menyekat kemasukan pekerja-pekerja asing.

Untuk menjawab soalan kedua, sukaiah saya menasihatkan kepada pekerja-pekerja yang berkenaan itu supaya mengemukakan aduan mereka masing-masing ke Pejabat Buruh yang berdekatan supaya tindakan boleh diambil terhadap majikan yang berkenaan.

Datin Paduka Hajjah Zaleha binti Ismail: Tuan Yang di-Pertua, soalan tambahan. Tadi dalam jawapan Yang Berhormat Timbalan Menteri ada mengatakan iaitu salah satu cara membantu pekerja-pekerja yang dibuang ialah usaha mendapatkan kerja alternatif dan melatih mereka. Saya ingin tahu berapakah jumlah bilangan pekerja yang terlibat dalam skim latihan ini dan berapa ramaikah yang telah dapat diberikan kerja alternatif dan di manakah mereka ini diserapkan.

Dato' Haji Zakaria bin Haji Abdul Rahman: Tuan Yang di-Pertua, bagi pekerja-pekerja yang diberhentikan di dalam sektor perlombongan sebagaimana yang dinyatakan oleh Yang Berhormat Menteri Buruh di dalam jawapan semalam ialah 8,768 orang iaitu kira-kira 20% daripada jumlah 43,844 orang yang semuanya diberhentikan kerja sehingga Disember, 1985.

Usaha-usaha telah dijalankan oleh Jabatan Tenaga Rakyat bagi mendaftarkan mereka yang diberhentikan kerja ini dan berusaha mencari pekerjaan baru untuk mereka.

Pada masa ini saya tidak mempunyai angka yang tepat, tetapi bolehlah dianggarkan sebahagian daripada pekerja-pekerja lombong yang telah diberhentikan itu telah pun memperolehi kerja-kerja yang kebanyakannya dengan cara bersendirian sama ada bekerja sebagai peniaga-peniaga dan pengusaha-pengusaha kecil kerana tidak ramai daripada mereka yang memerlukan kerja yang bergaji semula.

Bagi pekerja-pekerja yang diberhentikan daripada sektor-sektor lain, pada masa ini bolehlah saya katakan belum sampai lagi 10% daripada mereka yang telah dapat ditempatkan semula di dalam pekerjaan baru.

Walau bagaimanapun, sukacita saya menyatakan Badan Petugas Negeri yang ditubuhkan oleh Kerajaan Negeri Pulau Pinang pada masa ini sedang aktif membantu pekerja-pekerja yang diberhentikan di Pulau Pinang untuk mendapatkan pekerjaan baru sama ada secara sementara atau cara kekal dengan agensi-agensi yang berada di Pulau Pinang dan begitu juga dengan pihak swasta yang berada di negeri tersebut.

HOSPITAL DAERAH— KEMUDAHAN

8. Tuan Quah Wee Liam minta Menteri Kesihatan menyatakan memandangkan bahawa beberapa buah hospital di seluruh negara telah dipilih di mana Wad Kelas Dua dibuka untuk kegunaan klinik-klinik swasta:

- (i) apakah syarat-syaratnya;
- (ii) bagaimanakah sambutan yang diterima; dan
- (iii) apakah langkah-langkah akan diambil untuk memperbaiki lagi skim ini.

Timbalan Menteri Kesihatan (Dato' K. Pathmanaban): Tuan Yang di-Pertua, Hospital-hospital Daerah dipilih bagi rancangan ini berdasarkan kepada kriteria bahawa hospital tersebut mempunyai kemudahan-kemudahan tertentu yang tidak pada masa ini digunakan sepenuhnya. Kemudahan-kemudahan yang dimaksudkan bukan sahaja Wad Kelas Dua tetapi termasuk juga Dewan Bedah, Bilik Bersalin dan Wad Kelas I.

- (i) segala urusan rawatan pesakit-pesakit mereka di dalam hospital akan dijalankan oleh pengamal-pengamal perubatan persendirian itu dengan sendirinya, termasuklah panggilan-panggilan kecemasan, dengan izin, on call. Walau bagaimanapun perkhidmatan kejururawatan, makmal dan radiologi akan diberikan oleh hospital-hospital Kerajaan yang berkenaan. Pengamal-pengamal Perubatan Persendirian juga bertanggungjawab untuk menjelaskan caj-caj yang dikenakan ke atas pesakit-pesakit mereka. Untuk maksud ini, pengamal-pengamal perubatan persendirian dikehendaki menyimpan wang cagaran atau jaminan bank dengan hospital berkenaan.

Sambutan dari mereka setakat ini adalah tidak menggalakkan. Dari seramai 157 pengamal-pengamal perubatan persendirian yang berhampiran dengan hospital-hospital daerah yang terpilih, 43 orang telah menjawab secara bertulis bahawa mereka tidak berminat manakala 30 orang telah menjawab secara lisan untuk menyertai skim ini. 84 orang doktor lagi tidak memberikan apa-apa jawapan.

Caj-caj yang dikenakan adalah seperti berikut:

Bilik Bedah . . . \$65 sejam

Bilik Bersalin . . \$25 sejam

Caj-caj bagi wad, makmal, perundingan, pengangkutan dan sebagainya adalah mengikut yang ditetapkan oleh Perintah Bayaran (Perubatan) 1982.

Kementerian Kesihatan akan mengkaji semula beberapa perkara yang berkaitan dengan syarat-syarat kontrak serta caj-caj bagi memperbaiki lagi skim ini.

BAHASA KEBANGSAAN DI BIDANG PERUNDANGAN

9. Tuan Wan Ibrahim bin Abdullah minta Perdana Menteri menyatakan:

- (a) sejauh manakah keyakinan Kerajaan terhadap kemampuan Bahasa Kebangsaan di bidang perundangan di negara ini; dan
- (b) apakah langkah-langkah positif Kerajaan bagi memastikan Bahasa Kebangsaan digunakan sepenuhnya dalam tempoh segera di bidang perundangan, terutama di mahkamah.

Menteri di Jabatan Perdana Menteri (Dato Mohamed Khalil bin Yaakob): Tuan Yang di-Pertua, Kerajaan memang mempunyai penuh keyakinan terhadap kemampuan dan kewibawaan Bahasa Kebangsaan

digunakan di bidang perundangan di negara ini.

Di antara langkah-langkah positif yang telah dan sedang diambil oleh Kerajaan untuk memastikan Bahasa Kebangsaan digunakan dalam bidang perundangan di negara ini adalah, semenjak bulan September, 1967 semua undang-undang yang digubal adalah diterbitkan di dalam Bahasa Malaysia dan bahasa Inggeris di mana teks Bahasa Malaysia adalah teks yang sah. Di samping itu Jabatan Peguam Negara sedang menterjemahkan semua undang-undang yang digubal sebelum September 1967 dari bahasa Inggeris ke Bahasa Malaysia.

Kerajaan telah mewujudkan satu Biro Terjemahan yang ditempatkan di bawah Jabatan Kehakiman mulai tahun 1984 di mana tugas-tugas Biro tersebut antara lain adalah membuat terjemahan semua kes-kes Mahkamah Agong dan Mahkamah Tinggi ke dalam Bahasa Malaysia. Biro diketuai oleh seorang pegawai kanan kehakiman.

Surat Pekeliling telah juga dikeluarkan kepada semua Mahkamah-mahkamah Rendah di negara ini supaya menggalakkan penggunaan Bahasa Malaysia dalam kes-kes yang dibicarakan oleh mahkamah-mahkamah tersebut. Dalam pentadbiran harian Jabatan Kehakiman, semua surat menyurat dan pekeliling-pekeliling adalah dibuat di dalam Bahasa Kebangsaan. Surat juga telah dikeluarkan kepada Majlis Peguam mengarahkan badan tersebut menasihatkan semua Peguam-peguam menggunakan Bahasa Malaysia dalam urusan surat menyurat mengenai mahkamah-mahkamah.

Tuan Haji Wan Mohd. Najib bin Wan Mohamad: Tuan Yang di-Pertua, saya ingin bertanya Yang Berhormat Menteri di Jabatan Perdana Menteri, adakah Yang Berhormat Menteri

sedar bahawa Hakim-hakim dan juga peguam-peguam yang ada di dalam negara kita ini dilatih di dalam bahasa Inggeris dan mereka itu lebih bijak bahasa Inggeris daripada Bahasa Kebangsaan. Sebab itulah mereka mengatakan Bahasa Kebangsaan ini tidak layak, tidak lengkap, sebab dia bijak bahasa Inggeris, maka dia anggapkan bahasa Malaysia ini tidak lengkap, tidak sesuai dan sebagainya.

Jadi adakah sebagai persediaan ini, pihak Kerajaan mengadakan kursus-kursus bahasa kepada Hakim-hakim ini dan juga kepada Peguam-peguam supaya mereka itu benar-benar memahami Bahasa Malaysia atau Bahasa Kebangsaan kita supaya ianya cinta akan Bahasa Kebangsaan kita, supaya apabila mereka cinta itu, maka sukalah mereka itu menggunakan dengan sukarela, tidaklah menganggapkan bahasa ini sebagai bahasa yang tidak lengkap atau bahasa yang tidak sesuai sebagaimana yang sering terdengar daripada peguam-peguam (lawyers) atau Hakim-hakim kita; begitu juga di dalam Dewan ini kita dengar perkataan-perkataan seperti itu.

Dato Mohamed Khalil bin Yaakob: Tuan Yang di-Pertua, saya tidak sedar adanya pihak mereka yang mengatakan tidak menerima bahasa Kebangsaan untuk digunakan di dalam mahkamah.

Tuan Sim Kwang Yang: Tuan Yang di-Pertua, amalan perundangan di dalam negara kita adalah berasal daripada "Common Law System", dengan izin, yang dipraktikkan oleh negara-negara di dalam Commonwealth dan keputusan yang dibuat oleh Hakim-hakim di dalam mahkamah akan ditentukan oleh kes precedent, dengan izin. Kes-kes precedent ini selalu menggunakan bahasa Inggeris sebagai perkataan-perkataan yang tulen, yang sah.

Sekarang sejak bulan September, 1967, naskah undang-undang dalam Bahasa Malaysia akan menjadi naskah undang-undang yang sah. Soalan saya ialah adakah langkah ini akan melanggar perjalanan keadilan atau "administration of justice" ini? Itu soalan saya.

Dato Mohamed Khalil bin Yaakob: Tuan Yang di-Pertua, setakat ini tidak ada kedengaran oleh kerana Bahasa Malaysia digunakan, ianya melanggar beberapa peraturan ataupun ianya melibatkan wujudnya tidak keadilan perbicaraan.

Dr Tan Seng Giaw: Tuan Yang di-Pertua, adakah Yang Berhormat mencadangkan bagi peguam-peguam ini berbahasa corak orang Kelantan atau orang Kedah ataupun orang Pahang ataupun orang Johor—bercorak, berbahasa negeri manakah kita hendak menujunya?

Dato Mohamed Khalil bin Yaakob: Tuan Yang di-Pertua, saya tidak tahu mengapa soalan ini ditanyakan, kerana di dalam Dewan kita ini pun, kita menggunakan bahasa yang boleh difaham oleh orang lain. Tetapi sedikit-sedikit loghat itu, macam orang Kedah, payah dia hendak tanggalkan, itu terpulang pada dialah. (*Ketawa*).

BARANG-BARANG UTAMA— KEJATUHAN HARGA

10. Tuan Peter Chin Gan Oon minta Menteri Kewangan menyatakan bahawa memandangkan hampir kesemua harga-harga komoditi-komoditi kita telah jatuh dengan teruknya di bawah projeksi Perbendaharaan yang disediakan bagi Belanjawan 1986, apakah yang akan terjadi kepada ekonomi kita khususnya, adakah kekurangan dalam anggaran Belanjawan akan menjadi lebih buruk, ataupun terdapat pengurangan

dalam Pembangunan dan Mengurus peruntukan bagi Belanjawan 1986, dan adakah negara kita akan menghadapi pertumbuhan kosong seperti yang diramalkan oleh Gabenor Bank dan Ahli-ahli Ekonomi.

Dato' Oo Gin Sun: Tuan Yang di-Pertua, kejatuhan harga barang-barang utama Malaysia akan membawa kesan kepada kedudukan kewangan sektor awam terutama terhadap kutipan hasil. Jika harga barangan utama Malaysia jatuh lagi dan perbelanjaan tidak dapat dikawal, kekurangan belanjawan atau, dengan izin, "budget deficit" akan melebihi anggaran yang dibuat dalam Belanjawan sebanyak \$7,499 juta. Sebahagian besar Belanjawan Kerajaan iaitu perbelanjaan mengurus seperti bayaran gaji dan upah adalah perbelanjaan tetap yang tidak dapat dikurangkan atau, dengan izin, "locked-in expenditure", manakala perbelanjaan pembangunan adalah untuk projek yang sedang dan akan dilaksanakan dan peruntukannya telah pun dibuat dengan mengambil pertimbangan kedudukan ekonomi negara.

Walaupun perbelanjaan ini sukar dikurangkan, Kerajaan akan mengkajinya semula jika keadaan memaksakan. Eloklah saya menerangkan di sini bahawa di dalam penyediaan perbelanjaan, Kerajaan telah mengambil pertimbangan keperluan pengeluaran perbelanjaan pembangunan dan pengurusan dengan mengambil kira keadaan kemelesetan ekonomi. Pertimbangan yang dibuat ialah mengagihkan peruntukan sesuai dengan keperluan untuk menentukan supaya pentadbiran Kerajaan dapat dijalankan dengan sempurna tanpa menjejaskan kualiti perkhidmatan yang diberi kepada rakyat.

Tuan Yang di-Pertua, seperti yang telah saya umumkan pada 7hb Mac, 1986 yang lalu anggaran pertumbuhan

ekonomi negara ialah 2.8% bagi tahun 1985 dan 3% bagi tahun 1986. Anggaran ini adalah berdasarkan data-data dan petunjuk-petunjuk ekonomi negara yang terbaru.

Berasaskan kepada perkembangan sekarang, ekonomi negara adalah masih tegang dan saya berpendapat ekonomi negara tidak akan mencapai pertumbuhan kosong kecuali jika harga-harga barangan utama merosot lebih teruk lagi. Walau bagaimanapun, Kerajaan telah pun merancang beberapa langkah bagi menggalakkan pertumbuhan ekonomi negara. Langkah-langkah ini termasuklah pembinaan 80,000 unit rumah kos rendah satu tahun, insentif kepada pertumbuhan sektor swasta, menunda pelaksanaan projek-projek yang memakan belanja yang besar dan menambahkan peruntukan bagi projek-projek kecil.

FATWA MENGIKUT UNDANG-UNDANG ISLAM

11. Tuan Haji Seroji bin Haji Haron minta Menteri Dalam Negeri menyatakan apakah tindakan akan diambil oleh Kementerian terhadap mereka yang membuat dan memberi berbagai-bagai fatwa dan amanat yang menyebabkan terjejas kesucian Islam dan perpaduan Ummah khususnya dengan amanat dan fatwa tersebut terdapat peristiwa Memali sepertimana dakwaan telah dibuat oleh Y.B. Menteri Penerangan dalam menayangkan Video Asal Peristiwa Memali.

Dato Radzi bin Sheikh Ahmad: Tuan Yang di-Pertua, Enakmen Pentadbiran Agama Islam Negeri telah memperuntukkan kuasa kepada Mufti Negeri-negeri bagi mengeluarkan fatwa. Mereka yang didapati melanggar peruntukan ini boleh didakwa di mahkamah. Selain daripada itu, sesiapa yang didapati

mengajar agama Islam yang menyeleweng atau ajaran-ajaran salah juga boleh didakwa di bawah undang-undang ini. Sekiranya soal fatwa dan amanat ini terbukti boleh menggugat kententeraman awam dan keselamatan negara, Kementerian ini tentulah akan mengambil tindakan sewajarnya.

Tuan Yahya bin Haji Zakaria: Tuan Yang di-Pertua, dalam jawapan Yang Berhormat Timbalan Menteri Dalam Negeri sebentar tadi menyatakan bahawa rakyat dalam negara ini yang engkar ataupun tidak mematuhi undang-undang yang telah dibuat oleh Majlis Fatwa Negeri boleh dihukum dan diambil tindakan. Baru-baru ini Majlis Fatwa Kerajaan Negeri Kedah telah membuat satu fatwa mengenai Peristiwa Memali. Apakah langkah-langkah Kerajaan terhadap mereka yang telah menyatakan dengan terang-terang tidak mematuhi keputusan Majlis Fatwa Negeri Kedah? Terima kasih.

Dato Radzi bin Sheikh Ahmad: Tuan Yang di-Pertua, sepertimana yang terkandung dalam jawapan saya tadi, Enakmen Pentadbiran Agama Islam Negeri telah memperuntukkan bahawa mufti-mufti boleh mengeluarkan fatwa dan jika sebarang fatwa dikeluarkan yang tidak diikuti ataupun dipatuhi maka mengikut peraturan Undang-undang Islam Negeri itu bolehlah seseorang itu ditangkap dan didakwa di mahkamah. Jadi, soalan yang ditanyakan oleh Ahli Yang Berhormat, saya fikir eloklah dikemukakan kepada Kerajaan Negeri yang berkenaan.

Tuan Yang di-Pertua: Masa sudah cukup.

(Masa untuk Pertanyaan bagi Jawab Mulut telah cukup dan Jawapan bagi Pertanyaan No. 12 hingga 35 adalah diberi di bawah ini).

**KEBAJIKAN MURID-MURID
SEKOLAH MENENGAH
KERAJAAN TRUSAN
SARAWAK**

12. Tuan Mutang Tagal minta Menteri Pelajaran menyatakan:

- (a) sama ada beliau sedar dengan keadaan kebajikan murid-murid Sekolah Menengah Kerajaan Trusan, Sarawak kerana murid sekolah terpaksa mandi dan mencuci kain mereka di sungai-sungai dan kolam-kolam air kotor di merata hutan sekitar sekolah tersebut;
- (b) adakah beliau sedar bahawa tangki air yang sedia ada sekarang ini tidak dapat membekal air dengan secukupnya kepada tempat penginapan murid-murid;
- (c) adakah beliau sedar bahawa keadaan ini adalah merbahaya kepada kesihatan murid-murid sehingga konsentrasi (concentration) mereka terhadap pelajaran mereka telah pun terganggu. Jika ya, apakah langkah-langkah yang telah dan sedang diambil oleh beliau supaya masalah pembekalan air ini dapat diperbaiki dengan secepat mungkin;
- (d) adakah Menteri sedar bahawa kerjasama dan di antara Guru Besar dan Guru-guru lain dan juga hubungan di antara Guru Besar dan murid-murid sekarang ini telah menjadi buruk dan ini telah mengakibatkan pentadbiran sekolah tersebut menjadi buruk dan prestasi murid-murid dalam LCE telah pun merosot; dan
- (e) jika sedar, adakah Kerajaan menjalankan satu siasatan mengenai dengan perkara ini. Jika ya, nyatakan keputusan

siasatan itu. Jika tidak, mengapa.

Datuk Abdullah bin Haji Ahmad Badawi: Kementerian Pelajaran menyedari perkara-perkara yang ditimbulkan oleh Ahli Yang Berhormat itu.

Bekalan air ke asrama putera dan puteri di Sekolah Menengah Kerajaan Trusan, Sarawak telah terputus disebabkan kejadian tanah runtuh di kawasan sekolah tersebut. Walau bagaimanapun bekalan air ke tempat-tempat lain seperti dapur, bilik makan dan sebagainya masih ada.

Kementerian Pelajaran telah meminta Jabatan Pelajaran Negeri Sarawak supaya mengambil tindakan yang segera untuk mengatasi masalah yang timbul itu. Pihak Jabatan Kerja Raya Sarawak pula sudah pun diberitahu dan tindakan segera akan diambil.

Pihak Jabatan Pelajaran Negeri Sarawak telah pun membuat penyiasatan mengenai hubungan guru besar masyarakat. Dari penyiasatan tersebut didapati pada peringkat awalnya guru besar yang baru dilantik telah membuat pembaharuan dan perubahan dengan pesat bagi memajukan pelajaran murid-murid beliau. Tindakan beliau untuk mendisiplinkan murid-murid dan guru-guru tidak direstui oleh pihak-pihak tertentu yang telah biasa dengan pentadbiran cara lama. Oleh itu timbullah rasa tidak puas hati dan curiga mencurigai di antara satu sama lain.

Tetapi Alhamdulillah keadaan yang kurang tentang itu telah dapat dipulihkan kembali dengan kerjasama dan nasihat yang diberi oleh pegawai-pegawai dari Jabatan Pelajaran Negeri dan Pejabat Pelajaran Bahagian. Sekarang mereka telah dapat menyesuaikan diri dan memahami di antara satu sama lain demi kepentingan dan kemajuan sekolah.

Keputusan peperiksaan L.C.E. bagi sekolah tersebut merupakan pencapaian turun naik yang memang dialami oleh sekolah-sekolah. Walau bagaimanapun usaha-usaha sentiasa dijalankan untuk mempertingkatkan pencapaian murid-murid di sekolah tersebut.

BURUH INDONESIA— KEMASUKAN

13. Dr Tan Seng Giaw minta Menteri Dalam Negeri menyatakan:

- (a) bilangan pekerja yang telah dibawa masuk ke dalam negara kita di bawah Perjanjian buruh di antara Indonesia dengan Malaysia sejak pelaksanaannya. Apakah bilangan mereka yang telah melarikan diri “(absconded)”;
- (b) peruntukan buruh dan keselamatan sosial bagi pekerja-pekerja ini; dan
- (c) sama ada perjanjian ini boleh dikatakan telah berjaya jika ditinjau dari aspek bilangan mereka yang memasuki negara ini dengan sahnyanya dengan mereka yang adalah pendatang haram.

Dato Radzi bin Sheikh Ahmad: Saya memohon untuk menjawab soalan ini bersekali dengan soalan-soalan dari Yang Berhormat Ahli dari Kuala Nerus, Beruas, Padang Terap, Kuala Lumpur Bandar dan Sg. Besi pada 13, 17, 21 dan 24 Mac, 1986 kerana ianya mempunyai maksud yang hampir sama.

Kerajaan telah bersetuju untuk membenarkan buruh dari negara-negara ASEAN, Bangladesh dan India semata-mata untuk menampung kekurangan tenaga pekerja tempatan di sektor-sektor perladangan dan pembinaan yang dialami di negara ini.

Pengambilan tenaga pekerja-pekerja asing ini merupakan langkah terakhir setelah Kerajaan berpuashati bahawa majikan-majikan tempatan telah berusaha tetapi gagal untuk mendapatkan tenaga pekerja tempatan untuk bekerja di dalam kedua-dua sektor itu. Pengambilan tenaga pekerja-pekerja asing ini tidaklah bertujuan untuk mengganti atau mengambil tempat kerja yang dijalankan oleh pekerja-pekerja tempatan.

Untuk makluman Dewan yang mulia ini, Kerajaan telah menandatangani perjanjian dengan Kerajaan Indonesia pada 12 Mei 1984 yang bertujuan untuk membenarkan majikan-majikan tempatan mengambil pekerja-pekerja dari Indonesia untuk bekerja di sektor-sektor perladangan dan pembinaan bagi tempoh tidak melebihi 2 tahun di negara ini. Pada bulan Jun 1985 pula, Kerajaan Malaysia dan Kerajaan Bangladesh telah bersetuju dengan tatacara pengambilan pekerja-pekerja dari Bangladesh untuk bekerja di sektor perladangan di negara ini.

Sehingga 28 Februari, 1986 seramai 730 orang pekerja dari Indonesia dan 1104 orang pekerja dari Bangladesh telah dibenarkan bekerja di negara ini. Dari jumlah tersebut, seramai 498 orang buruh dari Indonesia dan 188 orang dari Bangladesh telah pulang ke negara asal kerana mereka tidak sesuai dengan pekerjaan masing-masing di negara ini.

Semua permohonan dari majikan-majikan tempatan untuk membawa masuk pekerja-pekerja asing ke negara ini adalah ditimbang dengan teliti dan mengikut merit setiap permohonan bagi menentukan bahawa benar-benar tidak ada warganegara Malaysia yang boleh atau sanggup menjalankan pekerjaan itu. Tindakan ini diambil untuk menjaga serta meninjau kepentingan pekerja-pekerja tempatan, terutamanya pada

masa ini ketika negara menghadapi keadaan kemelesetan ekonomi dan masalah pengangguran di kalangan rakyat.

AKTA KAWALAN SEWA 1966—KAJIAN

14. Dato' Haji Saidin bin Haji Mat Piah minta Menteri Perumahan dan Kerajaan Tempatan menerangkan adakah benar pihak Kementerian sedang mengkaji Akta Kawalan Sewa 1966. Jika benar bilakah Akta Kawalan Sewa yang baru dapat dibentangkan di Parlimen.

Menteri Perumahan dan Kerajaan Tempatan (Dato' Chan Siang Sun): Kementerian Perumahan dan Kerajaan Tempatan adalah masih lagi membuat kajian ke atas Akta Kawalan Sewa, 1966 dengan tujuan untuk menyemak semula peruntukan-peruntukan yang terkandung di dalamnya. Kajian ini perlu dijalankan secara teliti dan mendalam kerana ia melibatkan kepentingan penyewa dan pemilik rumah supaya pertimbangan yang saksama dapat diberikan kepada semua pihak di samping memastikan penyelarasan undang-undang tersebut dengan dasar pembangunan negara. Pindaan Akta Kawalan Sewa, 1966 akan dibentangkan kepada Parlimen apabila kajian ke atasnya siap nanti.

PROJEK HIDRO—ELEKTRIK BAKUN

15. Tuan Ling Sie Ming minta Menteri Tenaga, Telekom dan Pos menyatakan adakah pihak Kerajaan sudah menentukan untuk melaksanakan projek hidro-elektrik Bakun di Negeri Sarawak; walaupun kira-kira tiga ribu penduduk-penduduk dari tempat itu telah menandatangani untuk menentang projek tersebut. Bagaimanapun pandangan pihak Kerajaan tentang kenyataan ini.

Menteri Tenaga, Telekom dan Pos (Datuk Leo Moggie anak Iroke): Kerajaan belum lagi membuat sebarang keputusan muktamad mengenai pelaksanaan projek hidro-elektrik Bakun. Setahu saya, penduduk-penduduk di situ mengalu-alukan pelaksanaan projek ini. Ini telah disahkan melalui beberapa perhimpunan sivik yang telah diadakan di kawasan itu.

PERMIT PENERBITAN AKHBAR

16. Tuan Haji Mohd. Zain Abdullah minta Menteri Dalam Negeri menyatakan berapa banyakkah lesen-lesen penerbitan akhbar, majalah dan penerbitan lain yang telah ditarikbalik, dibatalkan dan diberi amaran sejak tahun 1982 hingga akhir tahun 1985. Nyatakan sebab-sebab tindakan yang berkenaan diambil.

Dato Radzi bin Sheikh Ahmad: Sejak tahun 1982 hingga 1985 jumlah permit penerbitan yang telah diberikan amaran, digantung dan dibatalkan adalah seperti berikut:

	Digantung	Dibatalkan	Diberi Amaran/ Teguran
Suratkhabar	4	1	102
Majalah	Tiada	2	17
Penerbitan-penerbitan lain	Tiada	Tiada	Tiada

Tindakan ini diambil kerana penerbitan-penerbitan berkenaan didapati telah menyiarkan bahan-bahan, rencana atau artikel yang memudarat atau boleh memudaratkan kemoralan, keselamatan, ketenteraman awam atau memudaratkan kepentingan awam atau kepentingan negara.

UNIVERSITI SAINS MALAYSIA— DISIPLIN KAKITANGAN

17. Tuan Lim Liang Seng minta Menteri Pelajaran menyatakan adakah beliau sedar bahawa Kerajaan dan pentadbiran Universiti Sains Malaysia telah dikecam hebat oleh beberapa pertubuhan dan perseorangan akibat tindakan disiplin yang telah diambil ke atas kedua-dua orang pensyarah Universiti Sains Malaysia baru-baru ini di mana Encik Hashim Hussin Yaacob telah dipecat dan pensyarah Puan Rohana Ariffin telah dipotong gaji dan diberi amaran bertulis; dan sama ada beliau telah menyiasat kes kontroversi ini.

Datuk Abdullah bin Haji Ahmad Badawi: Untuk makluman Ahli Yang Berhormat, Kementerian Pelajaran menyerahkan perkara disiplin kakitangan Universiti Sains Malaysia kepada Universiti berkenaan. Kementerian Pelajaran tidak akan campur tangan selagi pihak Universiti mengikuti dan mematuhi peraturan-peraturan yang telah ditetapkan.

HARGA KELAPA—BANTUAN PEKEBUN KECIL

18. Tuan Yahya bin Haji Zakaria minta Menteri Pertanian menerangkan apakah suatu program yang pantas dan berkesan bagi membantu pekebun kecil kelapa.

Menteri Pertanian (Tuan Anwar bin Haji Ibrahim): Bagi mengawal kejatuhan harga kelapa, Kementerian Pertanian melalui agensi pemasarannya, FAMA, telah pun menjalankan operasi menyelamat di Perak, Selangor, Johor, Kelantan, Terengganu dan Melaka, dengan menawarkan harga belian sebanyak 11 sen sebiji bagi kelapa tanpa gred. Untuk memperluaskan luang pasaran dalam negeri, FAMA juga telah mempertingkatkan penjualan buah kelapa di pasar-pasar tani.

Menyedari tentang masalah yang dihadapi oleh pekebun-pekebun kecil kelapa, Kementerian Pertanian juga telah memberi keutamaan untuk mempergiatkan aktiviti pertanian dan ternakan di kawasan kelapa tunggal supaya pendapatan pekebun-pekebun kecil ini dapat di pertingkatkan lagi. Di bawah strategi jangka pendek program ini, pembinaan parit-parit kecil di kawasan-kawasan yang terlibat akan dikontrakkan kepada penduduk-penduduk di kawasan tersebut melalui Pertubuhan Peladang Kawasan. Di samping itu, tanaman jangka pendek yang sesuai dan menguntungkan serta aktiviti-aktiviti ternakan madu lebah, lembu dan kambing biri-biri di kawasan kelapa akan digalakkan.

Di bawah strategi jangka panjang, kawasan-kawasan kelapa ini akan ditanam dengan tanaman selingan seperti kopi, buah-buahan, koko ataupun ditukarkan kepada kelapa sawit. Walau bagaimanapun, keutamaan akan diberikan kepada koko sebagai tanaman selingan.

PROTON SAGA—PENGELUARAN

19. Tuan Ismail bin Arshad minta Perdana Menteri menyatakan:

- (a) berapakah jumlah pengeluaran Kereta Proton Saga sehingga akhir Februari 1986 dan apakah prestasi kecekapan pekerja dan pengeluarannya meningkat menurut yang dikehendaki;
- (b) bagaimanakah sambutan pasaran dalam negeri dan negara-negara pengimport, serta negara-negara manakah yang telah membuat pesanan dan mengimportnya sehingga ini; dan
- (c) apakah dengan tekanan kemelesetan ekonomi dunia sekarang, telah membawa kesan terhadap perusahaan Kereta Nasional Malaysia dan jika

benar, apakah persediaan dan strategi untuk menghadapi dan mengatasinya.

Dato' Mohamad Khalil bin Yaakob:

- (a) Sehingga akhir bulan Februari, 1986 14,020 unit Proton Saga telah dikeluarkan.

Prestasi kecekapan pekerja pada keseluruhannya adalah sangat memuaskan. Selepas lapan (8) bulan pengeluaran komersial bermula pekerja-pekerja Proton telah mencapai hampir 75% kemahiran yang diperlukan jika dibandingkan dengan pekerja dari syarikat pengeluaran kereta yang berpengalaman di Jepun. Kebolehan ini termasuklah kecekapan dalam pengeluaran, kawalan mutu, paras pengeluaran dan lain-lain yang bersangkutan dalam pengeluaran kereta. Pencapaian ini boleh dilihat daripada angka berikut:

UNIT KERETA/JAM

Julai 1985		2.2 unit/jam
Disember 1985		14.5 unit/jam
Februari 1986		16.2 unit/jam

MANHOUR/UNIT

Julai 1985		263.5 manhour/unit
Disember 1985		64.2 manhour/unit
Februari 1986		46.3 manhour/unit

Mengikut jadual asal, 5,500 unit kereta sepatutnya dikeluarkan dalam tahun 1985 tetapi Proton telah berjaya mengeluarkan 8,640 unit dalam tempoh berkenaan.

- (b) Sambutan bagi pasaran dalam negeri adalah menggalakkan. Di samping itu, sehingga ini terdapat 68 buah syarikat dari 32 buah negara telah

menunjukkan minat untuk mengimport kereta Proton Saga.

Hanya Brunei yang telah mengimport sepuluh (10) buah kereta Proton Saga.

Walau bagaimanapun, Proton amat mengambil berat tentang pasaran luar negeri kerana ini adalah segmen pasaran yang penting. Ini memerlukan perancangan yang teliti. Proton pada masa ini sedang giat menyediakan perancangan tersebut.

- (c) Kemelesetan ekonomi dunia memang membawa kesan bukan sahaja kepada perusahaan Proton Saga bahkan keseluruhan permintaan kereta-kereta penumpang.

Permintaan bagi semua kereta penumpang untuk tahun 1985 iaitu 63,279 telah menurun sebanyak 26% berbanding dengan 86,808 unit dalam tahun 1984. Keadaan pasaran yang lembab bagi kereta penumpang dijangka akan berterusan setahun lagi.

Dalam keadaan ini Proton telah dan sedang mengambil langkah-langkah berikut:

- (a) meningkatkan daya pengeluaran serta menjimatkan kos; dan
(b) menubuhkan satu bahagian pemasaran untuk memasarkan kereta keluar negeri.

PERISTIWA MEMALI—ORANG YANG DITANGKAP

20. Tuan Gooi Hock Seng minta Menteri Dalam Negeri menyatakan sebab-sebab bagi penahanan 36 orang yang ditangkap di bawah undang-undang ISA (Akta Keselamatan

Dalam Negeri) berhubung dengan peristiwa Kampung Memali pada 19-11-1985 dan juga menyatakan sebab-sebab mengapa mereka tidak didakwa di Mahkamah.

Dato Radzi bin Sheikh Ahmad: Hasil daripada penyiasatan yang teliti didapati seramai 36 orang telah terlibat di dalam kegiatan-kegiatan yang mengancam ketenteraman awam dan keselamatan negara. Mereka juga didapati terlibat dalam rancangan untuk mengguling Kerajaan secara kekerasan. Untuk membendung kegiatan ini mereka telah diambil tindakan di bawah AKDN 1960.

Untuk makluman Yang Berhormat, mereka tidak didakwa di Mahkamah kerana kegiatan-kegiatan mereka adalah berkait dengan ketenteraman awam dan keselamatan negara. Dalam hubungan ini, AKDN 1960 mempunyai peruntukan-peruntukan khusus yang membolehkan langkah-langkah pencegahan dan pemulihan diambil secara berkesan tanpa mendakwa mereka di mahkamah.

PENGEDAR YANG DITANGKAP

21. Tuan Bahari bin Harun minta Menteri Dalam Negeri menyatakan angka-angka di bawah:

- (a) jumlah pengedar dadah yang ditangkap sepanjang tahun 1985;
- (b) jumlah dadah yang dirampas sepanjang tahun 1985;
- (c) jumlah warganegara asing yang ditangkap kerana mengedar dadah sepanjang tahun 1985.

Dato Radzi bin Sheikh Ahmad: Untuk makluman Ahli Yang Berhormat berikut dinyatakan angka-angka seperti yang dikehendaki:

- (a) Jumlah pengedar dadah yang ditangkap sepanjang tahun 1985 di bawah Akta Dadah

Berbahaya 1952 ialah 538 orang. Dari jumlah ini 528 ditangkap oleh pihak Polis Di Raja Malaysia dan 10 orang ditangkap oleh Jabatan Kastam dan Eksais Di Raja Malaysia.

- (b) Jumlah dadah yang dirampas dalam tahun 1985 ialah:

Candu mentah ..	758.203 kg.
Candu masak ..	12.418 kg.
Morfin	3.058 kg.
Heroin	131.012 kg.
Ganja	673.007 kg.
Pil saikotropik ..	32.693 biji

- (c) Jumlah warganegara asing yang ditangkap kerana mengedar dadah sepanjang tahun 1985 ialah 36 orang, pecahan jumlah itu adalah seperti berikut:

Rakyat Thailand ..	18 orang
Rakyat Filipina ..	9 orang
Rakyat Singapura ..	4 orang
Rakyat Indonesia ..	2 orang
Rakyat New Zealand ..	2 orang
Rakyat Australia ..	1 orang
JUMLAH ..	36 orang

PEJABAT PELAJARAN DAERAH—TUGAS

22. Tuan Omar bin Abdullah minta Menteri Pelajaran menyatakan:

- (a) berapa banyakkah Pejabat-pejabat Pelajaran Daerah telah ditubuhkan di seluruh negara sehingga kini;
- (b) apakah tugas-tugas utama Pejabat Pelajaran Daerah ini; dan
- (c) sejauh manakah Pejabat-pejabat Pelajaran Daerah ini dapat mencapai matlamat penubuhannya;

Datuk Abdullah bin Haji Ahmad Badawi:

- (a) Sehingga kini terdapat 70 buah Pejabat Pelajaran Daerah/Bahagian di seluruh negara.
- (b) Di antara tugas-tugas utama Pejabat Pelajaran Daerah/Bahagian adalah:
 - (i) Menjadi penghubung di antara sekolah dengan Jabatan Pelajaran Negeri.
 - (ii) Menolong Jabatan Pelajaran Negeri dalam pelaksanaan program dan projek-projek pendidikan dan juga aktiviti-aktiviti di peringkat sekolah dan daerah.
 - (iii) Menyelia dan mengelola sekolah-sekolah rendah dan menengah.
- (c) Oleh kerana Pejabat-pejabat Pelajaran Daerah di Semenanjung Malaysia ini baru saja ditubuhkan adalah terlalu awal bagi Kementerian Pelajaran untuk menilai kejayaannya. Walau bagaimanapun Kementerian Pelajaran berpuashati dengan perjalanannya setakat ini.

PEKERJA YANG DIBERHENTIKAN

23. Tuan Fung Ket Wing minta Menteri Buruh menyatakan jumlah bilangan pekerja-pekerja yang diberhentikan kerja sejak 1-1-85 hingga 28-2-86 dan apakah langkah-langkah yang diambil oleh Kerajaan untuk hentikan pemberhentian kerja yang kian meningkat yang dilakukan oleh majikan-majikan yang buruk dan nyatakan bagaimana Kerajaan memberi alternatif kepada pekerja-pekerja yang dibuang kerja dan sama

ada Kerajaan akan mencegah banjirir pelarian-pelarian dan pendatang-pendatang haram yang memberikan tenaga kerja mereka untuk memastikan terdapat peluang-peluang pekerjaan bagi rakyat Malaysia, jika tidak, mengapa.

Dato' Haji Zakaria bin Haji Abdul Rahman: Seperti dimaklumkan di Dewan yang mulia ini pada 11-3-1986, iaitu semalam semasa menjawab pertanyaan Ahli Yang Berhormat dari Kuala Lumpur Bandar, jumlah pekerja yang telah diberhentikan kerja setakat 31-12-1985 mengikut kajian yang telah dibuat oleh Kementerian ini ialah seramai 43,844 orang. Kementerian saya masih belum dapat angka pemberhentian kerja yang kemaskini sehingga 28-2-1986 seperti yang diminta oleh Ahli Yang Berhormat. Walau bagaimanapun kami akan berusaha dengan sedaya upaya untuk mengemaskinikan angka-angka kami.

Dalam menjawab lain-lain soalan yang hampir sama pada 11-3-1986 Yang Berhormat Menteri Buruh telah pun memaklumkan kepada Dewan ini dengan secara terperinci langkah-langkah yang sedang dan akan diambil oleh Kementerian Buruh dalam menghadapi masalah pemberhentian kerja secara beramai-ramai. Oleh yang demikian saya tidak bercadang untuk menambah apa-apa. Mengenai masalah pendatang-pendatang haram dan pelarian-pelarian pula, suka saya menegaskan bahawa adalah dasar Kerajaan mengutamakan peluang-peluang pekerjaan dalam negara ini untuk rakyat sendiri. Untuk mencegah majikan-majikan khasnya di sektor perladangan dan pembinaan daripada menggaji tenaga buruh pendatang haram Kementerian saya sedang dan akan terus mengambil tindakan di bawah Akta Sekatan Kerja 1968 terhadap majikan yang menggaji tanpa permit kerja, pekerja-pekerja asing termasuk pelarian-pelarian dan

pendatang haram. Operasi serbuan terhadap majikan-majikan demikian adalah sentiasa dijalankan dengan kerjasama Jabatan Imigresen dan Polis Di Raja Malaysia.

PROJEK HIDRO BAKUN

24. Dr Koh Tsu Koon minta Menteri Tenaga, Telekom dan Pos menerangkan secara terperinci fasa-fasa implimentasi yang berlainan serta anggaran belanjawan (bagi setiap fasa) untuk projek Hidro Bakun di Sarawak. Apakah asas-asas (sebab-sebab sokongan) bagi projek yang begitu besar. Adakah Kerajaan mempertimbangkan punca-punca pengeluaran tenaga (letrik) yang lain yang mungkin lebih murah dan kurang merosakkan alam sekitar pada jangka panjang. Kalau ada, diminta menerangkan mengapa alternatif-alternatif ini ditolak dan Bakun dipilih.

Datuk Leo Moggie anak Irok: Kerajaan memang sudah membuat keputusan secara prinsip untuk menerima projek Bakun walau bagaimanapun Kerajaan belum membuat keputusan mengenai perlaksanaannya. Soalan implementasi projek Bakun akan dikaji dengan teliti selaras dengan kedudukan kewangan negara.

KENYATAAN TIMBALAN PERDANA MENTERI SINGAPURA—BANTAHAN MALAYSIA

25. Tuan Haji Wan Mohd. Najib bin Wan Mohamad minta Menteri Luar Negeri menyatakan adakah beliau berpuashati dan cukup setakat jawapan Menteri Luar S. Dahanabalan terhadap bantahan Kerajaan kita bersabit dengan kata-kata penghinaan dan kurang sopan oleh Goh Chok Teng—Timbalan Perdana Menteri Singapura dan Gleen

Knight Pengarah Bahagian Siasatan Hal-Ehwal Perdagangan (CAID) Singapura yang bongkak dan sombong serta kurang pengetahuan tentang dunia luar. Kalau tidak apakah tindakan selanjutnya demi untuk menjaga maruah negara.

Menteri Luar Negeri (Tengku Dato' Ahmad Rithauddeen Al-Haj): Malaysia telah mengemukakan satu nota bantahan berikutan kenyataan yang dibuat oleh Timbalan Perdana Menteri Pertama Singapura. Pihak Singapura telah pun memberi penjelasan kepada bantahan kita.

Kita berharap kejadian seperti ini tidak akan berulang lagi demi hubungan baik kedua buah negara kita.

PATA—TEMA LAGU

26. Datuk Jamaluddin bin Haji Suhaimi minta Menteri Perdagangan dan Perindustrian menyatakan adakah beliau sedar bahawa lagu tema Sidang PATA adalah ciptaan oleh bukan rakyat Malaysia, nampaknya sangat menyinggung perasaan pencipta-pencipta lagu di tanah air bahkan mungkin oleh sebahagian rakyat, jika sedar mengapa jadi demikian.

Tuan Muhyiddin bin Haji Mohd. Yassin: Jawapan bagi soalan ini adalah sama dengan jawapan soalan Nombor 1.

AKTA PERLINDUNGAN HIDUPAN LIAR 1972 DIPERLUASKAN

27. Tuan Mohd. Yussof bin Haji Yakob minta Menteri Sains, Teknologi dan Alam Sekitar menyatakan sama ada beliau sedar bahawa terdapat beberapa ekor badak sumbu, gajah dan beruang yang berkeliaran di hutan belantara Negeri Sabah dan apakah tindakan Kementerian beliau untuk

mempastikan supaya binatang-binatang liar berkenaan tidak pupus memandangkan bahawa kehadiran mereka di hutan belantara Sabah sering diganggu oleh kegiatan pembalakan dan sebagainya.

Menteri Sains, Teknologi dan Alam Sekitar (Datuk Amar Stephen Yong Kuet Tze): Pada masa ini, Akta Perlindungan Hidupan Liar 1972 belum lagi diperluaskan untuk meliputi Negeri Sabah. Dalam pada itu, perlindungan hidupan liar di Negeri Sabah adalah di bawah undang-undang berkenaan. Dengan kata lain, tanggungjawab melindungi hidupan liar di Negeri Sabah adalah di bawah bidangkuasa Kerajaan Negeri.

Sungguhpun Negeri Sabah mempunyai undang-undang sendiri untuk penguatkuasaan dan pengawalan hidupan liar, Kementerian saya sentiasa memberi kerjasama yang rapat kepada Kerajaan Negeri Sabah untuk memastikan spesis-spesis hidupan liar akan terus diperindungi.

PENDAPATAN PENDUDUK LUAR BANDAR

28. Tuan Othman bin Abdul minta Perdana Menteri menyatakan apakah langkah-langkah jangka pendek dan jangka panjang Kerajaan bagi menghadapi keadaan kemelesetan ekonomi negara yang sedang dihadapi sekarang terutamanya bagi menambahkan pendapatan penduduk-penduduk luar bandar dan di kalangan yang berpendapatan rendah.

Dato' Mohamed Khalil bin Yaakob: Berbagai langkah telah dipersetujui dilaksanakan oleh Kerajaan bagi mengatasi kesulitan ekonomi negara terutamanya untuk menambah pendapatan penduduk-penduduk luar bandar dan mereka yang berpendapatan rendah. Langkah-langkah jangka pendek adalah

ditumpukan bagi mengwujudkan lebih banyak peluang-peluang pekerjaan untuk penganggur dan mereka yang baru mencari kerja. Program-program yang telah dikenalpasti untuk tujuan ini ialah pembinaan rumah kos rendah, pembukaan tanah baru dan pembinaan jalan. Bagi perumahan kos rendah, Kerajaan telah bersetuju untuk menambah pelaksanaan 80,000 unit rumah lagi setahun bagi tempoh 1986-88. Kerajaan akan juga menggalakkan tanaman yang berpotensi termasuk "cash crops" dan ternakair secara sistematik untuk mengelakkan keluaran berlebihan (glut). Program ini termasuklah di tanah bekas lombong yang boleh diusahakan untuk pertanian. Di samping itu Kerajaan akan menggalakkan industri kecil dan perusahaan kampung. Industri penjaja juga akan digalakkan untuk memberi peluang lebih ramai peniaga-peniaga kecil berkecimpung di bidang perniagaan. Ini termasuklah mengwujudkan lebih banyak pasar-pasar malam dan pasar tani. Projek-projek jalan dan kerja-kerja kecil juga akan diluluskan bagi memberi pekerjaan kepada penduduk/kontraktor setempat.

Bagi jangka panjang, langkah-langkah akan ditumpukan bagi menambah kegiatan dalam negeri secara meningkatkan permintaan barang-barang dan perkhidmatan tempatan bagi memperbaiki pertumbuhan ekonomi dan kedudukan imbalan pembayaran, mengukuhkan kedudukan kewangan secara menyusun semula keutamaan projek-projek sektor awam, meninggikan tingkat tabungan awam dan swasta untuk pelaburan yang produktif, menyediakan insentif bagi pelaburan sektor swasta serta memperbaiki kepercayaan awam terhadap ekonomi. Maklumat-maklumat lanjut mengenai langkah-langkah ini akan diumumkan semasa pembentangan Rancangan Malaysia

Kelima di dewan yang mulia ini pada 21hb Mac, 1986.

PENAGIH DADAH—BILANGAN

29. Tuan Ibrahim Azmi Hassan minta Menteri Dalam Negeri menyatakan antara rakyat Malaysia yang terlibat dengan penagihan dadah berapa peratuskah terdiri dari orang-orang Melayu, Cina dan India; dan adakah terdapat orang-orang Asli; dan benarkah peratus yang paling banyak ialah terdiri dari orang-orang Melayu; jika benar apakah sebab-sebabnya.

Dato Radzi bin Sheikh Ahmad: Mengikut bilangan penagih-penagih dadah yang dilaporkan di dalam tahun 1985 yang berjumlah seramai 6,138 orang, 53.6% adalah terdiri dari orang-orang Melayu, 31.5% terdiri dari orang-orang Cina, 13.3% terdiri dari orang-orang India dan 1.6% terdiri dari lain-lain kaum. Mengikut rekod yang ada, tiada kes penagih dadah terdiri dari orang-orang Asli.

Berdasarkan kepada angka-angka di atas memanglah peratus penagih dadah yang paling banyak ialah terdiri dari orang-orang Melayu. Walaupun begitu keadaan ini tidak boleh disimpulkan bahawa orang Melayu mempunyai ciri-ciri yang menyebabkan mereka lebih mudah terpengaruh dengan tabiat menagih dadah. Melalui kajian didapati faktor-faktor yang mendorong kepada penagihan dadah adalah merupakan faktor sejagat (universal) yang tidak mengira kaum, ugama mahupun status mereka. Keperibadian individu itu sendiri mempunyai ciri-ciri yang menyebabkan mereka lebih mudah terpengaruh kepada dadah. Penagih dadah adalah terdiri dari individu-individu yang mempunyai keperibadian yang lemah yang tidak bersedia untuk menghadapi cabaran hidup terutama kehidupan di bandar yang diujudkan oleh urbanisasi, industrialisasi dan modenisasi.

UNIVERSITI SAINS MALAYSIA—TINDAKAN DISIPLIN

30. Tuan Lim Kit Siang minta Menteri Pelajaran menyatakan apakah tindakan beliau telah mengambil akibat pembantahan hebat yang timbul ekoran keputusan Universiti Sains Malaysia untuk memecat Hashim Yaacob serta mendisiplinkan Rohana Ariffin, Presiden dan Naib Presiden Persatuan Kakitangan Pentadbiran dan Akademik Universiti Sains Malaysia masing-masing kerana mengeluarkan kenyataan-kenyataan berhubung dengan rungutan kakitangan akademik atau sifat jawatan persatuan mereka; dan sama ada Kementerian akan mengadakan pengkajian semula seluruh negara ke atas rungutan-rungutan kakitangan akademik di semua universiti tempatan mengenai syarat-syarat perkhidmatan mereka, kebebasan akademik dan otonomi universiti.

Datuk Abdullah bin Haji Ahmad Badawi: Kementerian Pelajaran tidak bercadang hendak campurtangan dalam tindakan tatatertib yang dikenakan oleh pihak berkuasa Universiti Sains Malaysia terhadap kedua-dua orang pensyarah tersebut, selagi tatacara tatatertib yang dikenakan oleh pihak Universiti Sains Malaysia itu tidak bercanggah dengan peraturan-peraturan yang telah ditetapkan.

Rungutan-rungutan kakitangan akademik di universiti-universiti berhubung dengan syarat-syarat perkhidmatan, kebebasan akademik dan otonomi universiti telah disampaikan melalui Memorandum Naib Canselor masing-masing. Pihak Kerajaan telah membuat keputusan mengenai sebahagian dari perkara-perkara tersebut dan keputusan ini telah disampaikan kepada pihak berkuasa Universiti untuk dilaksanakan peringkat demi peringkat.

UNIVERSITI SAINS MALAYSIA— TINDAKAN DISIPLIN

31. Tuan Sim Kwang Yang minta Menteri Pelajaran menyatakan:

- (a) apakah sebab-sebab tindakan disiplin baru-baru ini diambil oleh pihak pentadbiran Universiti Sains Malaysia untuk memecat Encik Hashim Hussein Yaacob, Presiden Persatuan Kakitangan Akademik dan Pentadbiran Universiti Sains Malaysia (PKAPUSM) dan dalam mengurangkan gaji Puan Rohana Ariffin, Naib Pengerusi PKAPUSM;
- (b) sama ada Kerajaan bercadang meminda seksyen-seksyen yang relevan dalam Akta Universiti dan Kolej Universiti supaya otonomi yang lebih boleh diberi kepada kakitangan akademik dan pelajar-pelajar universiti dalam pengendalian hal ehwal akademik dan dengan berbuat demikian memberi makna kepada konsep kebebasan akademik dalam institusi-institusi pengajian tinggi.

Datuk Abdullah bin Haji Ahmad Badawi:

- (a) Untuk makluman Ahli Yang Berhormat, dua orang pensyarah USM tersebut telah dituduh melanggar Kaedah-kaedah USM (Tatatertib Kakitangan) 1979. Perbicaraan terhadap mereka telah dijalankan oleh Jawatankuasa Tatatertib yang ditubuhkan mengikut Seksyen 16A (1) Akta Universiti dan Kolej Universiti (Pindaan) 1975.
- (b) Kementerian Pelajaran telah menerima permintaan dari beberapa pihak supaya meminda seksyen-seksyen yang tertentu dalam Akta Universiti

dan Kolej Universiti. Kementerian Pelajaran sedang mengkaji perkara ini dan cadangan dari pihak tersebut telah dikemukakan kepada institusi-institusi pengajian tinggi untuk mendapatkan pandangan mereka.

SARAWAK SHELL BERHAD— NILAI KONTRAK

32. Dr George Chan Hong Nam minta Menteri Kewangan menyatakan bilangan nilai kontrak pada tahun 1981 hingga 1985 yang telah diberi oleh Sarawak Shell Berhad dengan kebenaran Petronas kepada:

- (i) syarikat-syarikat tempatan iaitu 100% dimiliki oleh penduduk Sarawak;
- (ii) syarikat-syarikat dari Semenanjung Malaysia atau jenis usahasama dengan syarikat-syarikat dari luar negeri;
- (iii) syarikat-syarikat dari luar negeri; dan

sama ada keutamaan diberi kepada syarikat-syarikat tempatan apabila mempertimbangkan tender-tender, jika ya, sebutkan jenis kontrak yang diberi keutamaan dan jika tidak mengapa.

Dato' Oo Gin Sun: Berdasarkan makluman-makluman yang telah diperolehi bilangan dan nilai kontrak yang telah diberikan oleh Syarikat Sarawak Shell Berhad dari tahun 1981 hingga 1985 dengan kebenaran Petronas adalah seperti berikut:

- (i) Sebanyak 221 bilangan kontrak bernilai \$286 juta telah diberikan kepada syarikat tempatan Sarawak (100% dimiliki oleh rakyat Sarawak).

- (ii) Sebanyak 451 bilangan kontrak bernilai sebanyak \$1,171 juta telah diberikan kepada syarikat-syarikat dari Semenanjung Malaysia atau syarikat jenis usahasama dengan syarikat-syarikat luar negeri.
- (iii) Sebanyak 126 bilangan kontrak bernilai sebanyak \$681 juta telah diberikan kepada syarikat-syarikat luar negeri.

Tender-tender yang memerlukan kepakaran yang khusus, teknologi tinggi dan asas-asas keselamatan adalah ditawarkan secara "competitive bidding". Adalah ditegaskan bahawa keutamaan sentiasa diberi kepada syarikat-syarikat tempatan selaras dengan dasar Kerajaan. Sebagai contoh, jenis tender-tender seperti berikut adalah ditawarkan kepada syarikat-syarikat tempatan:

- (a) Kerja-kerja pembinaan am;
- (b) Pembekalan pekerja-pekerja tempatan;
- (c) Kerja-kerja penyewaan dan penyelenggaraan;
- (d) Kerja-kerja tabrikasi;
- (e) Perkhidmatan pengangkutan laut;
- (f) Perkhidmatan penyajian makanan luar pantai;
- (g) Pembekalan pralatan lapangan minyak;
- (h) Kerja-kerja kebersihan, pembinaan dan sebagainya;
- (i) Penyalutan paip keluli;
- (j) Pembuatan alat-alat tangki simpanan, tangki air, single buoy mooring" dan "pressure vessels";

- (k) Kerja-kerja pembinaan dan kejuruteraan am di darat dan luar pantai.

HARGA BARANGAN UTAMA NEGARA

33. Dr George Chan Hon Nam minta Perdana Menteri menyatakan apakah langkah-langkah ekonomi yang telah diambil untuk menghadapi kejatuhan harga-harga barangan utama negara kita, termasuk petroleum supaya mengekalkan kedudukan nilai mata wang negara kita.

Dato' Mohamed Khalil bin Yaakob: Kerajaan telah mengambil berbagai langkah untuk menghadapi kejatuhan harga-harga barangan utama negara yang dipengaruhi oleh kedudukan pasaran antarabangsa. Selain daripada mewujudkan peluang-peluang pekerjaan melalui pembinaan rumah kos rendah, pembukaan tanah baru dan pembinaan jalan raya, langkah-langkah juga ditumpukan bagi menambah kegiatan dalam negeri secara meningkatkan permintaan barang-barang dan perkhidmatan tempatan. Pertubuhan ekonomi keseluruhan yang munasabah adalah penting untuk mengekalkan "expectation" terhadap kedudukan nilai mata wang negara kita. Perbelanjaan negara terutamanya yang melibatkan import akan dikurangkan, sebagai usaha untuk mengecilkan import supaya lebih sejajar dengan pendapatan eksport yang jatuh bagi mengurangkan tekanan ke atas nilai mata wang negara ini. Galakan-galakan juga diberi untuk meningkatkan daya persaingan barang-barang eksport negara di samping mempelbagaikan bahan eksport dan pasaran. Usaha-usaha yang lebih gigih untuk meninggikan kecekapan dan daya pengeluaran bahan-bahan eksport oleh pengeluar-pengeluar akan juga diutamakan.

Walau bagaimanapun, kejayaan langkah-langkah Kerajaan bergantung juga kepada sumbangan positif dengan usaha yang sungguh-sungguh dari sektor swasta, supaya dapat meningkatkan kegiatan mereka bagi meninggikan pertumbuhan ekonomi, dan juga orang-orang perseorangan supaya meninggikan kecekapan dan daya pengeluaran.

PASARAN SAHAM KUALA LUMPUR

34. Dr Tan Seng Giaw minta Menteri Kewangan menyatakan langkah-langkah konkrit yang telah dan akan diambil selain daripada Akta Kewangan yang baru dipinda untuk menstabilkan Bursa Saham Kuala Lumpur serta institusi-institusi kewangan dalam negara ketika harga-harga saham menjunam turun sementara banyak bank perdagangan yang telah mengetatkan pinjaman untuk tujuan pelaburan. Adakah langkah-langkah tersebut merupakan penyelesaian jangka panjang ataupun jangka pendek. Adakah usaha-usaha ini akan melibatkan tanggungan tambahan (baik dari segi kewangan mahupun dari segi fizikal) bagi pihak Kerajaan atau perbadanan awam, jika ya, apakah tanggungan tambahan tersebut dan bagaimanakah pihak Kerajaan akan menanggung beban tersebut, sila nyatakan amaun kerugian dengan pergolakan di pasaran saham dan sektor kewangan di dalam tempoh 3 tahun ini.

Dato' Oo Gin Sun: Beberapa langkah telah dan sedang diambil bagi menstabilkan Pasaran Saham Kuala Lumpur (KLSE) berikutan dengan kemerosotan yang dialami sejak akhir-akhir ini. Sebagai langkah jangka pendek, KLSE bercadang menyediakan kemudahan pinjaman kepada broker-broker saham bagi melindungi industri broker saham sekiranya terdapat kemusykilan di dalam penjelasan pembayaran.

Kemudahan pinjaman ini dicadang disediakan demi kepentingan perindustrian sekuriti dan juga bertujuan meningkat keyakinan dan imej pasaran saham.

Sebagai langkah-langkah jangka panjang, Kerajaan telah dan sedang mengambil tindakan-tindakan berikut:

- (i) Menyusun semula industri broker saham untuk membolehkan "corporatisation" dilaksanakan bagi tujuan mengukuh keadaan kewangan, meningkat integriti dan professionalisma di dalam perindustrian sekuriti.
- (ii) Jawatankuasa KLSE sendiri akan diperkemaskan dengan melantik ahli-ahli profesional untuk menduduki di dalamnya.
- (iii) Melancar Tabung Pelaburan Baru (New Investment Fund) untuk menggalakkan pelaburan dalam sektor pembuatan, pertanian dan pelancungan. Pelaburan tambahan dalam sektor-sektor ini dijangka akan memberi kesan yang positif terhadap kegiatan KLSE.
- (iv) Merancang pembinaan 80,000 unit rumah kos rendah setiap tahun selama 3 tahun mulai tahun 1986 dengan tujuan untuk menggalakkan industri pembinaan. Tindakan ini secara tidak langsung akan juga memberi kesan positif kepada perindustri sekuriti. Langkah-langkah di atas tidak melibatkan tanggungan tambahan dari pihak Kerajaan selain daripada jumlah sebanyak \$1,000 juta yang dikhaskan untuk Tabung Pelaburan Baru.

Oleh kerana soalan mengenai jumlah kerugian berikutan dengan pergolakan di pasaran saham adalah

tidak dapat memberi jawapan yang tepat. Sekiranya soalan yang berkenaan bermaksud "market capitalization", maka kejatuhan jumlah dari \$61 juta pada bulan Februari 1983 kepada \$51 juta dalam bulan Februari 1986 hendaklah dilihat dalam konteks ekonomi negara yang lembab. Walaupun harga-harga saham telah jatuh, parasnya adalah munasabah memandangkan kepada suasana ekonomi negara pada masa ini.

PRESIDEN FILIPINA— PENGIKTIRAFAN

35. Tuan Chan Kok Kit minta Menteri Luar Negeri menyatakan sama ada Kerajaan Malaysia tidak akan mengiktirafkan Ferdinand Marcos sebagai Presiden Filipina berasaskan kepada penipuan yang berlaku dalam pilihanraya presiden baru-baru ini di Filipina.

Tengku Dato' Ahmad Rithauddeen Al-Haj: Saya mohon izin memaklumkan bahawa jawapan kepada soalan ini telah pun diberi semasa saya menjawab soalan Ahli Yang Berhormat dari Labis pada 11-3-86.

Saya tidak ada apa-apa tambahan yang hendak dibuat kepada jawapan tersebut.

RANG UNDANG-UNDANG DIBAWA KE DALAM MESYUARAT

RANG UNDANG-UNDANG CUKAI PENDAPATAN (PINDAAN)

Rang Undang-undang bernama Suatu Akta untuk meminda Akta Cukai Pendapatan 1967; dibawa ke dalam Mesyuarat oleh Timbalan Menteri Kewangan; dibaca kali yang pertama; akan dibacakan kali yang kedua pada Mesyuarat kali ini.

USUL

UCAPAN TERIMA KASIH KEPADA D.Y.M.M. SERI PADUKA BAGINDA YANG DI-PERTUAN AGONG

Aturan Urusan Mesyuarat dibacakan bagi menyambung semula perbahasan yang ditangguhkan atas masalah:

Bahawa suatu Ucapan yang tidak sepertinya dipersembahkan kepada Duli Yang Maha Mulia Seri Paduka Baginda Yang di-Pertuan Agong yang berbunyi demikian:

"Ampun Tuanku,

Patik, Yang di-Pertua dan Ahli-ahli Dewan Rakyat Malaysia di dalam Persidangan Parlimen, mohon ampun mempersembahkan suatu ucapan yang zalil daripada Majlis Dewan Rakyat mengucapkan berbilang-banyak syukur dan menjunjung kasih kepada Duli Yang Maha Mulia Tuanku kerana Titah Ucapan Duli Yang Maha Mulia Tuanku pada masa membuka Penggal Keempat Parlimen Yang Keenam." (11hb Mac, 1986).

Tuan Yang di-Pertua: Yang Berhormat dari Kota Melaka, sila sambung.

3.34 ptg.

Tuan Lim Kit Siang (Kota Melaka): Tuan Yang di-Pertua, semalam saya ada bercakap mengenai skandal BMF dan saya hendak teruskan mengenai skandal BMF. Tetapi sebelum itu saya hendak sebut mengenai satu perkara yang lain yang saya rasa sangat penting, sangat segera, sangat mendesak yang patut mendapat keutamaan Kerajaan, Parlimen dan negara, oleh kerana kita tidak mahu negara kita masuk satu keadaan luar biasa di mana harapan-harapan rakyat terhadap demokrasi dimainkan.

Saya sebut mengenai perkara keadaan sangat tegang (tension) yang sepenuhnya dalam Sabah hari ini. Dalam Sabah hari ini 7 bom meletup. Sungguhpun tidak ada orang yang cedera di Kota Kinabalu, tetapi seperti dahulu tujuan meletupkan bom-bom itu ialah untuk mewujudkan satu suasana yang sangat tegang, satu suasana di mana mungkin boleh menimbulkan huru-hara, ketakutan.

Ada satu demonstrasi diadakan di Sandakan hari ini oleh 200-300 orang di mana ada jeritan-jeritan dibuat bahawa Kerajaan PBS dan Joseph Pairin patutlah dijatuhkan dan orang muslimin patutlah memerintah Sabah.

Seruan-seruan yang sangat menghasut di sini menunjukkan sokongan orang seperti ini ekstrim, perkauman, yang boleh membahayakan keselamatan negara kita, orang-orang jahat, penjahat yang terbesar sekali. Ini satu masalah yang serius di Kota Kinabalu di mana ada satu kes hari ini dalam Chambers pun mengenai sama ada pembubaran sah tak sah, ada kumpulan lebih kurang 7,000 orang di depan Mahkamah Kota Kinabalu dan pada tengah hari ada lebih 3,000 orang perarakan haram, demonstrasi yang terbesar dan pun jeritan-jeritan. Ini semua dirancangan di USNO. Hari ini di Sabah adalah suasana yang sangat tension.

Ada orang yang mahu menunjukkan satu suasana di mana membolehkan yang pertama campurtangan Kerajaan Federal ambil alih kuasa negeri Sabah, melantik mungkin satu NOC. Di sini dalam suratkhbar *The New Straits Times* hari ini—tiga paragraphs di mana ada disebutkan ucapan Perdana Menteri atau komen Perdana Menteri, dengan izin;

“The Federal Government is not intervening in the current political problem in Sabah because it considers it a state affairs.

Kuala Lumpur does not wish to be dragged into the problem unless the situation in Sabah gets out of hand.”

Tuan Haji Wan Mohd. Najib bin Wan Mohamad: On a point of order.

Tuan Yang di-Pertua: On a point of order, di bawah apa?

Tuan Haji Wan Mohd. Najib bin Wan Mohamad: Bahawa suratkhbar tidak patut dijadikan evidence dalam Dewan ini.

Tuan Yang di-Pertua: Tetapi lazimnya dibenarkan rujuk.

Tuan Haji Wan Mohd. Najib bin Wan Mohamad: Tetapi tidak boleh dibawa sebagai satu evidence untuk membuat keterangan dalam Dewan ini.

Tuan Yang di-Pertua: Sila teruskan.

Tuan Lim Kit Siang: Dia tidak tahu Standing Orders pun (*Ketawa*).

“Kuala Lumpur does not wish to be dragged into the problem unless the situation in Sabah gets out of hand.”

The Prime Minister said this during a question and answer session with journalists at the National Press Club dinner here last night. He said it was up to the ruling party and other parties in Sabah to resolve the matter—Bernama.” Adakah orang yang berniat untuk menunjukkan satu keadaan supaya Kerajaan Federal boleh campurtangan dan ambil alih Kerajaan. Ya, ini ada berlaku dalam masa lampau di Kelantan. Itulah cara di mana Kerajaan Kelantan digulingkan. Ada berlaku dalam tahun 1967 di Sarawak, itu pun cara di mana Kerajaan Kalong Ningkan dijatuhkan. Adakah kita akan melihat taktik semacam ini berlaku kali yang ketiga. Saya harap bahawa Yang Amat Berhormat Perdana Menteri, saya harap bahawa Kerajaan Federal, memberi satu signal yang jelas bahawa

Kerajaan Federal akan bertanggungjawab, adil dan tidak akan membenarkan sesiapa yang tidak bertanggungjawab untuk menimbulkan huru hara di Sabah supaya merekakan satu keadaan di mana Kerajaan Federal boleh ambil alih melalui satu perisytiharan darurat di Sabah. Ini bukan sahaja bersabit, bersangkutan paut dengan masa depan rakyat Sabah, masa depan rakyat Malaysia, masa depan demokrasi di Malaysia. Ini satu perkara yang mengatasi masalah parti. Inilah satu ujian sama ada kita commit kepada tujuan matlamat demokrasi atau commitment kita secara lisan sahaja.

Kalau sekiranya parti Barisan Nasional berjaya baharulah ada commitment demokrasi. Kalau Kerajaan Barisan Nasional kalah semacam di Sabah, Berjaya kalah kepada PBS, tidak ada demokrasi, tidak akan membenarkan demokrasi. Dan apa yang berlaku dalam dekat sebelas bulan ini? Selepas kemenangan PBS di mana ada berbagai-bagai cabaran politik, undang-undang constitutional termasuk extra constitutional oleh kerana masa itu pun ada orang yang cuba meletupkan bom-bom untuk memulakan satu suasana takut-menakut, Kerajaan Federal mahu memikul tanggungjawab. Oleh kerana kalau Kerajaan Federal sebenar-benarnya commit kepada demokrasi bernarkanlah rakyat memilih sesiapa mereka mahu termasuk apa parti yang mereka mahu tubuh Kerajaan dan menunjukkan tangan persahabatan kepada Kerajaan Sabah PBS, sungguhpun PBS tentulah keadaan di Sabah tidak sampai hari ini. Semua orang tahu bahawa sungguhpun Yang Amat Berhormat Perdana Menteri ada masa untuk melawat negeri-negeri di Malaysia—sekarang ini dua tiga hari kesatuan negeri—tetapi dalam satu tahun beliau tidak dapat masa untuk melawat negeri Sabah. Tidakkah Sabah satu bahagian daripada

Malaysia. Tidakkah rakyat Sabah pun rakyat Malaysia? Tidakkah beliau Perdana Menteri untuk semua rakyat Malaysia atau untuk sebahagian Malaysia sahaja?

Tuan Yang di-Pertua, sekarang Dewan Undangan Negeri Sabah sudah dibubarkan, tunggu tarikh untuk pilihanraya. Suruhanjaya Pilihanraya sampai hari ini tidak mahu tetapkan tarikh. Adakah mahu menunggu green light (lampu hijau) daripada atas sebelum mahu tetapkan tarikh untuk election? Adakah dapat. . . .

Tuan Yang di-Pertua: Saya minta maaf, saya tidak benarkan itu. Itu adalah hak Election Commission yang tidak boleh dibincangkan dalam Dewan ini. (*Tepuk*).

Tuan Lim Kit Siang: Adakah kita mahu satu keadaan di mana bukan sahaja rakyat Sabah tetapi rakyat Malaysia hilang kepercayaan kepada sistem demokrasi, kepada keadilan Kerajaan? Kalau kita percaya dalam sistem demokrasi terpujanglah kepada rakyat Sabah. Kalau mahu memilih lagi sekali Berjaya, kalau lagi sekali Harris Salleh mahu menjadi Ketua Menteri, boleh; ini ada satu peluang. Ataupun kalau Tun Mustapha mahu menjadi Ketua Menteri, ada satu peluang. Ini sekarang dalam tangan rakyat Sabah. Kenapa mahu mencegah, kenapa mahu menahan proses ini, melalui proses-proses, melalui tektik-tektik, menunjukkan suasana? Saya harap bahawa Yang Amat Berhormat Perdana Menteri, Kerajaan, Ketua Polis Negara (Inspector General of Police) boleh mengambil perhatian dan dengan serta merta mengarahkan pasukan polis di Sabah untuk berhentikan semua rancangan-rancangan conspiracy ini, plot ini, supaya menjatuhkan, supaya merosakkan sistem demokrasi. Kalau keadaan di Sabah terus bertambah buruk, bukan sahaja semua rakyat Malaysia tetapi seluruh dunia tahu

bahawa keadaan di Sabah boleh berlaku oleh kerana dibenarkan atau dirancang oleh Kuala Lumpur. Kalau tidak salah saya, saya dapati bahawa Ketua Menteri Sabah, Joseph Pairin ada berhubungan dengan Kuala Lumpur mengenai keadaan di Sabah tetapi belum dapat apa-apa response. Saya harap di sini, di Parlimen di depan semua bahawa satu seruan atas kepentingan negara dibuat dan keadaan di Sabah tidak dibenarkan bertambah buruk.

Tuan Yang di-Pertua, semalam saya ada sebut mengenai surat Tan Sri Aziz Tahar yang telah menulis kepada Yang Amat Berhormat Perdana Menteri yang menarik perhatian terhadap betapa cemasnya keadaan sediakala mengenai BMF dan mengenai impact kepada kira-kira Bank Bumiputra, dan Gabenor Bank Negara telah mengatakan dan dengan izin, saya sebutkan:

"In the light of these problems, it is necessary to make an assessment (though tentative at this point of time) of the Financial Impact on Bank Bumiputra's Accounts should these problem loans become irrecoverable. Based on unaudited accounts for the year ended December 31, 1982, BMF made a net profit after tax of HK\$20.9 million. It had made a provision of HK\$100 million for bad debts for the same year. The profit for 1982 was arrived at mainly because interest charges on the three problem loans were taken to Income account. Since the three borrowers were faced with liquidity problems and have not only rescheduled their debts but also stopped paying the interest, the standard banking practice is to suspend the interest and not to recognise it as Income. On this basis, BMFL would incur a large loss for the year ended December 31, 1982. As the Interest Income of these problem loans is

approximately HK\$600 million, a loss of about HK\$500 million (about M\$170 million) would completely wipe out BMFL's shareholders' funds and consequently affect seriously the financial position of Bank Bumiputra as the parent of BMFL. Bank Bumiputra made a profit of M\$63.9 million in 1981. Its 1982 accounts are being audited and profit for 1982 is not expected to differ greatly from its 1981 results. Therefore if interest on the problem loans is suspended in accordance with normal accepted accounting practice, Bank Bumiputra would be showing a substantial loss for the year 1982."

Tuan Yang di-Pertua, Gabenor Bank Negara Malaysia mengakhiri dengan permintaan supaya satu temujanji diadakan untuk membincangkan dengan Yang Amat Berhormat Perdana Menteri, dengan izin, "the BMF affair and the question of how to deal with the accounts of the Bank Bumiputra Group taking into consideration requirements of the Company Law, Banking Law, Accounting Practice, and possible repercussions from these problem loans as far as the public is concerned."

Tuan Yang di-Pertua, adalah amat mengejutkan bahawa Gabenor Bank Negara telah diturunkan kepada satu tahap di mana beliau terpaksa meminta temujanji dengan Perdana Menteri untuk membincangkan bagaimana akaun tahunan Bank boleh dibentangkan. Saya tidak menyalahkan Gabenor Bank Negara kerana adalah jelas beliau tidak mempunyai kuasa politik yang ada pada Perdana Menteri. Tetapi beliau tersilap apabila beliau berkata bahawa beliau telah melakukan, dengan izin, "all that was possible in reporting the matter to the Government, for the Government is the ultimate shareholder of the BBMB and it had

been briefed on the serious situation.” Bank Bumiputra hendaklah dilayan seperti bank-bank yang lain tanpa layanan istimewa atau perlindungan “Godfathers” dari atas setakat peraturan-peraturan dan amalan-amalan bank terlibat.

Adalah jelas daripada Penyata Kira-kira BBMB dan BMF untuk tahun 1982 bahawa pandangan-pandangan Tan Sri Aziz Taha tidak diambil berat, apabila kewibawaan jawatan Gabenor Bank Negara dicompromisekan, Tan Sri Aziz Taha sepatutnya meletakkan jawatan. Dan melalui tindakan berani ini beliau mungkin dapat bantu Malaysia mengelak daripada mengalami kerugian besar yang akhirnya menimpa kita serta memulih kembali kepada jawatan Gabenor Bank Negara kehormatan dan kewibawaan yang ia berhak malah daripada Perdana Menteri sendiri pun. Disebabkan Perdana Menteri telah menyalahgunakan kuasa-kuasanya dan hampir-hampir mengenyahkan Gabenor Bank Negara dan Menteri Kewangan dalam soal pengendalian skandal BMF, dengan menggalakkan segala kawalan dan sekatan luar ke atas BBMB dan BMF sehingga dalam fasal terakhir skandal BMF pihak pengurusan BBMB dan BMF telah mengambil perhatian dalam komplot untuk menipu, pecah amanah serta bersubahat dalam mencuri wang-wang awam maka Perdana Menteri hendaklah bertanggungjawab sepenuhnya ke atas peristiwa-peristiwa yang memeranjatkan ini.

Tuan Yang di-Pertua, walaupun saya memahami keadaan sukar yang dihadapi oleh Tan Sri Aziz Taha apabila Yang Amat Berhormat Perdana Menteri dan Dr Nawawi merampas kuasa-kuasa dan tugas-tugas beliau serta Bank Negara masih tidak boleh melepaskan diri daripada bertanggungjawab sepenuhnya mereka dalam membenarkan skandal BMF ini mencapai dimensi yang muktamadnya itu.

Bank Negara mesti menerangkan mengapa dia hanya mencampuri dalam skandal BMF 3 tahun selepas bermulanya skandal ini. Kerana pinjaman pertama BMF kepada Carrian ialah dibuat pada 3hb Julai, 1979. Nampaknya watch-dog Bank Negara telah tidur selama tiga tahun sehingga mereka tidak menyedari berlakunya penipuan bank serta institusi kewangan yang terbesar sekali di Malaysia. Malah saya diberitahu semalam yang terbesar di dunia bagi suatu institusi bank atau kewangan.

Bank Negara telah mempunyai begitu banyak peluang untuk menguasai dan mencegah skandal BMF daripada mencapai dimensi akhir itu. Tetapi dia gagal berbuat demikian. Sekiranya Bank Negara berwaspada dan berani sudah tentu dia akan berhentikan skandal ini paling lewat pada bulan April 1981 sebelum bermulanya fasa kedua bank induk skandal BMF.

Akan tetapi Bank Negara telah mengecewakan rakyat dan negara. Seperti dinyatakan dalam Laporan akhir BMF bidang banking adalah salah satu bidang yang paling terkawal di dunia. Kerajaan-kerajaan menerusi badan-badan pengawal seliaan atau bank-bank menghadkan struktur-struktur yang boleh digunakan oleh bank-bank di bawah jagaan mereka. Jenis perkhidmatan-perkhidmatan yang mereka boleh menawar serta risiko-risiko yang boleh diambil dan tujuan utama peraturan-peraturan serta pengawal seliaan sedemikian adalah untuk mengekalkan kawalan awam dalam sistem bank pada keseluruhannya dan dalam institusi-institusi kewangan individu.

Di Hong Kong semua deposit taking companies adalah dikawal oleh Hong Kong Deposit Taking Companies Ordinance (Bab 328) dan termasuk dalam bidang kuasa Pesuruhjaya Deposit Taking Companies yang juga

merupakan Pesuruhjaya Bank di Hong Kong.

Section 21 (1), Hong Kong Deposit Taking Companies Ordinance (Bab 328) melarang sebarang deposit taking company daripada mengeluarkan pinjaman atau kredit kemudahan-kemudahan yang melebihi 25% daripada modal berbayar serta simpanannya kepada seorang pelanggan atau kumpulan pelanggan.

Namun sekatan ini tidak boleh dipakai terhadap transaksi-transaksi setakat ianya diliputi oleh bentuk jaminan yang boleh diterima oleh Pesuruhjaya itu. BMF telah dikecualikan oleh sekatan ini oleh kerana pada 9-12-77 BBMB telah mengeluarkan Letter of Comfort kepada Pesuruhjaya yang menyatakan bahawa dia akan menyokong sepenuhnya obligasi-obligasi BMF.

Pada tahun 1981 Pesuruhjaya telah memperkenalkan beberapa pindaan di mana hanya Letters of Comfort yang diluluskan oleh bank induk serta pihak-pihak pengawal seliaan di negara di mana bank induk itu diperbadankan akan diterima. Akibatnya Lembaga Pengarah BBMB telah meluluskan pengeluaran Letter of Comfort sedemikian pada 9-4-81.

Bank Negara Malaysia dalam suratnya bertarikh 30-4-81 yang ditandatangani oleh Encik Mohd. Taufik bin Abdullah iaitu Pengurus Jabatan Pengawasan Bank, Bank Negara telah menyatakan bahawa dia tidak membantah pengeluaran Letter of Comfort itu. Surat Bank Negara ini merupakan kelulusan yang diberikan kepada BMF di Hong Kong untuk menjalankan operasinya di luar kawalan-kawalan biasa pihak pengawasan Hong Kong dan juga menggunakan tanggungjawab yang lebih besar ke atas Bank Negara iaitu untuk mengawal dengan rapi operasi-operasi BMF. Sebenarnya jika Bank

Negara benar-benar bertanggungjawab ia akan menjalankan satu penyiasatan yang penuh dan rapi operasi-operasi BMF sebelum memberi kelulusan kepada Letter of Comfort yang kedua pada bulan April, 1981.

Jawatankuasa Penyiasat telah melaporkan bahawa semasa temuduga yang diadakan dengan Pesuruhjaya Bank Hong Kong pada bulan Februari, 1984 beliau telah memberitahu mereka bahawa, dengan izin:

“The request for a guarantee with respect to DTC Deposit Taking Company) under the Deposit Taking Companies Ordinance to be supported by specific approval of the Board of a parent Bank and with the knowledge of the Central Bank was intended as an indirect hint to the Bank concerned to exercise a greater degree of supervision on the lending activities of the subsidiary Deposit Taking Company.”

Saya ingin menambah di sini bahawa ini merupakan satu isyarat tidak langsung kepada Bank Negara pun supaya mengawal dengan lebih rapi kegiatan-kegiatan pinjaman BMF. Sebelum Bank Negara Malaysia memberi kelulusan bagi Letter of Comfort yang kedua is sepatutnya membuat yang berikut:

Pertama, memeriksa kegiatan-kegiatan BMF; dan

Kedua, mengenakan had ke atas kuasa-kuasa pinjaman-pinjaman BMF.

Sekiranya Bank Negara memeriksa kegiatan-kegiatan BMF sebelum memberi kelulusannya pada 30hb April, 1981 sudah pasti ia akan memberitahunya bahawa ia patut bukan sahaja menahan memberi kelulusan seterusnya malah juga mengambil langkah-langkah pembetulan serta-merta untuk

menghentikan pencurian-pencurian pecah amanah serta penipuan berleluasa wang awam yang berlaku selama 21 bulan sebelum masa itu.

Ini adalah kerana satu pemeriksaan ke atas Kira-kira BMF bagi akhir tahun 31hb Disember, 1980 akan menunjukkan bahawa jumlah pinjaman serta pendahuluan adalah sebanyak HK\$1,063 juta yang juga merupakan 7,939% modal saham serta simpanan BMF dan 129% daripada modal saham serta simpanan BBMB pun. Lebih-lebih lagi setelah memberi kelulusan kepada BBMB untuk mengeluarkan Letter of Comfort, Bank Negara sepatutnya memeriksa setiap enam bulan BMF, sewajarnya dengan tanggungjawab besar ke atas BMF semua ini tidak dijalankan. Di dalam menara atau "citadel" Bank Negara, pegawai-pegawainya telah didapati amat cuai dalam tanggungjawab mereka, bukan sahaja dalam akhir Fasa III Pelan Induk Skandal BMF di mana Perdana Menteri telah campur tangan tetapi awal bulan April 1981 di mana tidak mungkin berlaku apa-apa campur tangan politik atau apakah pada masa itu sudah ada campur tangan politik. Sehingga sekarang Bank Negara memperlihatkan suatu imej bahawa ia adalah maha berkuasa, maha mengetahui dan sentiasa benar. Akan tetapi skandal BMF telah membuktikan bahawa ini hanyalah satu mythos sahaja, bahawa mereka, dengan izin, play God, dalam bidang bank dan kewangan di Malaysia hanyalah, dengan izin, "men of clay" penuh dengan kelemahan, kegagalan-kegagalan dan kekurangan-kekurangan masing-masing.

Siapakah yang sepatutnya menyelia serta mengawasi mereka untuk menentukan bahawa mereka tugas-tugas pengawal seliaan dan pengawasan ke atas sistem bank dan institusi-institusi kewangan negara ini? Skandal BMF adalah juga skandal

Bank Negara kerana skandal BMF menjadi begitu besar hasil kecuai Bank Negara. Masanya telah tiba bagi mengadakan penyiasatan penuh ke dalam operasi Bank Negara supaya ia tidak akan gagal lagi pada saat yang begitu genting seperti ia pernah melakukan dalam skandal BMF. Saya juga menyeru bekas Gabenor Bank Negara, Tan Sri Aziz Taha menjelaskan kepada Parlimen dan rakyat Malaysia mengapa Bank Negara begitu lalai dan cuai dalam skandal BMF.

Tuan Yang di-Pertua, ramai orang telah menyumbang secara langsung atau tidak langsung ke arah penciptaan skandal BMF. Juruaudit-juruaudit adalah antara orang-orang yang sepatutnya menanggung tanggungjawab yang besar terhadap skandal tersebut. Touche Ross, juruaudit-juruaudit bagi BMF telah mula-mula sedar akan penumpuan terlalu banyak pinjaman-pinjaman BMF kepada Kumpulan Carrian, apabila ia menjalankan pengauditan sementara khas bagi enam bulan yang berakhir pada 30hb Jun 1980. Dalam rangka surat yang mengandungi perakuan-perakuan yang dihantar oleh Touche Ross kepada pengarah-pengarah BMF pada 27hb Oktober, 1980, juruaudit berkenaan telah menarik perhatian pihak pengurusan kepada hakikat bahawa, dengan izin, "total laons and term lendings granted to the Carrian Group amounted to HK\$1,658 million as at 30-6-1980 and HK\$1,583 million was lent through term lendings." Namun demikian Touche Ross tidak komen ke atas jumlah portfolio pinjaman yang begitu besar yang diberi oleh BMF kepada Carrian dalam laporan auditnya.

Menurut satu memorandum dari Arthur Tse dari Syarikat Touche Ross kepada Dato Mohd. Noor, rakan perkongsian kanan Syarikat Hanafiah, Raslan dan Mohammad, Juruaudit BBMB bertarikh 13hb

April, 1983, beliau telah berkata, dengan izin, we have refrained from commenting on the unduly large portion of loan portfolio to Carrian and Associates. It is because we were politely told that it was a management matter, not really an audit matter. In view of the sensitiveness of the situation, we thought that the best course was to keep you informed so as to let the parent bank monitor the situation."

Dato Mohd. Noor memberitahu Jawatankuasa Penyiasatan bahawa beliau telah menemui Pengerusi BBMB masa itu Tan Sri Kamarul Ariffin dalam bulan November, 1980 dan memperakukan bahawa, dengan izin, "advances be spread and not to place in practically one basket, considering the risks."

Namun demikian Tan Sri Kamarul Ariffin telah menafikan bahawa perjumpaan sedemikian telah berlangsung dan beliau berasa hairan bagaimana Dato Mohd. Noor, seorang Juruaudit berpengalaman tidak menghantar laporan bertulis kepadanya sekiranya wujud perkara yang sedemikian serius, terdapat masalah-masalah yang lebih dalam. Pengauditan yang dilakukan oleh Touche Ross ke dalam BMF untuk tahun berakhir 31hb Disember, 1981 telah membangkitkan banyak persoalan semasa pengauditan kira-kira BMF untuk tahun 1981, berkaitan dengan jaminan collateral dan nilai yang cukup. Disebabkan jawapan dan dokumentasi yang kurang memuaskan maka mereka menasihatkan pegawai-pegawai BMF bahawa kecuali satu jaminan yang wajar mengenai obligasi-obligasi para peminjam diberi, mereka tidak akan berupaya memberi pendapat audit yang tidak bersyarat yakni, dengan izin, an unqualified audit opinion.

Pada 15hb Mac, 1982 Dr Rais bagi pihak BBMB telah menandatangani satu surat jaminan yang menjamin

untuk menanggung semua tanggungan, obligasi dan komitmen BMF. Akibat ini pendapat pengauditan yang tidak bersyarat atau "clean audit" telah diberi bagi kira-kira BMF untuk tahun berakhir 31hb Disember, 1981. HRH diberitahu dengan serta merta akan jaminan BBMB oleh Touche Ross, oleh kerana akibat jaminan yang diberi oleh Dr Rais maka tanggungjawab untuk memastikan sama ada peruntukan-peruntukan yang cukup telah disediakan dengan kira-kira Kumpulan BBMB bagi tahun berakhir 31hb Disember, 1981 berhubung dengan BMF telah dipinda kepada Hanafiah, Raslan dan Mohamad sebagai Juruaudit BBMB.

Jawatankuasa Penyiasat berpendapat bahawa pemberian jaminan oleh Dr Rais serta pengeluaran jaminan terlebih dahulu oleh BBMB kepada Pesuruhjaya Deposit Taking Companies menurut Seksyen 22 (1) (b) Ordinan DTC Hong Kong menempatkan tugas ke atas Hanafiah, Raslan dan Mohamad sebagai Juruaudit BBMB untuk memberi perhatian khas untuk menentukan peruntukan yang cukup telah dibuat dalam kira-kira BBMB dan BMF.

Kira-kira BBMB telah diluluskan dan ditandatangani oleh Hanafiah Raslan dan Mohamad pada 17hb Mac, 1982, dua hari selepas Dr Rais memberi jaminan berkenaan dan Touche Ross pun menandatangani kira-kira BMF yang diaudit itu sungguhpun kira-kira itu bertarikh 2hb Februari, 1982. Tidak ada apa-apa yang disebut mengenai keadaan jaminan-jaminan yang tidak memuaskan BMF berkait dengan pinjaman-pinjaman kepada Carrian.

Dalam Special Brief Part II, Jawatankuasa telah mengatakan bahawa, dengan izin:

"there is a prima facie case to question the issue of a clear audit

report by Touche Ross for the 1981 accounts as the "guarantee" by Dr Rais on behalf of BBMB which was not formally ratified by the main Board of BBMB, was not disclosed in the accounts of BMF.

The Committee is also of the opinion that the audited financial accounts of BBMB did not give a "true and fair view of the state of affairs of the Bank and the Group as at 31-12-81, and of the result of their operations" as stated by Hanafiah Raslan dan Mohammad, unless adequate provisions have been made for possible losses arising from guarantees given by BBMB to the Commissioner and to Touche Ross with regards to loans granted by BMF. They have accordingly committed offences under Common Law".

Tuan Yang di-Pertua, dalam mengaudit akaun BMF bagi hujung tahun 31-12-82, Touche Ross berpendapat bahawa peruntukan bagi hutang-hutang lapuk dan diragui adalah tidak mencukupi. Pinjaman-pinjaman sejumlah HK\$4,325 juta telah dianggap sebagai meragukan yang diberi kepada kumpulan Carrian, Kevin Hsu dan Eda Investment Limited (EIL), berbanding dengan jumlah peruntukan sebanyak HK\$100 juta bagi pinjaman-pinjaman dan HK\$60 juta bagi tujuan-tujuan contingency.

BMF telah meminta Touche Ross memotong Nota 8 kepada kira-kira bagi tahun 1982, berhubung dengan jaminan bank induk untuk mengambilalih segala tanggungan anak syarikatnya, yang timbul apabila apa yang sepatutnya diterima, tidak dapat dikutip (receivables become uncollectable). Bagi BMF, Nota ini adalah sensitif dari segi politik.

Di perjumpaan antara pegawai-pegawai BMF dan Touche Ross pada 28-2-83, telah dipersetujui bahawa

BBMB akan mengeluarkan satu letter of indemnity kepada Touche Ross yang disahkan oleh Bank Negara, terhadap sebarang tanggungan yang mungkin timbul akibat penarikan balik Nota 8. Akan tetapi pada 1-3-83, Touche Ross telah dinasihatkan oleh Dato Hashim bahawa Pengerusi Kumpulan Dr Nawawi, berpendapat bahawa BBMB tidak boleh mengeluarkan letter of indemnity sedemikian di bawah Akta Syarikat Malaysia. Seterusnya, Touche Ross telah juga dinasihatkan bahawa bank berkenaan bersedia mengeluarkan satu jaminan berhubung dengan tanggungan anak syarikatnya sebagai balasan, BMF meminta Touche Ross menganggap Nota itu sebagai dibatalkan.

Pada 17-6-83, Dr Nawawi telah menulis kepada Touche Ross untuk memberi jaminan Lembaga BBMB untuk menanggung segala hutang dan tanggungan BMF, berhubung dengan semua pinjaman yang diberikan kepada pelanggan-pelanggan yang tidak mampu membayar balik hutang-hutang mereka.

Akibat letter of undertaking yang diberi oleh Dr Nawawi itu, tanggungjawab untuk menentukan sama ada peruntukan-peruntukan yang mencukupi telah dibuat dalam kira-kira Kumpulan BBMB bagi tahun 1982, berhubung dengan BMF, telah dipindahkan lagi sekali kepada Hanafiah Raslan dan Mohamad, selaku juru audit BBMB.

Dalam kenyataan beliau dalam kira-kira BBMB yang diterbitkan, Pengerusi BBMB, Dr Nawawi telah merujuk kepada kejatuhan pasaran hartanah di Hong Kong, yang mengakibatkan masalah-masalah liquidity bagi syarikat-syarikat hartanah. Beliau terus mengatakan, dengan izin:

"... Bumiputra Malaysia Finance Limited (BMFL), a wholly-owned subsidiary in Hong Kong, had its

share of such loans and, in accordance with normal practice, such provisions as were considered prudent and necessary have been made in the accounts of BMFL which thus showed a net loss of HK\$3.07 million (M\$1.08 million) in 1982. The Bank has given and will continue to give, its full support to BMFL to ensure the continued strength and future progress of this subsidiary company. This backing is made possible because of the inherent strength of the Bank. Furthermore, the Bank is privileged to have the full support of its shareholders and the Federal Government which has declared its unequivocal backing for the Bank."

Dalam Nota-nota kepada kira-kira itu, telah dinyatakan bahawa:

".....The Government of Malaysia has given an undertaking that it would back the Bank fully in case the Bank faces any difficulties in meeting its obligations....."

Dalam Special Brief Part III, Jawatankuasa telah menyatakan:

"With reference to the audit of BMFL for the year ended 31-12-1982, the Committee questions the auditors' statement in the Annual Report and audited accounts of BBMB in relation to BMFL that they show a "true and fair view of the state of affairs of the company as at 31st December 1982."

Jawatankuasa telah menyatakan di dalam Laporan Akhir bahawa mereka tidak lihat jaminan yang dinyatakan dalam Laporan Tahunan BBMB itu sebagai diberikan oleh Kerajaan Persekutuan Malaysia.

Laporan Ketua Audit Negara atas Akaun Kerajaan Persekutuan tahun 1982 yang dibentangkan dalam mesyuarat lalu juga mengandungi

rujukan kepada jaminan yang kononnya diberikan kepada BBMB itu oleh Kerajaan.

Dan Laporan itu mengatakan:

"The Notes to the accounts relating to these balances (BBMB 1982) indicate that the Government had given an undertaking that it would back the Bank fully should the Bank face any difficulties in meeting its obligations. The Treasury has however informed me that it has not issued a written statement of such undertaking other than the statement to that effect given by the Minister of Finance in reply to questions in Dewan Rakyat on 15th March, 1983."

Saya berasa amat terkejut dengan sikap sedemikian Kerajaan kepada masalah-masalah negara yang amat serius ini. Jika jawapan seorang Menteri kepada sesuatu persoalan Parlimen dalam kes ini persoalan saya mengenai Skandal BMF dapat dianggap sebagai jaminan legal yang tegas kepada BBMB, maka ingin saya membaca balik segala jawapan serta kenyataan dan ucapan yang diberikan dalam Parlimen oleh Menteri-menteri kerana saya begitu pasti dapat mengumpulkan begitu banyak janji-janji dan jaminan-jaminan yang dimungkir yang telah diberikan di dalam Dewan yang mulia ini.

Kira-kira BMF bagi tahun 1983 telah pun merupakan sejarah awam, di mana BMF telah memecat Touche Ross sebagai juru auditnya kerana sijil auditnya yang begitu "heavily qualified", serta kenyataan-kenyataan bersyaratnya, yang termasuk:

- (1) Bukti yang sedia ada menunjukkan bahawa beberapa trakseksi (oleh bekas Lembaga) tidak dicerminkan dalam rekod-rekod dan buku-buku syarikat dan ini meragukan perwakilan yang dibuat oleh bekas pengurusan.

- (2) Ketidakupayaan juru audit untuk memperolehi pengesahan bebas akan ketepatan rekod perakaunan.
- (3) Pelanggaran Deposit-Taking Companies Ordinance, Hong Kong, oleh pihak BMF selama sekurang-kurangnya 4 hari dalam bulan Disember, berhubung dengan keperluan-keperluan liquidity BMF.
- (4) Pengubahsuaian lewat kepada kira-kira BMF yang menyebabkan pengurangan aset bersih yang dilaporkan sebanyak HK\$510 juta.
- (5) Ketidakupayaan juru audit-juru audit untuk memperolehi bukti akan sokongan kewangan daripada syarikat induk (BBMB) atau bahawa syarikat induk mempunyai keupayaan kewangan untuk berbuat demikian, di masa depan.

Kenyataan bersyarat yang terakhir, yang meragui keupayaan kewangan BBMB untuk menghadapi Skandal BMF, pasti merupakan kenyataan yang paling menyinggunkan BBMB, tetapi kenyataan tersebut adalah paling tajam serta benar kerana BBMB mungkin akan mengalami likuidasi akibat pinjaman-pinjaman BMF, jika sekiranya PETRONAS tidak diarahkan oleh Kerajaan untuk menyelamatkannya, dengan menggunakan simpanan berbilllion-billion duit petroleumnya.

Tuan Yang di-Pertua, kita juga mendapati dalam Laporan Akhir BMF begitu banyak contoh mengenai rasuah, amalan-amalan curang serta pengkhianatan amanah awam.

Laporan Akhir BMF pula memberikan banyak bukti akan percanggahan kepentingan yang berlaku di kalangan Pengarah-pengarah, Pengurus Besar serta kakitangan BMF di dalam skandal ini.

Pengerusi BMF, Lorrain Osman telah mengurusniaga dalam saham-saham serta waran Carrian dan sebahagian daripada hasil jualannya telah disalurkan balik ke Malaysia.

Dato Hashim, melalui silver present, telah menjual-beli saham-saham serta waran Carrian, manakala Dr Rais mempunyai syarikatnya bernama "Hi-Heated" dan Jaafar Ibrahim pula mempunyai syarikat bernama "Knife and Dagger".

George Tan juga telah memberikan satu hadiah sebanyak 2 juta saham (CIL) Carrian Investmen Ltd. kepada seluruh kakitangan BMF, kononnya untuk menubuhkan suatu tabung pencen. Walaupun hadiah ini telah lenyap dalam pasaran saham, terpulang kepada imaginasi seseorang untuk menggambarkan nilai Pengerusi, Pengarah serta Pengurus BMF, jika nilai kakitangan-kakitangannya sahaja adalah bernilai 2 juta saham Carrian Investment Ltd. Apabila 1 juta saham yang pertama diberikan dalam bulan Disember 1981, nilai purata saham Carrian Investment Ltd. dicatat dalam Pasaran Saham Hong Kong sebagai HK\$4.90. Ini bermakna bahawa 1 juta saham Carrian Investment Ltd. yang pertama ini adalah bernilai kira-kira HK\$4.9 juta.

Tuan Yang di-Pertua, dalam seksyen mengenai bayaran dan faedah-faedah yang diterima oleh individu-individu Malaysian dan Syarikat-syarikat Malaysia daripada Kumpulan Carrian, Jawatankuasa ada satu senarai yang panjang mengenai transaksi-transaksi yang melibatkan individu-individu dan syarikat. Sungguhpun Kertas Putih adalah mengandungi penjelasan-penjelasan dan kenyataan-kenyataan oleh orang-orang yang dinamakan dalam Kertas Putih itu semacam kenyataan menafikan ada apa-apa penglibatan oleh UMNO Johor melalui Menteri Besar Johor, Dato Abdul Ajib Ahmad

dan Dato Junus Sudin dan lain-lain. Aspek ini dalam Laporan tidak patut dibiarkan berhenti sana sahaja, tetapi yang mengikut perakuan Jawatankuasa dalam Special Brief Part III, dengan izin:

"The several payments to Malaysians and Malaysian Companies reported in this Special Brief Part II requires further investigation by the Police or the appropriate Anti-Corruption Agency."

Tuan Yang di-Pertua, saya rasa sangat keciwa dengan Kertas Putih Kerajaan mengenai Laporan Terakhir Jawatankuasa Penyiasat Bank Bumiputra Berhad. Dalam 7 bab, 21 muka yang menjadi isi Kertas Putih hampir kesemuanya, kebanyakannya, majoritinya ialah berulang-ulang apa yang boleh didapati dalam laporan Terakhir. Selepas itu 17 muka Lampiran ialah mengenai senarai Jawatankuasa-jawatankuasa mengenai "terms of reference" Jawatankuasa itu, senarai ahli-ahli Lembaga BBMB dan Lembaga BMF untuk semua tahun dan tidak ada kena-mengena selain daripada satu Lampiran 53 muka yang mengenai tindakan. Lampiran 4 (a) mengenai tindakan yang diambil oleh Bank Bumiputra Malaysia Berhad dan BMF terhadap berbagai-bagai Laporan yang telah dibuat. Itulah baru satu dokumen yang baru dan lepas itu ialah untuk semua 38 muka ialah dari keterangan-keterangan, kenyataan-kenyataan oleh orang yang ada dinamakan.

Tuan Yang di-Pertua, Laporan Akhir BMF, 1,057 muka dengan Special Brief dan dengan exhibit-exhibit 6,000 muka, sudah 3 bulan dikemukakan kepada BBMB dan pihak yang berkuasa. Sebenarnya ada antara Laporan-laporan dan brif-brif tersebut dikemukakan lebih awal semacam "Interim Report" pada 3hb November, 1984 dan Laporan

mengenai Pinjaman US\$40 juta dibentang dalam 9hb November, 1984 dan semua Laporan-laporan BMF ini yang sudah membelanjakan \$2 juta, dua tahun kerja Jawatankuasa yang meliputi spektrum yang besar banyak aspek-aspek. Adakah Kerajaan akan semua ketepikan Laporan ini dan perakuan-perakuan ini terhadap satu skandal banking dan kewangan yang terbesar di Malaysia, kalau bukan di dunia, dengan satu Kertas Putih yang tidak cakap apa-apa. Sebenarnya ini bukan White Paper tetapi blank paper, Tuan Yang di-Pertua (*Ketawa*).

Saya anggap bahawa sangka Kerajaan patut melalui Kertas Putih ini meneruskan membuat pendirian Kerajaan terhadap beberapa perkara yang besar dalam skandal BMF. Apa tindakan akan dibuat terhadap orang-orang yang berkenaan mengenai sebab-sebab yang boleh mewujudkan skandal BMF dan bagaimana boleh mencegah berulang kali skandal semacam ini di bidang-bidang semacam Juruaudit-juruaudit, Bank Negara, bukan sahaja BMF dan BBMB tetapi Bank Negara, Kementerian Kewangan, Juruaudit-juruaudit, masalah korupsi, masalah prinsip, public accountability, masalah pembunuhan Jalil Ibrahim. Kita semua tunggu pendirian Kerajaan tetapi nampaknya Kerajaan sangat embarrass mengenai Laporan Akhir BMF ini dan sekarang menganggap anggota-anggota ahli-ahli Jawatankuasa sebagai anasir-anasir untuk jahat atau berbahaya yang selepas ini mahu semua lupakan Laporan BMF.

Tuan Yang di-Pertua, dalam tahun 1979 di mesyuarat UMNO masa itu bekas Perdana Menteri Tun Hussein Onn ada kata, dengan izin, bahawa satu negara boleh hancur kalau pemimpin-pemimpin tidak jujur, tidak beramanah dan korap. Dan pada masa itu beliau ada melahirkan harapan bahawa masa itu fiasco Bank Rakyat

tidak akan berulang sekali lagi dan akan menjadi satu pelajaran, pengajaran pahit kepada institusi-institusi Kerajaan dan agensi-agensi termasuk syarikat-syarikat dan anak-anak syarikat yang ditubuhkan oleh Kerajaan.

Masa itu skandal Bank Rakyat ialah ada melibatkan wang \$150 juta tetapi sangat ironik semasa Tun Hussein Onn membuat amaran itu bahawa korupsi boleh menjahanamkan negara, masa itu skandal BMF baru-baru mahu bermula, baru-baru mahu menunjukkan kepalanya.

Kalau Kerajaan dan negara tidak berupaya untuk mengakui dengan tegas bahawa skandal BMF patut dibongkar dengan sepenuhnya, seluas-luasnya, sedalam-dalamnya dan mereka yang terlibat patutlah dihadapkan ke pengadilan, di masa hadapan lagi satu skandal akan berlaku, semacam Bank Rakyat dahulu, sekarang BMF 20 kali lebih besar, di masa hadapan lagi satu skandal 20 kali lebih besar daripada skandal BMF yang melibatkan \$2.5 billion.

Kertas Putih Kerajaan dan kekurangan pendapat-pendapat Kerajaan dalam Kertas Putih Kerajaan ini menimbulkan masalah-masalah besar sama ada ini lagi merupakan satu "cover-up" yang terbaru dalam siri cover-up Kerajaan dalam saga BMF dalam tiga tahun ini.

Saya merasa terperanjat dan tidak boleh percaya bahawa sampai peringkat ini dengan pengumuman laporan akhir BMF Kerajaan masih dalam satu peringkat mahu cover-up sungguhpun ada beberapa bahagian Kerajaan sudah serah (surrender). Dalam Chapter 7, Para. 47, mengenai Ringkasan dan Kesimpulan dalam Kertas Putih para. 47 ada berbunyi,

"Dari Laporan Akhir dan Laporan Kes "prima-facie" rasuah, Jawatankuasa Penyiasat BMF telah

menghuraikan perbuatan menipu dan manipulasi yang dilakukan di antara 19-12-79 hingga 12-10-82 oleh ahli-ahli Lembaga Pengarah dan pegawai-pegawai BMFL yang bersubahat dengan Kumpulan Syarikat Carrian dan mereka yang ada kaitan dengan George Tan. Ini termasuklah penipuan yang dipanggil "Concerted Plan" melibatkan pinjaman US\$292 juta (di antara 19-12-79 sehingga 25-6-80) dan US\$580 juta (di antara 27-8-81 hingga 12-10-82) yang diluluskan kepada Kumpulan Syarikat Carrian."

Tuan Yang di-Pertua, dalam Kertas Putih tidak ada apa-apa sebut-sebutan mengenai bidang kerja perakuan Jawatankuasa yang dikandungi dalam Special Brief Part III mengenai tempoh selepas pengumuman oleh Carrian bahawa menghadapi masalah liquidity. Di dalam fasa ketiga Skandal BMF ini yang ambil masa satu tahun antara Oktober 1982 sampai Oktober, 1983 apabila George Tan ditangkap dan Carrian jatuh Jawatankuasa Inquiry telah membuat beberapa perakuan dan satu Special Brief dalam siasatan mereka antaranya bahawa tindakan patut diambil terhadap transaksi-transaksi pinjaman BMF semacam pinjaman US\$30.2 juta, pinjaman US\$40 juta, US\$7.5 juta dan US\$4 juta, bahawa mereka memperakukan, dengan izin, tap for funds of BBMB taken out through BMF. Jawatankuasa pun ada memperakukan bahawa tindakan Polis diambil terhadap Lembaga BBMB dan Penasihatnya, Wong Aun Phui oleh kerana conspired untuk defraud pemegang-pemegang saham-saham BBMB mengenai US\$85 juta dalam transaksi yang melibatkan pembelian aset-aset US melalui syarikat-syarikat off-shore.

Saya tak boleh percaya kenapa dalam mata Kerajaan melalui Kertas Putih ini nampaknya tidak exists

Special Brief III, tidak exists fasa 3, tidak exists masalah daripada Oktober, 1982 sampai oktober 1983. Kenapa berhenti sahaja Oktober, 1982? Inilah cover-up yang terbaru antara kempen sistematik tiga tahun ini untuk cover-up Skandal BMF bahawa Kerajaan sebenarnya bukan sahaja dalam tiga tahun ini ada cover-up, dalam dan di luar Dewan ada cakap bohong, terus terang cakap bohong mengenai Skandal BMF, dan ada datang ke Dewan ini untuk memecah keistimewaan Dewan, menyalahi keistimewaan, oleh kerana ucapan-ucapan, jawapan-jawapan mereka mengenai BMF Sacandal adalah bohong.

Pada 21hb Februari, 1983 Yang Berhormat Menteri Kewangan ada berkata dalam suratkhbar mengenai BMF, dengan izin, "Nothing amiss", bahawa pinjaman-pinjaman tersebut, dengan izin, "nothing more than a normal business problem". Inilah bohong, kita baca dalam Laporan akhir.

Di dalam Laporan ini masa itu Yang Berhormat Menteri Kewangan ada kata bahawa sebenarnya Lembaga Bank Bumiputra bertanggungjawab secara langsung kepada Perdana Menteri dan kita tahu ini adalah dinafikan oleh Perdana Menteri dalam Dewan yang mulia ini pada Oktober 1983 tetapi mungkin Yang Berhormat Menteri Kewangan pada masa itu cakap benar, oleh kerana mungkin apa yang bererti ialah politik, tanggungjawab politik dan bukan tanggungjawab ministerial, sungguhpun tanggungjawab ministerial kepada dia tetapi perkara tak sampai kepada dia, terus kepada Perdana Menteri. Tetapi Yang Berhormat Menteri Kewangan masa itu lagi berkata bahawa Bank Negara dengan izin, has no jurisdiction over BMF. It was located in Hong Kong and therefore responsible to the island's monetary authority.

Inilah satu bohong atau dia tak tahu, either he is a liar or he doesn't know. Oleh kerana pada masa itu Bank Negara sudah habis satu inspection dalam BMF di Hong Kong dan masa itu Bank Negara pun sudah membenarkan satu Letter of Comfort diberikan oleh BBMB, pada April 1981 dan oleh kerana itulah saya kata bohong atau dia tak tahu. Menteri Kewangan tak tahu.

Dalam Dewan yang mulia ini pada 15hb Mac, 1983 apabila menjawab soalan saya beliau berkata bahawa belum jelas (unclear) di peringkat itu sama ada BBMB atau BMF akan menghadapi kerugian oleh kerana akaun-akaun tahun 1982 masih sedang diaudit. Kenyataan bahawa akaun-akaun BBMB dan BMF masih diaudit benar tetapi kenyataan bahawa pada masa itu belum jelas sama ada BBMB dan BMF akan menghadapi kerugian adalah satu bohong lagi atau dia tak tahu. Perkara ini bukan dalam tangannya oleh kerana pada masa itu Gabenor Bank Negara sendiri sudah panic. Lagi dua minggu dia akan tulis surat yang mustahak kepada Perdana Menteri, put on record masalah BMF, oleh kerana beliau sudah dua kali jumpa Perdana Menteri—pada 16hb November, 1982 dan 5hb Januari, 1983—dan tidak boleh menyampaikan pandangannya kepada Perdana Menteri. Inilah yang saya rasa sangat terperanjat apa yang berlaku di mana Menteri-menteri dalam Dewan yang mulia ini dan di luar tidak mahu cakap yang benar. Dan surat itu patutlah Yang Berhormat Menteri Kewangan tahu surat yang Gabenor Bank Negara tulis dengan terang-terang bahawa BMF dan semua shareholding capital akan dihapuskan sehingga akan merosakkan kedudukan Bank Bumiputra. Saya tidak tahu apa jawapan, penjelasan Yang Berhormat Menteri Kewangan boleh beri atau bahawa ada satu inspection team oleh Bank Negara dan lain-lain.

Pada 3hb April, 1983 Yang Amat Berhormat Perdana Menteri ada kata bahawa tidak perlulah dia campurtangan perkara BMF, oleh kerana perkara ini ada dikendali dengan baik oleh pegawai-pegawai Bank Bumiputra. Di masa yang sama iaitu pada 2hb April, Gabenor Bank Negara tulis surat sebenarnya memberi amaran (S.O.S.) bahawa keadaan BMF sangat-sangat serius, satu seruan mahu mendapat perhatian Perdana Menteri dan juga kerana hendak dimasukkan dalam rekod mengenai ketidakbolehan Bank Bumiputra untuk campurtangan dalam perkara ini.

Tuan Yang di-Pertua, pada 16hb Julai, 1983 dalam interview yang mana Yang Amat Berhormat Perdana Menteri telah mengadakan sempena ulangtahun kedua beliau memegang jawatan Perdana Menteri, beliau ada ditanya mengenai skandal BMF. Dan beliau ada kata bahawa, dengan izin, "What happened in The BMF was the direct result of the collapse in the Hong Kong property market" dan mengenai pinjaman-pinjaman yang disalurkan kepada ketiga-ketiga syarikat, beliau kata, dengan izin, "during the boom time in Hong Kong, banks were anxious to lend money and when somebody who is established comes to you to borrow money, you don't look too closely although by right you should." Apabila kita baca Laporan Terakhir, kita tahu apa Yang Amat Berhormat Perdana Menteri cakap adalah tidak benar. Kedua-dua kenyataan tidak benar, oleh kerana:

- (i) kejatuhan BMF bukan oleh kerana kejatuhan property market di Hong Kong, tetapi kejatuhan BMF akan berlaku bila-bila oleh kerana ini satu penipuan besar Carrian Empire yang sebenar, dengan izin, the house of cards dan tie-up BMF dan Carrian adalah satu operasi bersama yang besar penipuan

daripada hari yang pertama dan sama ada property market di Hong Kong jatuh atau tidak jatuh, Carrian akan jatuh dan apabila Carrian jatuh, BMF juga jatuh; dan

- (ii) kenyataan Yang Amat Berhormat Perdana Menteri ada kata apabila seorang yang established datang kita tidak mahu siasatlah banyak, tetapi BMF mengeluarkan loan siri pertama 7, loans dalam tahun 1979, dan selepas itu loan yang terbesar dalam sejarah Bank Bumiputra—\$292 juta dikeluarkan kepada George Tan.

Siapakah George Tan? Nobody? Tidak ada apa-apa rekod dan dia tidak boleh disifatkan sebagai established man, established person, tetapi boleh dapat pinjaman yang terbesar dalam sejarah Bank Bumiputra. Dengan sebab itu kedua-dua kenyataan Yang Amat Berhormat Perdana Menteri tidak benar.

Kenyataan yang sepenuhnya, yang dibuat oleh Yang Amat Berhormat Perdana Menteri ialah dibuat pada 11hb Oktober, 1983, apabila jelaslah Carrian sudah jatuh, George Tan sudah ditangkap dan perkara tidak boleh ditutup lagi. Masa itu Yang Amat Berhormat ada menyifatkan skandal BMF sebagai satu jenayah jijik, betrayal of trust. Beliau kata bahawa keutamaan Kerajaan masa itu ialah untuk dapat balik pinjaman-pinjaman dan beliau kata, dengan izin, "there was no point catching the goose that laid the golden eggs and wringing its neck. All bankers involved tried to keep the goose alive and hoped to get at least some golden eggs." Sebenarnya, Carrian tidak pernah menjadi goose that laid the golden eggs kepada BMF, tetapi BMF yang jadi goose that laid the golden eggs kepada Carrian.

Dalam Laporan Terakhir, BMF tidak ada syak-wasangka bahawa dalam masa terakhir, iaitu pada bulan Oktober, 1982 sampai habis, di mana Yang Amat Berhormat kata hendak dapat balik atau recover loans, good money after bad money, "cut loss." Sebenarnya, tidak "cut loss," tidak ada wang yang didapat balik. Sebaliknya lebih pinjaman dikeluarkan kepada Paris Ride \$30.2 juta, \$40 juta, \$7.5 juta dan \$4 juta di mana Jalil Ibrahim dibunuh. Lebih wang dikeluarkan oleh BBMB iaitu sebanyak \$76 juta, mengenai esset US. Lagi kenyataan Yang Amat Berhormat Perdana Menteri tidak benar.

Tuan Yang di-Pertua, masa itu jika mengikut kenyataan yang dibuat itu kita dapat satu gambaran seolah-olah bahawa masalah ialah Tan Sri Kamarul Ariffin dan Ahli-ahli Lembaga mendapat bayaran perundingan (consultancy fee) yang baru H.K. \$3.3 million-chicken-feed—apabila dibanding dengan \$2,500 juta. Jelaslah bahawa Kerajaan akan berjaya untuk "cover-up" perkara ini kalau tidak berlaku dua unsur, dua faktor.

Yang pertama, bahawa skandal BMF berlaku di luar Malaysia, di Hong Kong, di luar di mana Kerajaan tidak boleh mengadakan control 100% untuk mempengaruhi perkembangan-perkembangan.

Yang kedua, pembunuhan Jalil Ibrahim di mana pihak Polis Hong Kong dapat merampas dokumen-dokumen BMF di mana pihak yang berkuasa di Hong Kong dapat tahu dan mendapati bahawa adalah satu peraturan yang khas, istimewa, antara Carrian dan BMF di mana BMF sudah under state, sudah sebut dengan rendah, pinjaman-pinjaman kepada Carrian dan akhirnya rancangan-rancangan untuk menyelamatkan Carrian oleh Wardley-Hamro sudah

gagal, habisnya George Tan ditangkap dan habisnya Carrian jatuh.

Tuan Yang di-Pertua, semalam saya ada kata bahawa Laporan Akhir BMF ialah langkah pertama untuk memulakan proses mengembalikan kemuliaan, kembalikan "honour" negara kita, membersihkan jiwa negara, membersihkan malu ignominy skandal BMF. Ini ialah oleh kerana Jawatankuasa Siasatan BMF belum boleh memberi satu gambaran yang sepenuhnya mengenai skandal BMF dan mereka sendiri ada kata dalam ketiga-tiga Special Brief bahawa perlu siasatan lanjut diteruskan.

Mystery yang terbesar sekali dalam skandal BMF yang menunggu-nunggu dibongkar ialah siapa sebenarnya George Tan dan siapa sebenarnya Carrian. Adakah George Tan, dengan izin, "master puppeteer" yang boleh berjaya memperalatkan BBMB dan BMF mengeluarkan beratus-ratus juta ringgit tidak berhenti untuk 3 tahun, seolah-olah ini ialah pinjaman pendahuluan sebenarnya "take away", dengan izin, selama 40 bulan, dan akhirnya kita rugi \$2.5 billion.

Atau George Tan bukan puppetier, dia puppet, boneka yang diperalatkan sendiri oleh orang sebagai satu front menjalankan skim penipuan raksasa, pencurian wang BBMB dan rakyat Malaysia. Kalau George Tan seorang boneka sahaja (puppet), siapa puppetier atau adakah lebih daripada seorang puppetier atau adakah di peringkat-peringkat yang lain ada puppetier-puppetier yang lain. Inilah soalan kunci skandal BMF. Adakah George Tan Puppet atau puppetier. Atau dia bermula sebagai puppet, oleh kerana menguasai wang yang begitu terbesar, dengan sendiri menjadi puppetier, dan ini kita mahu tahu. Kita patut semua mengakui tidak banyak orang akan percaya bahawa Pengerusi BMF, dua orang Pengarah BMF, seorang Pengurus Besar BMF boleh berjaya "defraud" rakyat

Malaysia \$2.5 billion tanpa kolaborasi, komplotiti, arahan atau kelulusan kebenaran orang-orang yang kuat.

Oleh kerana BMF sendiri di Hong Kong adalah resources kewangan yang sangat terhad dan perlu memanggil wang daripada ibu pejabat Bank Bumiputra atau cawangan-cawangan antarabangsa Bank Bumiputra dan ini kita boleh lihat daripada inter branch placement limit, ialah limit yang diberikan kepada BMF yang boleh memanggil wang daripada Kuala Lumpur atau cawangan-cawangan antarabangsa yang bermula daripada Julai 1979—limit ialah US\$40 meningkat ke US\$270 juta, September 1980; US\$430 juta, Januari, 1982 dan \$660 juta, November 1982. Semuanya dalam US currency.

Tuan Yang di-Pertua, Jawatankuasa Ahmad Noordin adalah membukakan satu jendela yang besar sahaja mengenai skandal BMF tetapi banyak lagi bidang-bidang yang belum boleh diketahui. Pertama, siapa master mind skandal BMF? Kedua, wang \$2.5 billion sudah pergi ke mana? Siapa sudah dapat? Ketiga, siapa individu-individu, siapa pertubuhan-pertubuhan yang terdapat dalam “ill-gotten games” ini dan khasnya semua yang mahu tahu terus terang, adakah UMNO, baik pun tabung parti atau tabung bangunan, “building fund” mendapat apa-apa saluran wang daripada skandal BMF ini. Sunguhpun Yang Amat Berhormat Perdana Menteri. . . .

Tuan Alias bin Md. Ali: (*Bangun*)

Timbalan Yang di-Pertua: Ya, Yang Berhormat?

Tuan Alias bin Md. Ali: Tuan Yang di-Pertua, saya minta jalan.

Tuan Lim Kit Siang: Boleh.

Timbalan Yang di-Pertua: Silakan Yang Berhormat.

Tuan Alias bin Md. Ali: Ahli Yang Berhormat dari Kota Melaka membuat pertanyaan sama ada wang \$2.5 billion itu, sebahagian daripadanya dibayar kepada UMNO? Laporan Jawatankuasa Ahmad Noordin dan jawapan-jawapan yang terkandung di dalam Kertas Putih sudah cukup jelas menunjukkan pembayaran secara luar biasa atau secara istimewa tidak ada kecuali transaksi menjual sebuah bangunan di London tanpa mendapat apa-apa keuntungan.

Saya ingin bertanya kepada Ahli Yang Berhormat dari Kota Melaka sama ada pertanyaan itu berbentuk pertanyaan yang jujur untuk mendapat suatu kebenaran, atau dengan izin, the truth, atau Yang Berhormat dari Kota Melaka itu membuat satu allegation, dengan izin, atau Yang Berhormat itu mempunyai satu maklumat tambahan dan kalau beliau mempunyai maklumat tambahan mengenai perkara yang didakwa itu, kita ingin mendengar di dalam Dewan ini dan kita ingin mendengar secara terperinci dengan bukti-bukti dan kita tidak ingin mendengar soalan-soalan yang berbentuk “insinuation”, dengan izin, atau sindiran-sindiran atau tohmahan-tohmahan yang dibuat dalam bentuk pertanyaan, kerana ini merupakan satu tuduhan yang besar dan tidak bermarwah bagi seseorang membuat tuduhan yang besar terhadap sesuatu pihak tanpa sebarang bukti yang sah.

Tuan Lim Kit Siang: Sepatutnya sabar, oleh kerana saya baru mahu sebut mengenai kenyataan dalam “white paper”, bukan saya tidak tahu. Saya sebut mengenai “white paper” dahulu. Tadi pertanyaan saya ialah bahawa ada lagi aspek-aspek skandal BMF yang belum jelas, siapa master mind, wang pergi ke mana? \$2.5 billion pergi ke mana? Adakah individu-individu dalam UMNO atau Parti UMNO atau secara bentuk apa

mendapatkan wang itu? Untuk party fund atau untuk building fund? Itu pertanyaan. Dan saya tahu bahawa Yang Amat Berhormat Perdana Menteri dalam kenyataannya mengenai Memali. . . .

Tuan Alias bin Md. Ali: (Bangun)

Timbalan Yang di-Pertua: Saya rasa penjelasan yang awal tadi pun belum lagi diselesaikan. Sama ada Yang Berhormat hendak beri jalan sekali lagi?

Tuan Lim Kit Siang: Saya jelaskan dahulu. Lepas itu, kalau dia mahu, saya beri jalan.

Saya tahu bahawa Yang Amat Berhormat Perdana Menteri dalam "White Paper" ini ada menerangkan:

".....bahawa sepanjang yang saya tahu....."

Perdana Menteri tidak tahu semua (*Ketawa*), banyak tidak tahu. Kalau dia ikut laporan akhir, banyak tidak tahu, mungkin dia tahu .0001 sahaja, yang lain, 9.0009 dia tidak tahu. Tetapi kita baca:

".....sepanjang yang saya tahu, UMNO Malaysia tidak pernah menerima sebarang sumbangan dalam apa bentuk sekali pun sama ada daripada George Tan, pegawai-pegawai BMFL atau syarikat-syarikat yang berkaitan dengan mereka atau sesiapa daripada mereka".

Kita ambil ingatan keterangan ini, sepanjang yang dia tahu. Bukan niat saya hendak mencabar kenyataan itu, tetapi saya mahu tanya dan rakyat mahu tanya, sepanjang dia tidak tahu sama ada UMNO menerima apa-apa wang baik pun di peringkat nasional, di peringkat state, di peringkat parti, di peringkat cawangan, peringkat individu? Siapa berani kata tidak, siapa tahu 100%? Tuhan baru tahu.

Ini satu perkara yang besar, \$2.5 billion.

Tuan Alias bin Md. Ali: (Bangun)

Timbalan Yang di-Pertua: Yang Berhormat minta jalan.

Tuan Lim Kit Siang: Ya, sekarang boleh beri (*Ketawa*).

Tuan Alias bin Md. Ali: Ahli Yang Berhormat dari Kota Melaka itu membuat andaian dalam Dewan ini bahawa Perdana Menteri mungkin tidak tahu bahawa sejumlah wang yang besar telah diberi kepada UMNO. Kalau beliau boleh membuat andaian seperti itu, maka saya juga boleh membuat andaian bahawa Ahli dari Kota Melaka itu mendapat satu billion ringgit daripada BMF ini. Apakah salah untuk saya membuat andaian begitu kerana yang tahu ialah Tuhan. Saya pun tahu bahawa Tuhan sahaja yang tahu. Mungkin Wakil Kota Melaka sendiri tidak tahu beliau menerima sebahagian daripada wang skandal BMF itu. Kalau andaian ini dibuat terlampau melewati imaginasi biasa manusia, maka tidak ada batas andaian-andaian yang boleh dibuat oleh manusia dan kita berada dalam Dewan ini, Tuan Yang di-Pertua, bukan untuk membuat andaian-andaian dan membuat tohmah-tohmah yang tidak berasas, tetapi kita di sini untuk mencari kebenaran, kita menerima mandat daripada rakyat untuk mendebatkan sesuatu, mencari the truth, itu yang kita hendak, bukan andaian-andaian yang berdasarkan khayalan-khayalan yang tidak ada batasannya.

Tuan Lim Kit Siang: Terima kasih. Boleh buat andaian itu, tetapi ada dua syarat. Satu, adakah rakyat percaya. Adakah boleh cari seorang yang percaya bahawa saya dapat \$1 million daripada skandal BMF?

Mengenai soalan sama ada UMNO ada memberi apa bentuk wang

daripada BMF, tanya rakyat, berapa orang tanya, berapa orang syak? Itulah.....

Timbalan Yang di-Pertua: Yang Berhormat, Pengerusi sebelah sini.

Tuan Lim Kit Siang: Ya, itulah mustahak, andaian tetapi andaian yang credible.

Yang kedua, kalau Yang Berhormat dari Ulu Terengganu percaya andaian itu saya dapat sejuta ringgit daripada BMF, saya dengan sangat suka hati rela menerima satu siasatan terbuka. Adakah Yang Berhormat bersetuju satu Suruhanjaya Di Raja siasat semua segi ini? DAP ada menerimakah, Lim Kit Siang ada menerimakah, UMNO ada menerimakah. Siasat dengan sedalam-dalamnya, seluas-luasnya dengan kuasa yang sebesar-besarnya. Itulah hujah. Kenapa takut?

Sebenarnya saya hendak mencadangkan bahawa satu Suruhanjaya Di Raja diadakan untuk siasat sama ada DAP dapat wang daripada BMF, daripada George Tan, sama ada UMNO dapat wang daripada George Tan, sama ada Putra World Trade Centre ada dapat sebahagian atau apa-apa jenis contribution daripada George Tan BMF skandal. Siasat! Kita mahu kebenaran. Dan oleh kerana Jawatankuasa.....

Tuan Alias bin Md. Ali: (Bangun)

Tuan Lim Kit Siang: Ya, boleh.

Timbalan Yang di-Pertua: Sila, Yang Berhormat.

Tuan Alias bin Md. Ali: Dari apa yang dijelaskan oleh Ahli Yang Berhormat dari Kota Melaka saya membuat kesimpulan bahawa beliau lebih berminat untuk membuat operasi, memburu hantu (witch hunting) dan beliau tidak berminat untuk mencari kebenaran. Kalau beliau berminat untuk mencari

kebenaran, beliau tidak akan membuat tuduhan-tuduhan (allegations) baru yang berdasarkan andaian-andaian dan tambah mengelirukan fikiran rakyat. Apakah itu matlamat DAP iaitu untuk mengelirukan rakyat untuk mencari keuntungan politik daripada suatu tragedi yang menimpa negara kita? Kalau itu matlamat DAP, maka biarlah rakyat tahu bahawa itu matlamat DAP bukan untuk menyelesaikan satu tragedi yang dihadapi oleh negara tetapi mereka lebih berminat untuk membuat witch hunting, untuk mencari keuntungan yang maksima daripada suatu tragedi yang menimpa negara.

Tuan Lim Kit Siang: Tuan Yang di-Pertua, dalam 3, 4 tahun ini Yang Berhormat dari Ulu Terengganu tak pernah menunjukkan apa perhatian (concern) mengenai skandal BMF, tak pernah.

Tuan Alias bin Md. Ali: (Bangun)

Timbalan Yang di-Pertua: Ya, Yang Berhormat, Yang Berhormat beri jalan?

Tuan Alias bin Md. Ali: Minta jalan.

Tuan Lim Kit Siang: Nanti, saya mahu habiskan dahulu baru beri.

Timbalan Yang di-Pertua: Yang Berhormat belum beri jalan lagi (Ketawa).

Tuan Lim Kit Siang: Ahli-ahli UMNO tak pernah menunjukkan apa-apa sikap yang serius. Kenapa?

Semalam Ahli Yang Berhormat yang mengemukakan Usul di hadapan kita apa sebut skandal BMF. Kerajaan terbuka, baik, sudah beri laporan; kalau rakyat tak ada peluang untuk baca boleh cari dia. Apa sikap ini. Dan penyokongnya daripada MCA yang keluar komersial, pemimpin MCA sekarang sangat berani, tak berani sebut skandal BMF, nanti big brother

UMNO marah. Nanti tunjuk ada Pan El skandal (*Ketawa*), MCA ada Pan El skandal, UMNO ada BMF skandal, janganlah sebut (*Ketawa*). Kita jangan pura-pura di sini. Skandal BMF tragedi kepada siapa? Adakah Ahli-ahli Yang Berhormat UMNO di sini tunjuk mereka sebenarnya merasa perkara ini satu disaster? Tidak Saya boleh ingat lagi seorang Yang Berhormat—kalau tak silap Yang Berhormat dari Pasir Puteh ada mencadangkan janganlah bersetuju ada siasatan atau apa-apa perkara BMF, tutuplah. Semua tutup. Dan sekarang laporan siasatan diadakan, laporan diumumkan pun bukan sebenarnya dengan sukarela Kerajaan, paksa, langkah ke langkah (step by step), paksa. Kenapa mahu dipaksa? Yang Berhormat Menteri ada di sini, bukan dipaksa. Kalau tidak dipaksa oleh rakyat dan kaum-kaum, parti-parti yang tertentu, UMNO mahu semua disembunyikan. Apa tragedi? Cover-up! Jangan datang ke sini dan tunjuk kita mahu jujur. Sekarang kita tak boleh lihat mana-mana kejujuran dalam perkara BMF. \$2.5 million, rakyat kemiskinan besar, rakyat susah, semua pura-pura, 2.5 billion tak mustahak. Dan sebab itu, Tuan Yang di-Pertua (kepada Tuan Alias bin Md. Ali) mahu lagi? Sekarang saya boleh beri. Tak mahu lagi? Cukup (*Ketawa*). Baik. Bila-bila pun boleh beri.

Timbalan Yang di-Pertua: Yang Berhormat, sila arahkan ucapan kepada Pengerusi.

Tuan Lim Kit Siang: Tuan Yang di-Pertua, sebab itu saya mencadangkan satu Suruhanjaya Di Raja diadakan, teruskan siasatan oleh kerana siasatan yang dijalankan oleh Ahmad Noordin Committee belum habis, belum memberikan satu gambaran yang sepenuhnya (total), masih ada area of darkness yang kita perlu mahu tengok.

Tadi saya ada kata bahawa dalam laporan-laporan special brief BMF

ahli-ahli yang berkenaan sendiri pun sudah sebut bahawa patutlah diteruskan siasatan dengan kuasa yang lebih sekarang, dengan kuasa yang cukup penuh oleh kerana apabila ada siasatan oleh Ahmad Noordin Committee, tidak ada kuasa Suruhanjaya Di Raja, sangat terhad sekarang dengan basic yang diberikan oleh Ahmad Noordin Committee boleh mengadakan dan perlu mengadakan kuasa Suruhanjaya Di Raja. Dan pun pihak yang berkuasa patutlah bertindak atas apa-apa syor-syor yang dibuat oleh final report.

Semalam saya ada mengatakan bahawa dalam masa 24 jam kalau BBMB tidak mengikut syor-syor Special Brief III dan lain-lain special brief untuk kemukakan perkara ini kepada pihak Polis, buat laporan Polis khasnya mengenai US asset di mana perakuan-perakuan ialah bahawa Police report dibuat terhadap Dr Nawawi dan anggota-anggota Lembaga termasuk advuser, Wong Ann Phui, saya akan buat laporan Polis dan kemukakan special brief dan final report.

Saya kata masa itu oleh kerana saya, minta izin, outrage, bagaimana satu Kerajaan, satu BBMB yang katakan serius dalam perkara ini enggan mengikut syor-syor satu Jawatankuasa yang ditubuhkan oleh mereka, tanpa ada jaminan-jaminan akan mengikut. Inilah satu desakan yang baru yang kita timbulkan yang perlu Kerajaan ikut syor-syor sama ada salah tidak salah, ini patut di tangan pengadilan, di tangan pihak mahkamah. Tetapi sudah tubuh satu siasatan dan kuasa siasatan yang perlu hormat pandangan mereka. Dan saya memberi kata dua, masa itu oleh kerana saya outrage tetapi saya sekarang rasa saya tidak akan buat Police report oleh kerana tanggungjawab untuk melaksanakan syor-syor tersebut ialah atas bahu BBMB dan pihak yang berkuasa. Kita

mahu tengok berapa lama BBMB akan ambil. Kita mahu tahu kenapa BBMB tidak mahu mengikut syor-syor, perakuan-perakuan BBMB, kenapa? Kita mahu Pengerusi BBMB Tan Sri Basir memberi keterangan.

Tuan Alias bin Md. Ali: (*Bangun*)

Timbalan Yang di-Pertua: Ya, Yang Berhormat minta jalan.

Tuan Alias bin Md. Ali: Saya minta jalan.

Tuan Lim Kit Siang: Oh, ya.

Tuan Alias bin Md. Ali: Macam mana wakil dari Kota Melaka tahu yang Bank Bumiputra tidak akan mengambil langkah-langkah untuk melaksanakan syor-syor Jawatankuasa Ahmad Noordin?

Tuan Lim Kit Siang: Kenapa Yang Berhormat tahu. Dia tahukah?

Tuan Alias bin Md. Ali: Bagaimana Yang Berhormat dari Kota Melaka dapat tahu yang kita tidak akan membuat.....

Timbalan Yang di-Pertua: Ahli-ahli Yang Berhormat, dua-dua orang, sila duduk sebentar. Yang Berhormat dari Kota Melaka, Yang Berhormat dari Ulu Terengganu, sambil saya menghormati hak Ahli-ahli Yang Berhormat berucap dalam Majlis kita, saya ingin mengingatkan supaya kita memelihara peraturan supaya mesyuarat kita berjalan dengan baik dan tertib. Saya ingati. Sila teruskan Yang Berhormat.

Tuan Lim Kit Siang: Kalau Yang Berhormat boleh berdiri dan kata bahawa BBMB sudah melaksanakan syor-syor Ahmad Noordin, dia patut berdiri sokong saya, oleh kerana ini atas kepentingan negara dan bukan untuk kacau-kacau. Kalau dia dapat maklumat bahawa BBMB sudah melaksanakan syor-syor, boleh. Saya bila-bila boleh dibetulkan, tetapi kalau

tidak tahu apa yang kita ada ialah belum, dan patut sokong soalan, cadangan, desakan tetapi dia tidak mahu, tunjuk lagi sikapnya terhadap skandal BMF, dia cakap tregadi sahaja.

Di sini Lampiran 4 (a) tindakan yang diambil oleh BBMB dan BMFL laporan akhir. Laporan akhir telah juga dikemukakan kepada Peguam Negara Malaysia. Saya tidak lihat Special Brief satu, dua dan tiga. Mana dia Special Brief, Special Brief satu, Special Brief dua dan Special Brief tiga semuanya tidak ada. Tidak diberi sesiapa, simpan sahaja. Kita tubuhkan Jawatankuasa Siasatan Ahmad Noordin bukan untuk adakan satu laporan simpan sahaja. Kita mahu itu dilaksanakan dan kita mahu tanya BBMB dan pihak yang berkuasa mengapa sekarang mahu tiga bulan, mahu tunggu tiga tahun dan kalau tidak berani buat tindakan letak jawatan—letak jawatan.

Saya ada lagi satu cadangan bahawa sepatutnya Peguam Negara pun mengambil perhatian yang berat atas perkara ini tetapi dalam kenyataan-kenyataannya nampaknya dia tidak bersetuju dengan satu siasatan ke dalam skandal BMF. Ada banyak perkara dalam laporan ini, laporan-laporan patut diteruskan. Tanggungjawab Peguam Negara ialah kepada negara bukan kepada sesiapa, Menteri atau Perdana Menteri, kepada negara. Kalau di Jerman Barat State Prosecutor boleh prosecute Vice Chancellor, itu patut menjadi ingatan kepada Peguam Negara Malaysia.

Timbalan Yang di-Pertua: Tidak ada Vice Chancellor di Jerman Barat.

Tuan Lim Kit Siang: Chancellor, patut menjadi satu ingatan. Dan sebenarnya saya cadangkan Attorney-General menubuhkan satu Special Prosecution Team untuk prosecute semua perkara-perkara ini, siasat

daripada segi jenayah di mana boleh mendakwa mereka yang terlibat, tubuhkan satu Special Prosecution Team. Kalau Pejabat Peguam Negara sangat sebak, banyak kes saya boleh faham, boleh melantik orang-orang, sekarang era privatisation (*Ketawa*), sekarang era penswastaan, ada peguam di swasta boleh lantik mereka. Saya cadangkan boleh lantik Chooi Mun Sou. Dia ada terlibat, dia tentu sangat layak selain daripada kita, tidak mahu orang yang tahu. Kalau kita mahu orang tahu perkara ini mahu dakwa atas bagi pihak negara, Chooi Mun Sou. Kita tidak mahu orang yang tahu mahu cari seorang yang tidak boleh prosecute, tidak boleh cari grounds, asas-asas prosecute, itu lain hal, tetapi kalau kita jujur, ada prosecution team melantik Chooi Mun Sou dan prosecute. Ini satu test kejujuran Kerajaan, test satu keikhlasan Kerajaan. Saya sebutkan perenggan 75 dan 79 Laporan Akhir muka 937:

"Irregularities and crimes such as we have recounted occur because of failings in the system or in the individuals who operate it. We do not consider that there were failings in the Malaysian banking system. Conventional banking procedures and controls existed and were generally used satisfactorily by those concerned. But in the cases on which we reported the individuals, including some at the very top of the system—including some at the very top of the system. Who are these at the very top of the system. Barulah Suruhanjaya Di Raja boleh tahu at the very top of the system—how top—how top—failed to take appropriate control measures when they had discovered at least a part of what was going wrong. If they themselves disregarded or circumvented the controls which they had been charged to exercise then who else could ensure that the control system is effective?"

Tuan Yang di-Pertua, saya harap dalam perkara skandal BMF satu skandal terbesar dalam sejarah dan pengalaman negara kita. Kita semua mengambil sikap yang serius dan ikhlas sebagai rakyat Malaysia bukan sebagai apa-apa parti. Ini tragedi—ini tragedi bukan oleh kerana apa-apa parti. Ini tragedi oleh kerana di negara kita, kita negara yang kecil tetapi skandal besar, itulah malu besar. Sebenarnya kita patut mengadakan satu perbahasan yang khas oleh kerana dalam perbahasan Royal Address, semua perkara yang penting dikemukakan. Saya tidak mahu teruskan ucapan saya oleh kerana sungguhpun ada banyak hal yang saya mahu cakap, Kampung Memali, pengangguran dan pelajaran, tetapi saya harap Kerajaan tidak akan menyapukan Laporan Akhir ini dan Special Brief, Special Brief di bawah permaidani.

Inilah langkah pertama Kerajaan dan mungkin untuk segelintir orang ini adalah langkah yang terakhir, last chapter, everything habis. Ini satu part of the series sahaja. Dengan ini saya ucapkan terima kasih.

Timbalan Yang di-Pertua: Yang Berhormat dari Ulu Muda.

5.21 ptg.

Tuan Othman bin Abdul (Ulu Muda): Tuan Yang di-Pertua, saya mengambil bahagian dalam perbahasan untuk mengucapkan ribuan terima kasih yang tidak terhingga kepada Kebawah Duli Yang Maha Mulia Seri Paduka Baginda Yang di-Pertuan Agong yang telah sudi memberi Titah Ucapan di dalam Dewan yang mulai ini sebagai asas kepada Ahli-ahli Yang Berhormat, Ahli-ahli Dewan Parlimen ini untuk membahaskan dan saya akan membahagikan ucapan-ucapan saya ini kepada tiga bahagian. Pertama sekali sudahlah pasti bahawa saya

akan mengambil bahagian dalam perbahasan untuk melihat kepentingan-kepentingan rakyat ramai di seluruh negara. Dan saya berharap Ketua Pembangkang akan dapat mendengar hujah-hujah saya ini kerana tadi banyak tuduhan-tuduhan yang disampaikan kepada UMNO. *(Ketua Pembangkang dan beberapa orang wakil DAP kebetulan keluar Dewan)* Dia sudah lari dua tiga orang.

Ini menunjukkan bahawa mereka ini bukan bertujuan untuk menegakkan kebenaran tetapi hanya untuk melepaskan perasaan geram di dalam Dewan yang mulia ini, dan saya rasa ini bukanlah tempat yang sesuai bagi Ahli Dewan yang dipilih oleh rakyat untuk menyatakan sesuatu tanpa mendapat penjelasan, tanpa mempunyai bukti-bukti yang kukuh. Saya akan cuba membahaskan isu BMF ini apabila tiba ke akhir ucapan saya.

Di dalam Titah Ucapan Duli Yang Maha Mulia Seri Paduka Baginda Yang di-Pertuan Agong saya sempat ataupun dapat mengambil tiga perkara yang disarankan kepada kita. Pertama sekali berkorban. Yang kedua, bekerja keras dan ketiganya berjimat cermat. Tiga perkara inilah yang akan menjadi pokok perbahasan bagi saya di dalam perbincangan pada petang ini. Pengorbanan yang pertama sekali yang disebutkan oleh Duli Yang Maha Mulia Seri Paduka Baginda Yang di-Pertuan Agong adalah meliputi semua rakyat di dalam negara kita ini. Semua Ahli-ahli Yang Berhormat juga mempunyai pengorbanan untuk menyampaikan sesuatu kebenaran kepada rakyat bukan untuk menipu rakyat, bukan untuk menutup mata hati yang begitu buta tidak dapat melihat kenyataan-kenyataan yang benar yang dibuat dan dilakukan oleh Kerajaan untuk rakyat. Ini tugasnya.

Kita ceritakan sesuatu kebenaran kepada rakyat bukan menipu seperti Ahli-ahli DAP serta Ketua

Pembangkang yang telah keluar daripada Dewan ini, yang tinggal dua orang sahaja lagi. Tunggulah. Ahli-ahli Yang Berhormat dari Bandar Kuching dan Kepong, tunggu!

Berhubung dengan masalah yang dibangkitkan, saya ada membaca ucapan Ketua Pembangkang daripada mulanya hingga akhir, walaupun dia menyebut bahawa tugasnya ialah untuk menjelaskan kepada rakyat, berjuang kepada rakyat tetapi tidak satu patah perkataan pun dikeluarkan untuk kepentingan rakyat, tidak ada kecuali isu BMF semata-mata.

Beliau juga pernah membangkitkan di dalam ucapannya semalam tentang permulaan "limau Mandarin sekali lagi. Inilah pengorbanan. Saya hendak menyebutkan dahulu kita pernah berdebat mengenai "limau Mandarin" ini walaupun hanya satu pengimport Bumiputera yang masuk serta mengimport limau-limau Mandarin ini ke negara kita tetapi pihak DAP telah pun memainkan peranannya untuk menimbulkan perasaan tidak puas hati di kalangan masyarakat Cina sehingga memulaukan limau Mandarin ini. Satu daripada 136 pengimport, sudah menimbulkan rasa tidak puas hati dan ini adalah kerja DAP. Inilah kerja yang tidak baik. Ahli Yang Berhormat dari Kepong, dengar elok-elok. Saya hendak sebutkan bahawa soal ini soal yang tidak boleh disebutkan, perkara yang saya katakan pengorbanan ini mestilah kita melihat daripada semua segi pengorbanan semua bangsa, semua kaum yang ada di negara kita ini perlu diberi pertimbangan yang sama. Semua ketua-ketua parti politik di dalam negara kita ini mestilah ada pertimbangan akal yang baik, bukan kepentingan individu, sifat chauvanist yang ada pada pemimpin-pemimpin DAP ini semua. Kita tidak mahu dengar, kita tidak mahu menyebarkan fitnah kepada rakyat tanpa mempunyai sesuatu hujah yang kukuh.

Di dalam soal bekerja keras, saya hendak menyebutkan sedikit. Di dalam keadaan kemelesetan ekonomi negara kita ini berpuluh ribu pekerja dibuang. Kita mempunyai perasaan sedih tentang pembuangan kerja ini. Ini tugas Kerajaan. Walaupun begitu masih terdapat sebilangan rakyat yang masih mempunyai pendapatan tetap yang tidak berpuas hati dengan keadaan ini, dengan kedudukan mereka. Timbullah berbagai-bagai masalah mengancam pentadbiran negara dan kedudukan negara.

Saya harap orang-orang ini akan dapat berfikir dengan normal, berfikiran yang baik untuk menjaga kedudukan negara. Kepentingan negara lebih penting daripada kepentingan peribadi seseorang. Saya berharap dan bermohonlah kepada orang-orang dan individu-individu tertentu, yang mempunyai pegangan bahawa mereka perlu berjuang untuk kumpulan mereka supaya dapat memikirkan dengan sesempurna mungkin supaya perkara-perkara itu dapat diselesaikan dengan rundingan-rundingan yang sedang diatur oleh pihak Kerajaan.

Perkara yang ketiga, secara ringkas tentang berjimat cermat. Saya amat menyanjung tinggi Titah Ucapan Duli Yang Maha Mulia Seri Paduka Baginda Yang di-Pertuan Agong tentang berjimat cermat ini. Perkara inilah yang selalu dilaung-laungkan oleh Pergerakan Pemuda UMNO, berjimat cermat. Jangan kata Pemuda UMNO hanya bergoyang kaki, kita menyebutkan supaya tidak ada langsung perbelanjaan-perbelanjaan yang membazir oleh pihak-pihak tertentu. Tidak perlu membina kelab-kelab eksklusif dalam negara kita ini. Tidak perlu membina masjid yang berharga \$180 juta sedangkan maklumnya hanya 5 orang untuk sembahyang Subuh, untuk bermegah-megah. Tidak berguna kita mengimport perahu layar mewah

untuk kepentingan orang-orang persendirian walaupun kedudukannya itu tidak kira tetapi ini soalnya. Kalau sekiranya kita menyeru rakyat supaya berjimat cermat Kerajaan perlulah berjimat cermat tidak mengira kedudukan. Siapa sahaja perlulah melakukan ini semua. Sebab ini adalah suatu suruhan yang baik, satu Titah Ucapan Baginda untuk kita berjimat cermat supaya kita semua dapat menjalankan pentadbiran negara kita dengan baik dan supaya pandangan rakyat akan tertumpu kepada soal-soal yang baik, tidak ada pembaziran di dalam negara kita.

Semua Jabatan-jabatan Kerajaan perlulah mengambil langkah-langkah untuk menjimatkan dan saya yakin bahawa sekarang ini memanglah usaha untuk menjimatkan perbelanjaan negara telah pun dijalankan oleh Kerajaan.

Satu perkara pembaziran yang saya nampak sekarang ini ialah tentang perjalanan syarikat-syarikat yang ditubuhkan oleh pihak Kerajaan. Saya hendak menyoal kepada Kerajaan, mana-mana syarikat-syarikat yang ditubuhkan oleh Kerajaan ini jika sekiranya tidak dapat memberi keuntungan sehingga ke peringkat break evennya, dengan izin, tutup sahaja. Syarikat-syarikat ini bukanlah tempat untuk meletakkan orang-orang tertentu sebagai tempat kebajikan, malahan ini tanggungan Kerajaan, Kerajaan perlu mengambil sesuatu tindakan bagi menyelesaikan perkara ini. Kalau sekiranya syarikat-syarikat Kerajaan itu hanya untuk kepentingan beberapa kerat orang tertentu, syarikat Kerajaan membelanjakan wang Kerajaan, kalau tidak menguntungkan, tutup; kerana maksud asas kepada penubuhan syarikat-syarikat Kerajaan ini ialah untuk mencari sumber kewangan tambahan kepada Kerajaan. Kalau Kerajaan perlu membelanjakan lebih banyak maka sudah pastilah ini bukan

satu cara untuk meneruskan perniagaan. Bukan caranya! Kita mengeluarkan modal yang begitu banyak tetapi pulangannya tidak ada. Itu bukanlah bentuk perniagaan yang baik.

Saya hendak menyarankan supaya dikaji semua syarikat-syarikat yang diperbadankan di bawah badan-badan Kerajaan, anak-anak syarikat PKEN-PKEN yang terdapat di dalam negara kita ini hampir 100% mengalami kerugian. Terus terang saya katakan, hampir 100% mengalami kerugian. Kalau rugi, tutup. Ini bukan badan kebajikan untuk memberi sara hidup kepada orang-orang yang tertentu.

Dalam tahun 1986 Duli Yang Maha Mulia Seri Paduka Baginda Yang di-Pertuan Agong menyebutkan bahawa tahun ini penuh cabaran. Kita menyetujuinya, akur dengan pandangan Duli Yang Maha Mulia, bahawa inilah tahun yang penuh dengan cabaran. Cabaran-cabaran yang berbagai-bagai, cabaran ekonomi, politik, sosial di dalam negara kita yang harus dapat diselesaikan satu persatu. Kita berterima kasih dan memberi tahniah kepada Kerajaan tentang usahanya untuk menubuhkan satu mewujudkan Pelan Induk Industri yang mengandungi strategi-strategi yang tertentu bagi mengkaji jenis-jenis industri yang patut diberi keutamaan di dalam negara kita ini. Ini patut diberi. Pada pandangan saya Kerajaan melihat pengalaman-pengalaman yang telah lalu haruslah mengkaji sedalam-dalamnya tentang penubuhan-penubuhan kilang-kilang perusahaan di negara kita ini. Apa yang dapat saya lihat, kilang-kilang perusahaan ini banyak yang telah ditutup. Pekerja-pekerjanya telah dibuang, rakyat di dalam negara kita menderita berpuluh ribu orang hasil dari pembuangan kerja itu.

Saya terfikir bahawa di dalam satu keadaan di mana Kerajaan memberi

terlalu banyak kemudahan-kemudahan pelepasan cukai kepada syarikat-syarikat ini setelah mereka menikmati keuntungan pada peringkat awalnya dan setelah habis tempoh menikmati pelepasan cukai itu maka mereka ini menutup perniagaan mereka dan berpindah pula ke negeri lain.

Ini harus dikaji oleh pihak Kerajaan bahawa kita tidak harus ditipu lama-lama. Seolah-olah Kerajaan sedang ditipu oleh syarikat-syarikat luar negeri dengan berbagai cara termasuklah urusan pelepasan cukai yang diberikan kepada syarikat-syarikat di dalam negara kita ini.

Pembuangan kerja menyebabkan timbulnya masalah sosial yang mendatangkan masalah yang lebih banyak terhadap Kerajaan pada masa hadapan. Perkembangan industri kecil, industri luar bandar, ini pada pandangan saya secara ringkas bahawa Kerajaan patut memperluaskan, mengkaji cara-cara bagaimana seorang tukang kampung dapat mengeluarkan hasil yang lebih banyak dengan menggunakan jentera moden sekarang ini, tukang kampung ramai yang boleh mengeluarkan barang-barang buatan tangan ini dengan elok, cantik tetapi taraf pengeluarannya adalah tersangat rendah. Mungkin satu atau dua unit dapat dikeluarkan dalam satu hari, dari segi ekonominya sudah pastilah tidak ekonomik. Inilah sebahagian daripada usaha yang perlu dilihat bahawa orang-orang yang seperti ini perlu dilatih supaya mereka dapat menggunakan jentera-jentera moden bagi membolehkan barang keluaran ini dapat dipertingkatkan dan mutunya pun lebih tinggi.

Apa yang dapat saya lihat, terdapat Badan-badan Kerajaan yang mengusahakan industri kecil ini, industri luar bandar ini tetapi hanya untuk pameran dan bukan untuk pekerjaan. Apabila ada lawatan

Menteri-menteri, lawatan orang-orang besar untuk melihat kemajuannya dibuka pada hari tertentu sahaja. Selepas Menteri balik dia tutup. Bertujuan untuk menjelaskan bahawa inilah kerja yang kami jalankan pada hari itu, tetapi kemudian menutup industri itu. Ini terdapat di dalam negara kita ini.

Perkara ini saya rasa sesuatu pembohongan terhadap pemimpin-pemimpin negara ini dilakukan oleh setengah-setengah agensi Kerajaan yang hanya untuk menunjukkan bahawa mereka itu menjalankan tugas tetapi tidak sebenarnya.

Perkara yang kedua industri kampung ini, industri luar bandar ini yang perlu dilihat ialah mengenai pasaran barang-barang dan tempat pengumpulan. Jika sekiranya kita menggalakkan masyarakat luar bandar untuk mengeluarkan barang-barang hasil industri kampung ini tetapi kita tidak melihat pasarannya, kita tidak mengkaji kedudukan pasarannya, kita tidak menyediakan tempat pengumpulannya maka sudah pastilah semua usaha ini akan gagal. Barang-barang yang dikeluarkan tidak dapat dipasarkan, kemudian timbullah lagi masalah kepada Kerajaan, masalah kepada orang yang mengusahakan industri kecil itu.

Jadi inilah harapan saya supaya ianya akan dapat dikembangkan ke peringkat-peringkat yang lebih baik untuk mengkaji semula kedudukan ini.

Di dalam usaha untuk menambahkan peluang-peluang pekerjaan, di dalam Titah Ucapan itu terdapat bahawa Kerajaan sedang berusaha untuk menubuhkan ataupun membina 80,000 unit rumah kos rendah daripada tahun 1986 hingga tahun 1988. Dalam jangka masa tiga tahun ini jumlah yang akan dibina ialah sejumlah 264,000 unit. Saya

mengucapkan terima kasih dan tahniah kepada Kerajaan di dalam hal ini. Jika sekiranya perkara ini dapat dilakukan tetapi apa yang saya perolehi hasil perbincangan dengan rakan-rakan dalam Kerajaan, pejabat-pejabat Kerajaan bahawa sehingga bulan Mach ini mesyuarat-mesyuarat masih lagi diadakan, masih diadakan mesyuarat, belum ditentukan siapakah agensi pelaksanaannya, belum ditentukan apakah kuota pemberian mengikut kaum di negara kita ini dan belum lagi ada tapak di mana rumah-rumah kos rendah ini akan dibuat, diproses, untuk pengambilan.

Maka dengan ini saya yakin bahawa target 80,000 unit ini tidak akan dapat disiapkan pada tahun 1986 ini kerana masih belum dapat arahan-arahan yang khusus mengenai pelaksanaan pembinaan rumah-rumah kos rendah. Walaupun hasratnya itu baik tetapi kita masih lagi melihat juga kelambatan yang sedang berlaku, walaupun kita mempunyai target pengeluarannya tetapi perusahaan ataupun perancangan yang harus dibuat masih lagi di peringkat permulaan, sehingga setengah-setengah Kerajaan Negeri tidak memahami apakah maksud yang sebenarnya yang perlu mereka buat, yang perlu mereka lakukan. Ini saya khususkan bagi negeri saya, saya pernah berbincang dengan Setiausaha Kerajaan Negeri Kedah yang menghadiri mesyuarat di Kuala Lumpur ini, dia masih belum tahu macam mana cara pelaksanaannya. Inilah merupakan suatu kelemahan kepada kita.

Perancangan bagi sesuatu projek tahun 1986 sudah pasti perlu disiapkan pada tahun 1985 untuk pelaksanaan 1986 secara fizikalnya, ini bentuk perancangan yang perlu dibuat. Kemudian kalau sekiranya tapak tanah belum lagi diambil sekarang ini macam mana perkara ini dapat dilakukan, macam mana 80,000 unit

ini dapat disempurnakan. Sudah pastilah bahawa perkara ini tidak akan mendatangkan hasil.

Pembinaan jalan-jalan, lebuhraya-lebuhraya yang dicadangkan supaya dibina bagi menambahkan peluang-pekerjaan di dalam negara kita ini, kita patut memberi sokongan yang penuh dan rancangan penswastaan Kerajaan bagi membina lebuhraya-lebuhraya ini perlulah juga mendapat sokongan. Orang-orang ataupun rakyat negara kita ini yang tidak mempunyai pekerjaan akan dapat hasil daripada projek-projek besar yang kita lakukan itu. Yang menyulitkan pada pandangan saya apabila kita menswastakan jalan-jalan ini, kita membina lebuhraya-lebuhraya, maka rungutan rakyat ialah terhadap pungutan tol yang selalu disebutkan di dalam Dewan yang mulia ini. Baru-baru ini Yang Berhormat Menteri Kerjaraya menyebutkan bahawa rasa tidak puas hati beliau tentang penggunaan Jambatan Pulau Pinang. Maka dalam akhbar itu juga disebutkan bahawa beliau akan menemui Kementerian Pengangkutan untuk berbincang bagaimanakah menyekat lori-lori menggunakan feri Pulau Pinang.

Saya pun berfikir dalam fikiran saya, apakah bentuk pembangunan seperti ini. Kita membuat satu pembangunan di samping itu kita juga menyusahkan rakyat. Secara logiknya, saya hendak katakan jika sekiranya tol di Jambatan Pulau Pinang itu harganya \$8, kalau feri \$4.60 sen, saya sentiasa akan memilih feri untuk naik feri. Ini kita hendak menggunakan sekatan supaya lori-lori tidak menggunakan feri, malahan menggunakan lebuhraya Jambatan Pulau Pinang. Logikanya di mana Tuan Yang di-Pertua? Sudah pastilah orang-orang akan mencari jalan yang lebih murah bagi mereka, jalan yang lebih murah untuk digunakan oleh mereka. Ini saya rasa perlulah Kerajaan

memikirkan sedalam-dalamnya, jangan kita buat sesuatu pembangunan itu kita harapkan adalah kebaikan dan akan mendapat perhatian rakyat, kemudian kita kenakan peraturan-peraturan yang hanya menyakitkan hati rakyat.

Perkara yang kedua yang sekarang ini heboh mengenai penggunaan lampu alat had laju di semua kenderaan-kenderaan berat di dalam negara kita. Bertolak daripada utara ke selatan, mungkin selatan ke utara, tetapi saya daripada utara ke selatan, ke Kuala Lumpur, berselisihlah dengan lori-lori berat, bas-bas panjang yang semua lampunya menyala di atas menunjukkan bahawa kenderaan ini dipandu dengan laju melebihi had yang ditetapkan. Persoalannya kita menggunakan alat mengesan had laju ini adalah untuk mengelakkan daripada kenderaan ini dipandu laju, tetapi siapa yang menguatkuasakan perkara ini. Tidak ada sebuah pun kenderaan yang mempunyai lampu yang menunjukkan bahawa dipandu dengan laju ini dapat dikesan sebab kita tidak mempunyai satu pasukan penguatkuasa yang baik. Untuk itu, saya hendak menjelaskan, kita pun merasa kasihan kepada tuanpunya tuanpunya lori, pemandu-pemandu lori yang membawa barangan daripada utara ke selatan, banyak yang bawa ikan, sayur-sayuran dan lain-lain barangan yang cepat rosak—perishable goods, dengan izin. Jika sekiranya kita menghadkan kelajuan mereka itu, sudah pastilah kalau bertolak pukul 6.00 petang, pukul 8.00 pagi besok pun belum sampai di Kuala Lumpur. Kita mempunyai jalan yang sempit di negara kita ini, jalan satu lorong. Jika kita mempunyai lebuhraya yang baik, jalan dua lorong atau tiga lorong daripada utara ke selatan, selatan ke utara, sudah pastilah kenderaan-kenderaan berat ini akan dapat menggunakan lorong sebelah kiri. Kita tidak payah menggunakan

alat pengesan laju, ia akan dipandu dengan kelajuan yang setaraf atau "constant". Maka sudah pastilah ia akan sampai ke tempat yang dituju dengan selamat dan dalam masa yang tertentu. Ini pun saya rasa perlulah mendapat perhatian kajian daripada pihak Kerajaan.

Buat masa ini terlalu banyak gangguan-gangguan di jalanraya yang menyebabkan bahawa lori-lori ini tidak dapat dipandu dengan baik untuk sampai ke tempat yang ditujunya pada masa yang ditetapkan. Sudah pastilah tuanpunya-tuanpunya lori ini merungut tentang kerugian mereka kerana mereka tidak dapat untuk memunggah barang-barang yang dibawa oleh mereka dalam masa yang ditetapkan. Ini perlu mendapat perhatian. Sebarang peraturan yang dikuatkuasakan oleh Kerajaan itu pada pandangan saya mestilah tidak boleh mendatangkan kesan yang buruk pada pandangan masyarakat di dalam negara kita ini. Ini beberapa kali saya tegaskan di dalam Dewan yang mulia ini supaya pandangan masyarakat itu diambil kira supaya kita tidak ditohmah, tidak menjadi sasaran di dalam keadaan-keadaan yang tertentu di dalam perkara ini.

Saya juga mengambil kesempatan untuk mengucapkan terima kasih di atas cadangan-cadangan pembangunan pertanian, projek-projek membasmi kemiskinan bagi meningkatkan taraf hidup rakyat di dalam negara kita ini. Sekali lagi saya di dalam perkara ini secara ringkasnya hendak menyebutkan soal perancangan yang telah dibuat oleh Jabatan-jabatan Kerajaan. Contohnya, Lembaga Letrik Negara, sebab disebutkan tentang elektrik, jadi contoh yang saya boleh tunjukkan. Perancangan dibuat setelah sesuatu projek itu diluluskan, misalnya bagi projek tahun 1986, bulan Mac 1986 peruntukan diluluskan, bulan Mac 1986lah

bermula proses-proses permulaan untuk memasangkan bekalan elektrik ke sesebuah kampung, kerja sukat-menyukat, kertas kerjanya, kemudian dihantar ke Ibu Pejabat untuk kelulusan, sehingga bulan 10 pada tiap-tiap tahun barulah boleh sesuatu projek ini dilaksanakan. Apabila kita mulakan bulan 10, sudah pastilah kita tidak dapat menyiapkan projek itu dalam tahun 1986 ini juga. Ini sebagai satu contoh.

Saya hendak mencadangkan bahawa kalau boleh kita sudah mempunyai perancangan yang sempurna dan tetap, kerja-kerja yang dibuat oleh Jabatan (departmental work) ini dijalankan setahun lebih awal, kerja sukat-menyukat, pelan dan juga kertas kerja (working paper) disiapkan setahun awal. Apabila kita mendapat kelulusan kewangan pada tahun berikutnya maka kita terus boleh mengeluarkan tawaran untuk pelaksanaan. Dengan itu, maka sudah pastilah kita dapat melihat prestasi pembangunan kita dengan baik dan tidak ada kelambatan yang akan berlaku dalam negara kita ini. Apa yang saya lihat projek-projek tahun 1985 semuanya dibawa ke tahun 1986. Projek tahun 1986 dibawa ke tahun 1987, bermakna kita setahun ketinggalan di belakang di dalam pelaksanaan projek-projek Kerajaan. Ini saya rasa perlulah mendapat perhatian pihak Kerajaan tentang perancangan ini supaya tidak lambat sesuatu perkara itu dapat dijalankan.

Usaha-usaha penyelidikan yang akan dijalankan oleh Kerajaan untuk mencari sesuatu perkara yang baru. Di dalam ini disebutkan bahawa usaha penyelidikan ini ialah bagi meningkatkan mutu dan daya pengeluaran serta mengurangkan kos penyelidikan, bagi meningkatkan mutu daya pengeluaran, mengurangkan kos—tiga perkara. Pandangan saya dalam perkara ini jika kita menjalankan penyelidikan untuk menambahkan mutu, untuk

meninggikan mutu, sudah pasti kos pengeluarannya akan tinggi. Contoh yang saya hendak tunjukkan. Kajian yang dibuat oleh Pusat Penyelidikan Getah terhadap getah kita, pusat ini menjalankan kajiannya dengan baik dan mendalam, kita keluarkan getah SMR yang wangi baunya, boleh dimakan. Kemudian kita hendak jual tentulah dengan harga yang tinggi sebab kos pengeluaran kita tinggi, hasil daripada kajian yang kita buat. Sekarang orang tak mahu beli getah kita, menujulah pembeli-pembeli ini ke negara jiran kita, Indonesia yang menjual getah skrap atau "cup-lump", dengan izin. Getah ini dibeli untuk diproses buat tayar ataupun lain-lain barang keluaran getah, bukan barang yang diproses sebagai barang terakhir. Jadi, di mana logiknya kita hendak meningkatkan ini semua, penyelidikan yang merugikan kita ini. Kosnya bertambah tinggi, harga jualan kita tinggi, orang tak mahu beli, yang merana hasil daripada ini ialah pekebun-pekebun kecil getah di merata pelusuk negara kita ini. Fikirlah ini, fikir baik-baik penyelidikan itu harus perlu mendatangkan kebaikan, keuntungan kepada masyarakat ramai, kepada masyarakat yang dituju, "target group", dengan izin. Kalau kita hendakkan para pekebun kecil kita meningkat pendapatannya, maka sesuatu perkara perlulah kita buat.

Sekarang ini telah banyak keluaran getah ini dibeli oleh pembeli-pembeli daripada negara jiran kita, Indonesia, seperti yang saya sebutkan tadi kerana mereka dapat menjual dengan harga yang lebih murah daripada kita dan mereka tidak mahu lagi membeli getah SMR kita kerana harganya lebih tinggi, hasil daripada penyelidikan yang kita buat, kualiti baik, kos tinggi, tidak ada pembeli, akibatnya ialah pekebun-pekebun kecil getah di negara kita ini.

Saya akan masuk sedikit tentang penyalahgunaan agama yang

disebutkan oleh Duli Yang Maha Mulia Seri Paduka Baginda Yang di-Pertuan Agong di dalam Dewan yang mulia ini. Kita menyeru umat Islam supaya berperangai baik menjalankan kewajipan sebagai orang Islam untuk melakukan kerja-kerja yang diredhai oleh agama Islam, tetapi saya telah melihat satu arahan, Surat Pekeliling yang dikeluarkan oleh Kementerian Kesihatan yang tidak membenarkan jururawat-jururawat Islam ini memakai pakaian menutup aurat, masya Allah.

Adakah ini melambangkan corak pentadbiran Islam negara kita ini? Malahan saya dengar, dua orang Jururawat telah dipecat daripada menjalankan tugas di Johor Bahru kerana mereka ini memakai pakaian yang menutup aurat. Adakah mereka ini melakukan kesalahan? Adakah pakaian menutup aurat ini mengganggu kerja-kerja mereka? Kita menyeru orang menjalankan kerja-kerja berkaitan dengan Islam, menjalankan hukum Islam, kita juga mengeluarkan arahan yang bertentangan, bercanggah dengan hukum Islam. Ini tidak betullah! Sudah pasti tidak betul. Saya harap Surat Pekelilingan ini ditarik balik. Seorang isteri Ahli Yang Berhormat Dewan Undangan Negeri Kedah telah pun mendapat amaran, diberi amaran kerana memakai pakaian yang menutup aurat di Hospital Besar Alor Setar, mendapat amaran. Inikah bentuk pentadbiran negara yang dikatakan memegang asas kepada agama Islam yang Maha Suci kita ini. Saya harap ini akan menjadi suatu tauladan dan perkara ini mestilah ditarik balik dengan kadar yang segera supaya tidak menimbulkan kegelisahan di kalangan masyarakat dan akan timbullah pandangan-pandangan menentang Kerajaan bahawa Kerajaan sememangnya tidak berhajat, tidak berniat untuk menjalankan hukum-hukum Islam di negara kita ini. Dengan adanya hitam putih daripada

Kementerian Kesihatan yang melarang orang-orang, jururawat-jururawat memakai pakaian bukan menutup aurat ini. Ini sudah pastilah akan menimbulkan reaksi yang tidak baik di kalangan masyarakat Islam di negara kita. Ini tidak betul, saya sebutkan tidak betul.

Saya hendak masuk sedikit tentang peristiwa Memali yang dibentangkan dalam Kertas Putih negara kita ini. Saya tidak mahu hendak menyebutkan tentang peristiwa Memali itu sendiri kerana peristiwa ini memang saya telah jangkakan bahawa perkara ini perlu berlaku. Sebabnya dalam dua tiga tahun kebelakangan ini telah banyak syarahan-syarahan, ceramah-ceramah yang dilakukan oleh parti lawan menunjukkan bahawa mereka akan melakukan perkara ini. Pertumpahan darah harus berlaku, jihad itu perlu, wajib bagi mereka. Saya tidak mahu hendak menyebutkan perkara ini. Yang saya hendak sebutkan ialah mengapa di dalam soal kesibukan masyarakat memikirkan soal mati syahid dan jihad ini, pihak Kerajaan, terutamanya RTM telah tidak mengambil satu dayausaha untuk menjelaskan kepada masyarakat tentang syahid dan jihad ini. Kalau sekiranya Muhammad Ali bertinju di Madison Square Garden di New York, dengan izin, kita mengambil masa du jam, kalau sekiranya ada FA Cup Final di Wembley Stadium, kita mengambil 1½ jam untuk melihat perkara-perkara lain.

Dato' Rais Yatim: (Bangun).

Timbalan Yang di-Pertua: Ya, Yang Berhormat. Yang Berhormat minta penjelasan.

Dato' Rais Yatim: Terima kasih. Sekadar untuk memperbaharui ingatan saudara Yang Berhormat. Pada 3hb Februari yang lalu, telah kita buat berbagai-bagai kegiatan dan pada malam tadi dan sebelumnya, enam

program telah diatur dan ada lagi empat program akan menyusul. Kabinet sendiri telah pun maklum tentang perkara ini. Dengan yang demikian, sekadar memperingatkan bahawa memang genap diusahakan.

Timbalan Yang di-Pertua: Saya ingat dalam sesi yang lalu, Yang Berhormat lama bercuti. Ada di Madison Square Gardenkah? (Ketawa).

Tuan Othman bin Abdul: Tidak ada, Tuan Yang di-Pertua. Ada dekat-dekat situ, Tuan Yang di-Pertua. Insya Allah, terima kasih kepada Yang Berhormat Menteri. Sebenarnya saya belum sampai lagi, tetapi ini contoh. FA Cup Final di Wembley Stadium kita boleh tunjuk, tetapi apabila Tuan Guru Haji Idris meminta masa satu jam untuk berhujah untuk memberi pandangan tentang mati syahid, dia hanya diberi 5 minit. Sehingga ada masyarakat kampung menyatakan Tok Guru ini nyanyok, hilang ingatan, sedangkan ini adalah seorang ulamak yang besar di negeri Kedah. Masa 5 minit ini telah menjahanamkan maruah Tuan Guru di negeri saya ini. Pada masa ini juga dalam keadaan masyarakat memikirkan soal mati syahid dan jihad ini, saya lihat Hal Ehwal Semasa menjemput Ketua Pengarah Perfima untuk membincangkan perkembangan semasa negara kita. Baru yang akhir inilah ada kita membuat temuramah dengan Professor Dr Yusof Nor sekali di dalam Televisyen mengenai perkara ini. Di dalam keadaan yang semacam itu, media elektronik yang diminati ramai harus memainkan peranan. Kita ada ramai alim-ulamak di dalam negara kita ini boleh menjelaskan soal syahid dan jihad ini, tetapi kita menghabiskan masanya itu dengan sia-sia. Saya cukup sedih apabila melihat Tuan Guru saya ini diberi masa 10 minit di dalam dua keluaran Televisyen, tiap-tiap satunya hanya 5 minit, sedangkan Tuan Guru ini telah

meminta, dia kata perkara syahid ini 4 jam perlu baginya. Empat jam dia hendak bersyarah di Televisyen, soal mati syahid, soal jihad ini, tetapi hanya 5 minit. Mukkadimah pun sahaja sudah habiskan masa, tidak cukup.

Timbalan Yang di-Pertua: Kalau Yang Berhormat mahu, kita bagi pada Yang Berhormat 4 jam.

Tuan Othman bin Abdul: Saya tidak mahu, sebab saya mengakui kelemahan dalam bidang itu. Tetapi ada orang berkebolehan, ulamak besar bagi negeri Kedah, Tuan Haji Idris. Saya sedih melihat apabila mendengar ahli-ahli masyarakat mengatakan, apa hampa ini, Tok Guru nyanyok pun ambil bersyarah di Televisyen. Kita sedih mendengar. Ini adalah kecuai, kelalaian kita.

Seharusnya kita boleh memberikan masa yang lebih panjang untuk orang-orang yang seperti ini. Tok-tok guru, alim-ulamak kita yang ramai menjelaskan kepada masyarakat, kedudukan yang sebenar peristiwa Memali itu, apa asas yang berlaku, apakah keputusan yang boleh dibuat. Seharusnya perbincangan-perbincangan, perbahasan yang besar dalam usaha untuk menentukan hukum mati syahid itu pun yang dilakukan oleh Jawatankuasa Majlis Fatwa Negeri Kedah patut juga mendapat liputan. Kemudian Persidangan Alim-ulamak di Pekan, Pahang, semasa hendak memutuskan perkara ini oleh Ahli Majlis Fatwa Kebangsaan yang juga seharusnya mendapat perhatian pihak Kerajaan terutamanya media elektronik ini. Itu pun tidak. Hanyalah.....

Dato' Rais Yatim: Tuan Yang di-Pertua, oleh kerana soal ini penting saya terangkan dan kemungkinan Ahli Yang Berhormat tidak menyedari apa yang telah disediakan dan apa yang telah dilaksanakan oleh Kerajaan menerusi RTM khususnya, maka saya

meminta kebenaran untuk menyatakan satu persatu apa yang telah dilaksanakan. Saya dapati bahawa banyak usaha-usaha ini yang telah tidak diambil kira dalam hujah tersebut. Sekiranya alim-ulamak itu yang disebut maka saya suka menyatakan empat rancangan setiap minggu berjalan serentak dan Al-Fadil atau Shibul-Samahah Mufti Negeri Perak serta alim-ulamak kita seperti Tuan Haji Mohd. Nasir telah mengambil bahagian yang banyak dalam program-program tersebut. Dan saya tidak menyangkal bahawa peluang ini boleh diberi kepada Yang Berhormat menyampaikan pandangan seperti itu. Tetapi segala muatan program ini adalah lebih daripada cukup. Dan pada pandangan saya, dengan program-program yang sedang diuruskan sekarang pun termasuk soal-soal yang dipertikaikan pandangan pihak yang menyatakan mati syahid itu adalah lunas kepada perjuangan mereka, ini pun telah dimuatkan dan akan terus dijalankan. Tetapi seolah-olah bahawa tiada program yang di susul dan disusun. Saya fikir, imej itu harus kita perbetulkan sedikit.

Berhubung dengan penjelasan selanjutnya pita-pita rakaman yang telah dibuat itu terus diedarkan kepada para pelajar kita di Seberang Laut dan juga semua Biro Penerangan termasuk bahagian yang berkenaan. Sekadar itu yang saya hendak menjelaskan. Sekiranya hal ini berterusan dilaporkan, tentu sekali usaha yang murni yang sedang, telah dan akan kita jalankan ini tidak mendapat tempat sewajarnya. Terima kasih.

Tuan Othman bin Abdul: Terima kasih, Tuan Yang di-Pertua dan terima kasih kepada Yang Berhormat Menteri. Saya memang akur bahawa memang ada program-program keagamaan di dalam Televisyen kita. Perbandingan yang saya berikan tadi,

jika sekiranya ada suatu acara tambahan, Pertandingan Bintang RTM, kita boleh membatalkan program-program lain, satu jam. Tetapi mengapa kelim-kabut ahli masyarakat memikirkan soal syahid dan jihad ini kita tidak boleh memberi masa yang panjang. Saya lihat dan memang saya tengok bahawa Mufti Perak dan juga Tuan Haji Abdul Rahman memang memberi syarahan. Itu pun dalam program biasa Televisyen, tidak ada masa tambahan. Ini yang saya persoalkan. Tidak ada diberi peruntukan tambahan masa untuk menjelaskan perkara ini sedangkan alim-ulamak kita ramai yang boleh menjelaskan.

Saya berharap jika sekiranya timbul sebarang masalah yang difikirkan oleh rakyat tentang kebuntuan masalah yang tidak dapat diputuskan supaya Kerajaan mengambil daya usaha untuk menjelaskan secepat mungkin supaya masyarakat Islam tidak tertanya-tanya dan tidak ada arah untuk mendapat keputusan. Saya rasa Ahli-ahli Yang Berhormat yang ada bersetuju dengan saya jika sekiranya masa yang saya sebut, masa untuk program-program ugama ini memang tidak mencukupi di dalam negara kita ini.

Dulu pun kita telah pernah menyarankan supaya ditambah masa-masa yang sesuai, rancangan-rancangan selepas daripada azan sehingga waktu Berita diperbaiki. Saya nampak ada sedikit filem rencana tetapi ada juga penyanyi-penyanyi yang handal di negara kita ini selepas azan dia pula menyanyi di dalam TV kita. Jadi hendak melambangkan apa, saya tak tahu hendak fikirkan apakah bentuk penerapan kita ini yang kita hendak tonjolkan kepada masyarakat. Setakat itu sahaja.

Tentang isu Memali, saya tak mahu sebut tentang Memali itu sendiri kerana saya merasakan perkara

Memali ini bagi saya tidak perlu untuk membahaskan tetapi usaha Kerajaan macam mana perkara ini; cuma kesempatan diambil dalam Dewan ini untuk mengucapkan tahniah di atas keberanian pihak polis mengambil tindakan terhadap kumpulan Ibrahim Libya. Kegigihan mereka itu sehingga menyabung nyawa dapat mengawal keadaan. Ini diucapkan tahniah di atas ketabahan hati walaupun akan menghadapi maut di tangan orang-orang yang tidak bertanggungjawab di dalam negara kita ini, sehingga itu sekali mereka sanggup.

Berbalik saya sedikit tentang kelembapan ekonomi negara kita, saya hendak mempersoalkan sedikit. Sudah patilah Kerajaan mempunyai perancangan, Kerajaan menubuhkan Institut Kajian Strategik Antarabangsa, kalau tidak silap saya di Bangi. Maksudnya adalah bagi membuat kajian-kajian berbagai aspek untuk diberi kepada Kerajaan termasuklah di dalam bidang ekonomi ini. Apakah yang dilakukan selama ini oleh Institut ini? Tidak pernah kita dengar perkembangannya, tidak pernah kita tahu wujudnya Institut Kajian Strategik Antarabangsa ini, terutamanya untuk mengkaji pasaran-pasaran baru dan keadaan ekonomi dunia yang dapat dilihat.

Saya pernah jugalah melihat satu negara maju di dalam dunia ini macam mana kajian itu dibuat, disimpan di satu tempat di pejabat dan boleh kita lihat keadaan ekonomi negara Malaysia di negara itu sendiri yang menyebutkan dia boleh memasukkan semua butir-butir mengenai negara Malaysia ini di dalam komputer. Dia boleh menekan butang untuk Malaysia, dan kita boleh melihat siapakah pemimpin Malaysia, siapa Ketua Pembangkang Malaysia, semua ada dan apakah bentuk ekonomi di Malaysia, semuanya ada dalam itu serta perancangan lima tahun yang akan datang—kajian ini dibuat.

(Timbalan Yang di-Pertua *mem-
pengerusikan Mesyuarat*)

Tetapi Institut Kajian Strategik Antarabangsa ini, saya tidak tahu langsung apakah kerja yang dibuat oleh mereka. Apakah fungsinya, apakah bentuk kerjanya yang mereka buat di dalam negara ini? Seharusnya Institut inilah yang memberi pandangan kepada Kerajaan, yang mengkaji kedudukan ekonomi dunia, yang boleh diserahkan kepada Kerajaan supaya kemudian Kerajaan akan mengambil sikap berjaga-jaga, berhati-hati di dalam pelaksanaan projek atau perbelanjaan negara. Sepatutnya begitu. Tetapi saya tidak nampak satu pun kerja yang dibuat oleh Institut Kajian Strategik Antarabangsa ini seperti yang dikehendaki. Saya harap Kerajaan akan dapat mengkaji perkara ini.

Timbalan Yang di-Pertua: Adakah Ahli Yang Berhormat buat perbandingan dengan Brooklyn Institute ataupun Rand Corporation?

Tuan Othman bin Abdul: Tidak. Ada institut kajian strategik antarabangsa seperti di negara Jerman, misalnya, dia ada kajian ini dan dia mengkaji keadaan seluruh dunia tentang ekonominya, tentang politiknya. Jadi dia boleh membuat "projection" untuk Kerajaannya dan ini kerja dia. Dia membuat kajian ini untuk diberi kepada Kerajaan, untuk Kerajaan membuat perancangan-perancangan, perbelanjaan Kerajaan ataupun program-program pada tahun-tahun yang akan datang. Ini yang dibuat oleh mereka. Berasaskan daripada situlah kita pun menubuhkan Institut ini, tetapi sampai sekarang kita tidak nampak apakah hasil daripada penubuhan itu.

Perkara yang kedua tentang kelembapan ekonomi ini, saya harap supaya Kerajaan akan dapat melihat apakah yang dibuat oleh atase-atase perdagangan negara kita ini di luar

negeri. Adakah mereka ini hanya menyambut Menteri-menteri dan mengadakan pameran semasa lawatan Menteri untuk menunjukkan bahawa mereka menjalankan tugasnya. Perkara ini harus diselidik dan dikaji. Mereka ini harus dapat memberikan pandangan dan berusaha supaya pasaran-pasaran yang baru, barangan-barangan baru dapat diketengahkan, dapat dijual oleh mereka ini kerana fungsi atau tugas mereka ini adalah untuk membantu Kerajaan bukan keenakan untuk duduk di luar negeri. Orang-orang yang ditugaskan ini, pegawai-pegawai yang ditugaskan ini ialah untuk membantu Kerajaan untuk memperluaskan perdagangan antarabangsa Malaysia, negara kita ini di luar negeri. Ini saya nampak tidak banyak dilakukan, mungkin terdapat masalah-masalah yang tertentu yang ada di dalam negara kita ini.

Tuan Yang di-Pertua, sekarang saya hendak masuk tentang perbahasan mengenai isu BMF. Tadi DAP kata ahli-ahli UMNO ini penakut, pengecut dan tidak berani hendak menyebut isu BMF. Ini kita akan sebut, tunggu dan lihat bahawa ahli-ahli UMNO tidaklah pengecut, ahli-ahli UMNO berani menghadapi cabaran. Kita tidak takut kepada DAP. DAP hanya pandai mencabar, pandai bercakap seperti burung Kakak Tua tetapi tidak dapat menjalankan kerja untuk rakyat. Sudah pasti, dia senyum, sebab dia tahu dia memang tak boleh menjalankan kerja ini.

Semua cabaran-cabaran, pandangan-pandangan DAP, semua bukannya betul belaka, bukannya betul. Saya hendak katakan bahawa mereka juga membuat andaian-andaian yang dibuat untuk mencerminkan bahawa merekalah orang yang bijak, merekalah orang yang pandai, merekalah orang yang bertanggungjawab kepada rakyat dan negara. Tetapi dibaliknya mereka mempunyai niat hati yang busuk untuk

melihat kejatuhan Kerajaan, untuk melihat kejatuhan Bank Bumiputra Malaysia Berhad dan untuk meletakkan Kerajaan dalam suasana yang tidak baik.

Ini hasrat Pembangkang, yang rata-rata dunia pun tahu hasrat Pembangkang ini ialah untuk menjatuhkan Kerajaan, tidak ada hasrat yang lain. Kita mesti faham hakikat itu bahawa Pembangkang akan sentiasa membangkang dan akan memberikan pandangan yang berbeza sama sekali dengan Kerajaan.

Kerajaan mempunyai tanggungjawab, DAP bukan ada tanggungjawab, dia boleh bersyarah dari pagi sehingga petang dan malam, tetapi orang Kerajaan, dia mempunyai tugas, Perdana Menteri ada tugas, Menteri-menteri ada tugas, Timbalan-timbalan Menteri ada tugas-tugas untuk negara dan tugas untuk rakyat tetapi tugas DAP ini hanya untuk memecah belahkan masyarakat, untuk menyampaikan maklumat-maklumat yang tidak betul kepada masyarakat. Ini tugas DAP hendak membahaskan isu BMF. Semua orang tidak bersetuju dengan perkara yang berlaku, penyelewengan Skandal BMF ini. Saya hendak tegaskan bahawa saya sebagai ahli UMNO, saya pun tidak bersetuju dengan Skandal BMF ini. Saya tidak bersetuju, tetapi cara kita berlainan. Cara kita untuk memperbaiki, pandangan kita itu disertai dengan alternatif, bukan menghentam membabi buta seperti Ketua Pembangkang, tidak ada pertimbangan akal, tidak ada; senior sahaja di dalam Parlimen ini tetapi tidak pandai.

Apabila kita mendapat Laporan ini dan apabila DAP beria-ia benar untuk membahaskan isu BMF ini, kita sudah nampak bahawa DAP mempunyai hasrat yang tidak baik, mempunyai pandangan yang berbeza. Dan inilah masanya untuk menjatuhkan Kerajaan kalau boleh, tetapi sudah

pastilah mereka akan gagal, mereka akan gagal, mereka tidak akan berdaya untuk membohongi rakyat.

Tuan Sim Kwang Yang: Minta jalan. Adakah Yang Berhormat dari Ulu Muda sedar bahawa beliau itu belum masuk dalam isu BMF tetapi dia telah masuk dalam isu DAP? Soalan saya ialah pernahkah dia membaca Laporan BMF itu dengan keseluruhannya? Itu yang pertama.

Yang kedua, bolehkah dia mengelakkan daripada membuat serangan peribadi, personal attack, oleh kerana semua orang pun pandai membuat personal attack seperti "dia bodoh", "dia kurang waras",—semua orang pandai. Tetapi kita mesti membahaskan isu ini dengan cara rasional, dengan menggunakan bahan-bahan yang kita sudah baca daripada Laporan itu, barulah kita boleh serang Ahli-ahli Yang Berhormat yang lain. Itu sahaja.

Tuan Othman bin Abdul: Ini saya hendak membahaskan secara rasional, Ketua Pembangkang DAP yang mengajar saya bercakap macam ini. Ketua Pembangkang DAP menuduh orang Kerajaan, menuduh Menteri Kerajaan, Perdana Menteri, semuanya bodoh. Di dalam Dewan yang mulia ini, pernah Ketua Pembangkang menyebutkan "retarded" kepada seorang Timbalan Menteri—dia mengatakan "retarded" kepada Timbalan Menteri Pelajaran pada masa itu, Dr Tan Tiong Hong, dengan izin. Pernah Ketua Pembangkang menyebutkan itu.

Dr Tan Seng Giaw: (Bangun)

Timbalan Yang di-Pertua: Yang Berhormat hendak beri jalan?

Tuan Othman bin Abdul: Ya.

Timbalan Yang di-Pertua: Silakan Yang Berhormat.

Dr Tan Seng Giaw: Tuan Yang di-Pertua, bolehkah Yang Berhormat menyebutkan tarikh bila perkataan-perkataan tersebut diadakan di sini?

Yang kedua, adakah Yang Berhormat daripada Ulu Muda berani menyoalkan beberapa perkara yang ada di dalam Laporan Terakhir BMF ini? Misalnya di mukasurat 879, Laporan Terakhir BMF itu, ada tersebut, dengan izin:

"According to a document seen by the Committee, a sum of HK\$86,850 appeared to have been paid out from the funds of Knife and Dagger or Silver Present for the purchase of travellers cheques for Tengku Razaleigh."

Adakah dia bersetuju dengan perangai seperti ini, ambil travellers' cheques Yang Berhormat Mulia Menteri? Adakah dia setuju dengan perbuatan seperti ini, ambil travellers' cheques dan sebagainya? Adakah beliau berani untuk menyoal semua ini? Saya hendak dengar.

Tuan Othman bin Abdul: Tuan Yang di-Pertua, soalan yang pertama saya hendak jawab. Tarikh cari sendiri, bukan kerja saya, cari sendiri, tetapi di dalam Dewan yang mulia inilah Ahli Yang Berhormat dari Kota Melaka, Ketua Pembangkang menyebutkan perkataan "retarded" kepada Timbalan Menteri. Saya masih ingat, fikiran saya masih waras.

Tentang pembelian travellers cheques US\$15,000 oleh Yang Berhormat Mulia Tengku Razaleigh, saya boleh mencabar pihak DAP, jika perkara ini benar, report ke Balai Polis. Kalau sekiranya ada kebenaran, ada evidence yang cukup, sila buat. Sebab itulah Kerajaan memutuskan bahawa Laporan BMF ini tidak dijadikan Kertas Perintah supaya membolehkan setiap individu yang terlibat di dalamnya untuk mengambil tindakan mahkamah, buat tindakan. (*Tepuk*) Kita tahu yang DAP meminta

supaya Kertas BMF ini dilaporkan sebagai Kertas Perintah untuk membolehkan mereka itu melemparkan fitnah merata-rata tempat, ini kerjanya.

Tuan Sim Kwang Yang: (*Bangun*)

Timbalan Yang di-Pertua: Yang Berhormat hendak beri jalan lagi?

Tuan Othman bin Abdul: Ya, saya beri jalan.

Tuan Sim Kwang Yang: Mungkin Yang Berhormat dari Ulu Muda tadi tidur apabila Ketua Pembangkang membuat ucapannya, apabila ia sebutkan bahawa jikalau Bank Bumiputra tidak akan mengikuti perakuan-perakuan yang dibuat di dalam Laporan Terakhir, DAP akan membuat laporan itu, bukan fitnah sahaja. Dari permulaannya, Ahli Yang Berhormat dari Ulu Muda sentiasa menyerang Ahli Yang Berhormat dari Kota Melaka dengan menyerangkan hasratnya sahaja dan tidak pernah menyentuh apa-apa perkara yang dilaporkan dalam Laporan Terakhir itu.

Tuan Othman bin Abdul: Itu barulah fair, dengan izin, Tuan Yang di-Pertua.

Tadi, Ketua Pembangkang menyerang pemimpin-pemimpin UMNO, jadi saya sebagai ahli Pemuda UMNO, ahli UMNO, mempunyai hak yang sama dengan Ketua Pembangkang untuk menyerang Ketua Pembangkang—tidak salah. Adakah perkara ini salah? Ini soal demokrasi hendak sebut, diberi masa 3½ jam pun dalam Dewan yang mulia ini untuk berbahas BMF, masih lagi tidak demokratik? Inilah bentuk DAP, DAP yang tidak akan sentiasa puas hati.

Tuan Sim Kwang: (*Bangun*)

Timbalan Yang di-Pertua: Hendak beri jalan lagi, Yang Berhormat?

Tuan Othman bin Abdul: Boleh.

Timbalan Yang di-Pertua: Silakan.

Tuan Sim Kwang Yang: Ahli Yang Berhormat dari Kota Melaka mengambil masa selama 4 jam lebih, dan dalam ucapan yang panjang ini dia pun membuat satu analysis daripada Laporan Jawatankuasa Ahmad Noordin dari permulaannya dalam tahun 1979 sehingga sekarang, dengan membuat point-point yang penting seperti public accountability, prinsip yang sistem demokrasi berparlimen kita berdasarkannya dan kecuaihan pihak Kerajaan di dalam mengendalikan perkara ini dan sebagainya untuk menyelamatkan sesuatu "kemaluan" yang kita sudah menerima untuk memelihara.....(*Ketawa*).

Timbalan Menteri Kesihatan (Dato' K. Pathmanaban): (*Bangun*)

Timbalan Yang di-Pertua: Yang Berhormat.

Tuan Sim Kwang Yang: Apa ini? What point of order? Minta duduklah, MIC saya tahu sink or swim with everybody else!

Timbalan Yang di-Pertua: Yang Berhormat semua, sila duduk, Yang Berhormat diminta duduk dahulu.

Tuan Sim Kwang Yang: Saya pun akan duduk juga. (*Disampuk*).

Setiausaha Parlimen Kementerian Perusahaan Awam (Tuan Hussein bin Mahmud): (*Bangun*)

Timbalan Yang di-Pertua: Yang Berhormat duduk sebentar! Saya rasa mungkin kita ada sedikit masalah di sini dalam catatan umpamanya, sebab perkataan Yang Berhormat gunakan tadi, perkataan yang tepatnya ialah "malu".

Tuan Sim Kwang Yang: Boleh saya teruskan? Untuk menyelamatkan

negara kita dari malu (*Ketawa*), saya tidak malu oleh kerana saya tidak pernah mempelajari Bahasa Malaysia dalam sekolah, dan saya baru mempelajari Bahasa Malaysia dalam Dewan yang mulia ini, dan jikalau taraf Bahasa Malaysia saya kurang tinggi itu, sebabnya taraf Bahasa Malaysia di Dewan yang mulia ini telah tercemar.

Apa yang saya ingin tekankan tadi, ialah bahawa Ketua Pembangkang membuat ucapan panjang ini dengan memeriksa perkara yang serius ini dengan mendalam untuk kepentingan negara. Hasratnya bukan untuk menyerang pemimpin-pemimpin UMNO sahaja. Malangnya Ahli Yang Berhormat dari Ulu Muda "concentrate" usahanya untuk memberi serangan peribadi (personal attack) kepada Ahli Yang Berhormat dari Kota Melaka sahaja. Ini bukan prestasi kita yang kita harus menunjukkan oleh kerana kita bertanggungjawab untuk menunjuk sikap yang lebih positif, yang lebih bertanggungjawab kepada semua rakyat, supaya kita membaharui perkara-perkara dengan sikap serius bukan dengan personal attack sahaja. Personal attack boleh dibuat dengan senang, Tuan Yang di-Pertua, semua orang boleh bantai sahaja. Dengan ini saya merayu kepada Yang Berhormat dari Ulu Muda supaya mengelakkan daripada serangan peribadi kepada semua orang, cubalah meninggikan standard of debate, dengan izin.

Timbalan Yang di-Pertua: Tadi Yang Berhormat Timbalan Menteri Kesihatan minta jalan, silakan Yang Berhormat.

Dato' K Pathmanaban: Saya minta penjelasan tadi. Tetapi supaya tidak memalukan dia, saya tidak mahu teruskan.

Timbalan Yang di-Pertua: Saya rasa kita sudah betulkan masalah itu. Sila, Yang Berhormat.

Tuan Othman bin Abdul: Terima kasih, Tuan Yang di-Pertua. Saya tahulah apa yang saya hendak perbincangkan di dalam Dewan ini. Kita tahu hasrat DAP, bukan Ketua Pembangkang sahaja, malah keseluruhan Ahli-ahli DAP itu mempunyai tanggapan yang sama terhadap isu ini, semuanya adalah dengan hasrat untuk menunjukkan kelemahan-kelemahan, untuk menunjukkan ketidakbetulan Kerajaan, bukan dengan hasrat untuk memperbaiki Kerajaan. Saya yakin bahawa tidak ada hajat kecil pun di dalam hati Ahli-ahli Yang Berhormat DAP di sini untuk memperbaiki Kerajaan. Kita berterima kasihlah kepada Yang Berhormat dari Kota Melaka yang membuat brief selama 4 jam, kita tidak perlu baca banyak-banyak, 4 jam ini kita boleh baca laporan Ahli Yang Berhormat dari Kota Melaka atau baca briefnya tetapi hasil pokok kepada perbincangan itu adalah untuk meletakkan Kerajaan, orang yang bersalah, tempat yang bersalah. Itu pandangan saya, DAP akan meletakkan kesalahan itu kepada Kerajaan.

Dr Tan Seng Giaw: (*Bangun*)

Timbalan Yang di-Pertua: Yang Berhormat hendak beri jalan lagi? Silakan.

Dr Tan Seng Giaw: Tuan Yang di-Pertua, saya hendak buat satu petikan sedikit di mukasurat 878 dari Laporan Terakhir BMF. Saya berharap Yang Berhormat dari Ulu Muda boleh meneliti apa yang akan saya sebutkan dan dengan itu kemudian membuat taksiran dengan nilai-nilai Islam yang telah pun dilaung-laungkan di dalam Dewan ini beberapa kali.

Tuan Yang di-Pertua, bolehkah Yang Berhormat dari Ulu Muda menaksir dan menilai mendalami apa yang disebutkan tadi dan mengambil keputusan sama ada ini

patut dibuat ataupun tidak? Mengapa Yang Amat Berhormat Perdana Menteri tidak mengambil tindakan pada tahun 1983? Mengapa? Beranikah Yang Berhormat dari Ulu Muda merayu kepada Yang Amat Berhormat supaya meletakkan jawatan kerana tidak mahu ambil tindakan?

Tuan Othman bin Abdul: Tuan Yang di-Pertua, kita faham cabutan-cabutan itu. Bahawa tindakan yang dibuat oleh Kerajaan adalah untuk kepentingan seluruh rakyat. Tan Sri Ahmad Noordin dan Jawatankuasanya bertemu dengan Aziz Taha masa itu selaku Govenor Bank Negara. Temuduga Aziz Taha dan temuduga lain-lain personnel dalam BMF dan Bank Bumiputra. Mengapakah mereka tidak sanggup menemuduga Perdana Menteri, Timbalan Perdana Menteri dan Yang Berhormat Mulia Tengku Razaleigh? Mengapa mereka tidak berani menemuduga ketiga-tiga orang yang dikatakan terlibat dalam kes ini? Adakah mereka ini orang yang tidak boleh ditemui? Inilah letak kesalahannya. Kita akur dengan pembikinan atau pembentukan laporan BMF yang tigabelas jilid itu. Tetapi soalnya kenapa timbul keraguan? Mengapa orang-orang yang tertentu yang dibabitkan ini tidak ditemuduga? Saya tidak sampai lagi, baru hendak sampai ini, baru hendak masuk. Ia hendak kacau lagi, bagilah.

Dr Tan Seng Giaw: Tuan Yang di-Pertua, saya sebutkan tadi Tan Sri Aziz Taha yang menemui Perdana Menteri menerangkan keadaan yang buruk tentang BMF dan mengapa pada tahun 1983 sehingga sekarang Yang Amat Berhormat tidak mengambil tindakan? Itu sahaja yang saya tanya dan apakah fikirkan Yang Berhormat dari Ulu Muda? Beranikah dia untuk mencadangkan supaya siapa sahaja yang tidak berani mengambil tindakan meletakkan jawatan?

Tuan Othman bin Abdul: Tuan Yang di-Pertua, saya sudah sebut awal-awal tadi, salah satu daripada sebab Kerajaan tidak mahu mengadakan atau menjadikan Laporan BMF ini sebagai Kertas Perintah adalah bagi membolehkan semua orang yang rasa bertanggungjawab yang boleh menganggapkan bahawa orang-orang yang tertentu di dalam kes ini terlibat, diambil tindakan, tidak dilindungi oleh keistimewaan Parlimen ini. Inilah kedudukannya. Saya menyebutkan, jika sekiranya Aziz Taha ini boleh ditemuduga oleh Jawatankuasa Pengkaji BMF, mengapa Perdana Menteri, Timbalan Perdana Menteri dan Tengku Razaleigh tidak dapat ditemuduga? Itu soalan saya, sila jawab. Sebab apa? Dan lain-lain, Menteri Besar Johor. Kalau tidak boleh menemui Duli Yang Maha Mulia Seri Paduka Baginda Yang di-Pertuan Agong, sekurang-kurangnya Menteri Besar Johor. Mengapa? Sudah pastilah kita menganggap bahawa mereka ini mempunyai hasrat yang tertentu.

Tadi Yang Berhormat Ketua Pembangkang menyebutkan bahawa kalau baik ambil lawyer Chooi Mun Sou ini untuk menjadi Jawatankuasa Pengkaji. Dia tidak tahu siapa Chooi Mun Sou ini. Dia ini juga adalah lawyer yang dilantik oleh Kerajaan Hong Kong dalam isu BMF ini yang ada kepentingannya. Berani hendak menafikan? Sila nafi, buat penafian. (*Tepuk*). Tidak berani, takut, beranilah. Orang yang ada kepentingan.....

Dr Tan Seng Giaw: (*Bangun*)

Tuan Othman bin Abdul: Nanti sekejap, duduk dahulu!

Timbalan Yang di-Pertua: Yang Berhormat, kerusi di sini!

Tuan Othman bin Abdul: Terima kasih, Tuan Yang di-Pertua. Saya

suruh dia duduk dahulu, Tuan Yang di-Pertua. Soalnya, kalau kita melantik orang yang mempunyai kepentingan peribadi, sudah pastilah laporannya itu akan berat sebelah. Inilah orang yang memberi butir-butir kepada DAP, kita pun tahu.

Dr Tan Seng Giaw: (*Bangun*)

Tuan Othman bin Abdul: Ya, kalau hendak bercakap, silakan.

Dr Tan Seng Giaw: Tuan Yang di-Pertua, adakah Yang Berhormat dari Ulu Muda menganggap Tan Sri Ahmad Noordin, Chooi Mun Sou dan Ramli tidak mempunyai kewibawaan? Adakah beliau menganggap Laporan BMF daripada Jawatankuasa tersebut tidak patut diumumkan dan tidak mempunyai nilai-nilai?

Tuan Othman bin Abdul: Tuan Yang di-Pertua, saya baharu sahaja kata, kita akur, dia tidak faham perkataan "akur" itu, kita berasa megah dengan laporan yang tebal, kita rasa megah, dia tidak faham bahasa "akur" ini, bermegah dengan laporan ini, tetapi laporan ini pada pandangan kita adalah masih boleh diperlengkapkan, masih boleh diperbaiki. Ada tempat yang perlu diperbaiki. Jika kita sebut nama satu surat yang ditulis oleh George Tan menyebutkan terima kasih kepada Perdana Menteri, Timbalan Perdana Menteri, Duli Yang Maha Mulia Sultan Johor dimasukkan juga di dalam laporan itu, apakah sebab? Kita hendak tahu sebab, mengapa perkara ini dimasukkan? Tentang alasan-alasan yang perlu diberi. Ini pekerjaan pengkaji sebenarnya. Mengkaji sehabis-habis dalam. Ini baru betul.

Tuan Sim Kwang Yang: Tuan Yang di-Pertua, adakah benar bahawa Jawatankuasa Ahmad Noordin tidak berjaya untuk menyiasat dengan lengkap kerana syarat rujukan atau

Terms of Reference adalah terhad dan hanya satu Royal Commission mempunyai kuasa dan syarat-syarat rujukan yang mencukupi untuk kerja penyiasatan yang dikehendaki. Jikalau jawapannya ia, bolehkah Yang Berhormat dari Ulu Muda menyokong cadangan daripada Ketua Pembangkang supaya satu Royal Commission ditubuhkan?

Tuan Othman bin Abdul: Kita telah menolak usul Royal Commission. Dewan telah menolak usul Royal Commission. Dewan telah menolak usul Royal Commission.

Timbalan Yang di-Pertua: Yang Berhormat, Yang Berhormat.....

Tuan Othman bin Abdul: Nanti dahulu, saya hendak bercakap lagi ini. Bagi saya chance bercakap. Sekejap lagi saya bagi.

Timbalan Yang di-Pertua: Yang Berhormat, Yang Berhormat belum bagi jalan lagi.

Tuan Othman bin Abdul: Tidak apa, saya bagi, duduk. Sekejap lagi saya bagi, saya bukan takut.

Tuan Lim Kit Siang (Bangun): (Menyampuk)

Tuan Othman bin Abdul: Saya hendak bagi, duduk dahulu. Dewan ini telah menolak usul Ketua Pembangkang DAP. Apa guna saya mengusulkan lagi, Dewan ini yang menolak, bukan saya menolak, bukan Perdana Menteri menolak. Dewan ini menolak usul untuk menubuhkan Royal Commission. Bukan kita tidak mengakui kejijuan.....

Tuan Lim Kit Siang: Saya dengar di luar tadi. (Ketawa) Saya dengar di luar mengenai dakwaan Chooi Mun Sou. Kalau takut tidak apalah.

Timbalan Yang di-Pertua: Yang Berhormat, Yang Berhormat.....

Tuan Lim Kit Siang: Dakwaan mengenai Chooi Mun Sou. Takut?

Tuan Othman bin Abdul: Saya duduk, beri jalan. Okay!

Tuan Lim Kit Siang: Saya dengar tadi di luar (Ketawa) dakwaan Yang Berhormat dari Ulu Muda yang mengatakan bahawa seorang anggota Jawatankuasa Penyiasat, Chooi Mun Sou ada conflict of interests apabila menjalankan siasatan, menjalankan tugasnya.

Saya mencabar Yang Berhormat dari Ulu Muda keluar Dewan, ulang itu, oleh kerana saya percaya beliau akan di sue sehingga dia bankrup, tidak payah jelas. Keluar, ulang itu dakwaan, bukan untuk saya untuk menjadi defender Chooi Mun Sou tetapi satu tuduhan yang serius dibuat. Berani, keluar, cakap kepada Pemberita dan memberikan kepada Chooi Mun Sou satu peluang untuk mengambil tindakan undang-undang dan kalau Yang Berhormat kata bahawa apa yang dia kata itu benar, dia tidak payah takut. Kalau dia tidak benar, dia takut. Itu terpulang kepada dia.

Tuan Othman bin Abdul: Takut tidak takut bukan persoalan. Saya kata Chooi Mun Sou ada conflict of interests, pemberita tulis, saya tidak payah bercakap di luar.

Tuan Lim Kit Siang: Pergi keluar, pergi keluar.....

Tuan Othman bin Abdul: Tidak payahlah, saya ada kedudukan di sini.

Tuan Lim Kit Siang: Pengecut, coward, coward.....

Timbalan Yang di-Pertua: Ahli-ahli Yang Berhormat kedua-dua orang, sila duduk. Ahli Yang Berhormat dari Kota Melaka sebagai Ketua Pembangkang, saya mengharapkan teladan yang lebih baik daripada apa

Yang Berhormat telah menampakkan itu.

Ahli-ahli Yang Berhormat, masa sudah cukup, mesyuarat ditangguhkan

sekarang. Dewan akan bersidang semula pada pukul 2.30 petang esok.

Dewan ditangguhkan pada pukul 6.30 petang.